

การศึกษาการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

สารนิพนธ์
ของ
พ.ต. มนัส นิ่มมณี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2547

การศึกษาการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

บทคัดย่อ
ของ
พ.ต. มหิทธิ์ นี้มณี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2547

พ.ต.มนัส นิมมณี.(2547). ศึกษาการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม.

สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ.อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนาศาสตร์ แสงศักดิ์.

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในด้านการมีวินัย ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และความกตัญญู

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนโรงเรียนเตรียมทหาร ชั้นปีที่ 2 จังหวัดนครนายก จำนวน 348 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 50 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม .87 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) การทดสอบค่าที (t – test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA) และการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยรายคู่ โดยวิธีการของ Scheffe' s test

ผลการวิจัยพบว่า

1. การรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความซื่อสัตย์ ด้านการมีวินัย ด้านความสามัคคี ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ด้านความกตัญญู อยู่ในระดับมากทุกข้อ

2. การเปรียบเทียบการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมได้ผลดังนี้

2.1 นักเรียนเตรียมทหารที่มีอายุต่างกันมีระดับการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ในด้านการมีวินัย ด้านความสามัคคี และ ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านความกตัญญูและด้านความซื่อสัตย์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 นักเรียนเตรียมทหารที่มีระดับการศึกษาก่อนเข้าเรียนต่างกันมีระดับการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ในด้านการมีวินัย ด้านความสามัคคี และ ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ด้านความกตัญญูและด้านความซื่อสัตย์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

THE STUDY OF PRE-CADET'S PERCEPTION IN THE DEVELOPMENT
OF MORALS AND CONSCIENCE

AN ABSTRACT
BY
MR.MANUS NIMMANEE

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University
May 2004

Manus Nimmanee. (2003). *The Study of Pre-cadet's Perception in the Development of Morals and Conscience*. Master project, M.Ed. (Educational Administration). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor : Asst. Prof. Dr.Thasana Swaengsakdi .

The purpose of this study was to examine *The Study of Pre-cadet's Perception in the Development of Morals and Conscience*. according to 5 aspects, Discipline, Honesty, Harmonious , Generous and Gratefulness.

The subjects consisted of 348 Pre-cadet's during 2st year, Nakronnayok Province. 5-rating scale questionnaire with 50 items and reliability of .87 was administered. Then data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, t-test, One-Way ANOVA and Scheffe' 's test.

The results revealed that :

1. Perception by Pre-cadet's was at a high level as a whole. When considered each aspects, it was found that those of students on Discipline, Honesty, Harmonious , Generous and Gratefulness were at a high level.

2. When compared Perception in the Development of Morals and Conscience. by Pre-cadet's, it was found that :

- 2.1 There was a significant difference at .05 level among those of students with different age on Honesty and Gratefulness , whereas there was no significant difference on other aspects and as a whole.

- 2.2 There was a significant difference at .05 level among those of students with different level of education as a whole and on each aspects.

การศึกษาการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

สารนิพนธ์
ของ
พ.ต. มนัส นิ่มมณี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2547

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และ คณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนาศาสตร์ แสงศักดิ์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนาศาสตร์ แสงศักดิ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร ฉัตรสุมาลย์)
วันที่ เดือน พฤษภาคม พ.ศ.2547

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทศนา แสงศักดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ และข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในการทำวิจัย ตลอดจนการตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง จนทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความเมตตาของท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทศนา แสงศักดิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ อาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา คณะกรรมการพิจารณาโครงการสารนิพนธ์ และคณะกรรมการสอบปากเปล่า ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา จากคณาจารย์ในภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทุกท่าน ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางในการทำสารนิพนธ์ ฉบับนี้ตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จสมบูรณ์เป็นอย่างดี จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นายสถาพร สีม่วง ผู้อำนวยการสถานศึกษาระดับ 8 โรงเรียนวัดทองย้อย (วุฒิกิจประชาอนุกุล) พ.อ.ดร.สิทธิชัย วัชรโยธิน ผู้อำนวยการกองวิชาวิทยาศาสตร์ โรงเรียนเตรียมทหาร พ.อ.ดร.สมนึก แสงนาค รองผู้อำนวยการกองพลศึกษา โรงเรียนเตรียมทหาร ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์ และขอบพระคุณผู้บัญชาการโรงเรียนเตรียมทหาร ที่ให้นักเรียนเตรียมทหารร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ขอขอบพระคุณท่านศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และคณาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษาทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ด้านการบริหารการศึกษา พร้อมทั้งให้ความรัก ความห่วงใยต่อผู้วิจัย และลูกศิษย์ชาวมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และเพื่อนชาวบริหารการศึกษา ภาคพิเศษรุ่น 5 องค์กรฯทุกคนที่คอยเป็นกำลังใจ ความผูกพันความช่วยเหลือเกื้อกูลยังคงประทับใจ

ประโยชน์และคุณค่าอันเกิดจากการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ ขอบูชาแก่พระคุณบิดามารดา ครู อาจารย์ทุกท่านที่ถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ แก่ผู้วิจัย

มนัส นิมมณี

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	5
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
นิยามคำศัพท์เฉพาะ.....	7
กรอบความคิดในการวิจัย.....	8
สมมติฐานในการวิจัย.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
ข้อมูลโรงเรียนเตรียมทหาร.....	11
ประวัติความเป็นมา.....	11
ข้อมูลปัจจุบัน.....	12
หลักการแนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้.....	15
ความหมายของการรับรู้.....	15
หลักการรับรู้.....	16
ความสำคัญของการรับรู้.....	18
ลักษณะของการรับรู้.....	20
หลักการแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม.....	23
ความหมายของคุณธรรมจริยธรรม.....	23
หลักการคุณธรรมจริยธรรม.....	24
ลักษณะของคุณธรรมทางจริยธรรม.....	26
องค์ประกอบของคุณธรรมจริยธรรม.....	27
ลักษณะการวัดคุณธรรมจริยธรรม.....	29
คุณธรรมจริยธรรม 5 ด้าน.....	30
การมีวินัย.....	31
ความซื่อสัตย์.....	35
ความสามัคคี.....	39
ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่.....	41
ความกตัญญู.....	43

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	46
งานวิจัยในประเทศ.....	46
งานวิจัยต่างประเทศ.....	48
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	50
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	50
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	50
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	51
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	52
การจัดกระทำข้อมูล.....	53
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	65
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	65
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	65
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	66
อภิปรายผล.....	68
ข้อเสนอแนะ.....	70
บรรณานุกรม.....	72
ภาคผนวก.....	83
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	111

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ และ ระดับการศึกษาก่อนเข้าเรียน.....	56
2	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการรับรู้ของนักเรียน เตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยรวมและรายด้าน	57
3	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับรู้ของนักเรียนเตรียม ทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านการมีวินัยจำแนกเป็นรายข้อ.....	58
4	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหาร ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านความซื่อสัตย์จำแนกเป็นรายข้อ.....	59
5	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหาร ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านความสามัคคีจำแนกเป็นรายข้อ.....	60
6	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหาร ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่จำแนกเป็นรายข้อ.....	61
7	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหาร ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านความกตัญญูจำแนกเป็นรายข้อ.....	62
8	การเปรียบเทียบการรับรู้ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม จำแนกตามอายุของนักเรียนเตรียมทหาร.....	63
9	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของการรับรู้ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมใน 5 ด้าน โดยรวมและรายด้านจำแนกตามระดับการศึกษาก่อนเข้าเรียน.....	64

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1 กรอบความคิดในการวิจัย.....	10
2 กระบวนการของการรับรู้.....	17
3 แบบจำลองการรับรู้ในบทบาท	19

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

คุณธรรมจริยธรรมมีความสำคัญกับบุคคลทุกคนดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานไว้ว่า “การที่จะทำงานให้สัมฤทธิ์ผลที่พึงปรารถนา คือ ที่เป็นประโยชน์ และเป็นธรรมด้วยนั้นจะอาศัยความรู้เพียงอย่างเดียวมิได้ จำเป็นต้องอาศัยความสุจริต ความบริสุทธิ์ใจและความถูกต้องเป็นธรรมประกอบด้วย เพราะเหตุว่าความรู้เป็นเหมือนเครื่องยนต์ที่ทำให้รถยนต์เคลื่อนที่ได้ประการเดียว ส่วนคุณธรรมดังกล่าวแล้ว เป็นเหมือนหนึ่งพวงมาลัยหรือหางเสือ ซึ่งเป็นปัจจัยที่นำพาให้รถยนต์ดำเนินไปถูกทางด้วยความสวัสดิ คือปลอดภัยจนบรรลุถึงจุดหมายที่พึงประสงค์ ดังนั้นในการที่จะประกอบกิจการงานเพื่อตนเพื่อส่วนรวมต่อไปขอให้ทุกคนสำนึกไว้เป็นนิตย์โดยตระหนักว่า การงาน สังคม และบ้านเมืองนั้นถ้าขาดผู้มีความรู้เป็นผู้บริหาร ย่อมเจริญก้าวหน้าไปได้โดยยาก แต่ถ้างานและบ้านเมืองใดก็ตามขาดบุคคลผู้มีความรู้ คุณธรรมสุจริตแล้วจะดำรงอยู่ไม่ได้เลย” (สำนักงานพัฒนาคุณธรรม กระทรวงศึกษาธิการ. 2532 : 1)

หลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย เป็นกลุ่มประสบการณ์ที่มีความสำคัญกลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มที่ทำด้วยกิจกรรมการพัฒนา และสร้างนิสัยด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และเจตคติเพื่อนำไปสู่บุคลิกภาพที่ดี หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้กำหนดโครงสร้างจริยศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – 6 เพื่อปลูกฝังคุณลักษณะดังนี้ ใฝ่รู้ ขยันอดทน ประหยัด ซื่อสัตย์สุจริต มีระเบียบ วินัย ตรงต่อเวลา สามัคคี เสียสละ เมตตา กรุณา กตัญญู กตเวทียุติธรรม ความเป็นผู้มีวินัยคุณธรรม และปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี (กระทรวงศึกษา กองวิชาการ 2539)

คุณธรรม จริยธรรม มีความสำคัญต่อบุคคล เพราะทุกคนย่อมปรารถนาความสำเร็จและความสุข ดังพรจากพระสงฆ์ 4 ประการ คือ อายุ วรรณะ สุขะ พละ และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ โกสินทร์ รังสยาพันธ์ (2530 : 20) ได้กล่าวเกี่ยวกับคุณธรรม ว่าคุณธรรมนั้นก่อให้เกิดจริยธรรม ค่านิยมที่เหมาะสมตลอดจนความสุขความพอใจ คุณธรรมสร้างคนดีและความดี ก่อให้เกิดคุณธรรมอื่น ๆ และเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพ นับเป็นคุณภาพสำคัญของคนประการหนึ่ง จำเป็นต้องปลูกฝังสร้างสมและดำรงรักษาเอาไว้ให้มีอยู่ในตัว (สมพร เทพสิทธา. 2542 : 3)

ถ้าพิจารณาสภาพสังคมไทยปัจจุบันจะเห็นว่า มีความสับสนยุ่งยากเดือดร้อนวุ่นวายไม่สงบสุขเท่าที่ควร ซึ่งปัญหาเกิดจากขาดคุณธรรม จริยธรรม เช่น ขาดระเบียบวินัย ไม่เสียสละเห็นแก่ตัว ขาดความกตัญญู กตเวทียุติธรรม ไม่ถูกกาลเทศะ ความเกียจคร้านในการทำงานขาดความอ่อนน้อมถ่อมตน ขาดความซื่อสัตย์ ขาดมนุษยธรรม การอิจฉาริษยา ไม่ตรงต่อเวลา ละโมบ มีโมหะ โทสะ ขาดความเห็นอกเห็นใจกัน ไม่รู้จักประมาณตน ขาดความละเอียดรอบคอบทุกปัญหาที่เกิดขึ้นถ้านำมาวิเคราะห์กับหลักธรรมในพระพุทธศาสนาจะพบว่า ปัญหาเหล่านั้นเกิด

จากวิสัยของมนุษย์ที่ขาดคุณธรรม ซึ่งพระพุทธเจ้าตรัสไว้เพื่อสอนให้มนุษย์ทุกคนเป็นคนดี (ผกา สัตยธรรม. 2544 : 63-71) สอดคล้องกับแนวคิดของ สมพร เทพสิทธิ (2542 : 15-16) ได้กล่าวไว้ในหนังสือคุณธรรมและจริยธรรมว่าการเป็นผู้มีคุณธรรม และจริยธรรมในสังคมปัจจุบันลดลง ประชาชนและเยาวชนจำนวนมากที่ไม่เห็นความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรมเท่าที่ควร ไม่ยึดมั่นในคุณธรรม และไม่ประพฤติปฏิบัติตามจริยธรรม ทำให้สังคมมีปัญหาสังคมมีความเจริญทางด้านวัตถุ แต่มีความเสื่อมโทรมทางจิตใจ ในปัจจุบันค่านิยมบางอย่างได้เปลี่ยนแปลงไป ก่อนนี้สังคมยกย่องคนที่มี คุณธรรม คนที่ประพฤติผิดในศีลธรรมจะถูกประณามไม่มีใครอยากคบหา แต่ในปัจจุบันสังคมกลับยกย่องคนที่มีเงิน คนที่มีตำแหน่งสูง และคนที่มีชื่อเสียง แม้ว่าคนเหล่านั้นจะประพฤติผิดศีลธรรมก็ตาม ยุคโลกาภิวัตน์มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นยุคของข้อมูลข่าวสาร ยุคโลกไร้พรมแดน โลกข้อมูลข่าวสารจึงมีอิทธิพลต่อความคิด จิตใจและพฤติกรรมของมนุษย์มากขึ้น คนไทยเป็นจำนวนไม่น้อยได้ตกเป็นเหยื่อของข้อมูลข่าวสารและการโฆษณา ถูกอิทธิพลของวัฒนธรรม และค่านิยมจากต่างชาติครอบงำ ลุ่มหลงในวัฒนธรรมและค่านิยมของต่างประเทศ ไม่สนใจในคำสอนของศาสนาและวัฒนธรรมไทย ทำให้คนมุ่งแสวงหาแต่ความสุขทางวัตถุ มีความเห็นแก่ตัวมากยิ่งขึ้นขาดความเอื้ออาทร ขาดความช่วยเหลือซึ่งกัน และกัน ไม่เห็นความสำคัญของศาสนา และขาดคุณธรรม จริยธรรม ไม่เชื่อในเรื่องของกฎแห่งกรรม

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขโดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้นอยู่บนหลักการที่เป็นการพัฒนาที่สมบูรณ์รอบด้านทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและสังคมอีกทั้งเปรียบพร้อมด้านคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอีกด้วย เมื่อเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา โดยผ่านทางการทางการศึกษา บทบาทของการศึกษาจึงไม่เพียงเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเท่านั้น แต่เป็นทั้งตัวการสำคัญในการพัฒนาโดยตรงและเป็นผลของการพัฒนาอีกด้วย (วราดม ที่สละ. 2543 : 109 - 110)

จากสภาพปัญหาของสังคมไทยในปัจจุบันที่มีการแปรผันของกระแสโลกอย่างรุนแรง โดยเฉพาะสภาพปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจ การแข่งขัน แก่งแย่ง เพื่อการอยู่รอดและดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างปลอดภัยความเห็นแก่ตัว การเอารัดเอาเปรียบของคนในสังคมเพิ่มขึ้น จนทุกคนมองข้ามสภาวะจิตใจที่กำลังเสื่อมถอยไปพร้อม ๆ กับปัญหาของเศรษฐกิจไทย เรื่องของบาปบุญคุณโทษที่เคยปลูกฝังมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ ปู่ ย่า ตา ยาย ก็กำลังเลือนหายไปจากจิตใจของคนในยุคปัจจุบัน จนส่งผลให้คนไม่เกรงกลัวต่อกระทำความบาป สิ่งเหล่านี้ล้วนมีผลต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมและก่อให้เกิดปัญหาตามมาอีกมากมาย ซึ่งปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นมีสาเหตุมาจากการขาดคุณธรรม จริยธรรมที่จะใช้ควบคุมให้ปฏิบัติอย่างถูกต้อง (วรศักดิ์ ชันทอง. 2544 : 1)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 33 บัญญัติให้มีการจัดทำแผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมแห่งชาติ ซึ่งจะเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น “แผนการศึกษาแห่งชาติ” ที่เน้นการนำสาระสำคัญที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นโยบายรัฐบาล วิสัยทัศน์การพัฒนาระยะยาว 20 ปี ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระยะที่ 9 พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติ กฎหมาย และระเบียบต่าง ๆ เกี่ยวข้องมากำหนดเป็นแผนปฏิรูปหลักด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมแห่งชาติ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังอันจะนำมาซึ่งประโยชน์ต่อการสร้างชาติ สร้างคน และสร้างงาน ตามหลักการแห่งนโยบายของรัฐบาลต่อไป

แผนการศึกษาแห่งชาติ เป็นแผนยุทธศาสตร์ระยะยาว 15 ปี (พ.ศ. 2545 – 2559) ที่มีความสำคัญยิ่ง เนื่องจากการเป็นผู้นำสาระของการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และนโยบายของรัฐสู่การปฏิบัติ และเป็นกรอบแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา แผนพัฒนาการอุดมศึกษา และแผนพัฒนาด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม รวมทั้งเป็นแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อพัฒนาด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ในระดับเขตพื้นที่การศึกษา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานศึกษา เพื่อนำไปสู่การดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เสร็จสมบูรณ์ทั้งกระบวนการเพื่อการปฏิรูปการศึกษา การดำเนินการด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมในช่วงระยะเวลา 15 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 จนถึงปี พ.ศ. 2559 ที่สอดคล้องต่อเนื่องกันทั้งประเทศ

สังคมคุณธรรม สังคมสันติ และสังคมการพึ่งตนเอง เป็นสังคมอุดมคติ และสังคมการพึ่งตนเอง เป็นสังคมอุดมคติที่จำเป็นจะต้องก้าวไปให้ถึง คนไทยทุกคนจึงต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้ที่มีความฉลาดรู้ เป็นพลเมืองและศาสนิกชนที่ดี มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นพื้นฐานของการดำเนินชีวิต โดยทุกคนต้องมีโอกาสได้รับการศึกษาทั้งในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย จากแหล่งการเรียนรู้ในหลายรูปแบบอย่างต่อเนื่อง และผสมกลมกลืนไปกับวิถีการดำเนินชีวิตของบุคคลในแต่ละช่วงอายุทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา จนเป็นผู้มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ให้ไว้ ณ วันที่ 14 สิงหาคม 2542 มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและความรู้ มีคุณธรรมจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

นับตั้งแต่ กองบัญชาการทหารสูงสุด ได้มีคำสั่งให้ใช้หลักสูตรโรงเรียนเตรียมทหาร พุทธศักราช 2530 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2534) เป็นต้นมา โรงเรียนเตรียมทหารร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ติดตามและพัฒนาหลักสูตรในรายละเอียดตลอด โดยให้สอดคล้องกับคำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ วก 116/2544 ลงวันที่ 2 พฤศจิกายน 2544 เรื่อง ให้ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ตรงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เพื่อรับสภาพความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ เป็นการสร้างกลยุทธ์ใหม่ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สามารถตอบสนองความต้องการของบุคคล สังคมไทยผู้เรียนมีศักยภาพในการแข่งขัน และร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในสังคมโลก

กระทรวงศึกษาได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ทั้งประเทศ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2546 และปีการศึกษา 2548 ให้ใช้ทุกชั้นเรียน จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งในการดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรโรงเรียนเตรียมทหาร ให้สนองต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หลักสูตรโรงเรียนเตรียมทหาร พุทธศักราช 2546 จึงได้ปรับโครงสร้างให้ศึกษาตามมาตรฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด เพื่อให้ให้นักเรียนเตรียมทหารได้เรียนรายวิชาต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง อันจะนำไปสู่จุดหมายที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเตรียมทหาร พัฒนาคุณภาพชีวิต มีความรู้ คุณธรรมจริยธรรม และมีทักษะเฉพาะด้านตามศักยภาพอย่างพอเพียงในการประกอบอาชีพทหาร – ตำรวจ ในอนาคต และสามารถทำประโยชน์ให้กับสังคมตามความรู้ ความสามารถ และบทบาทหน้าที่ของตนเองด้วยแนวทางและวิธีการใหม่ ๆ

ในการพัฒนาชาติ บ้านเมือง การพัฒนาคนถือเป็นการกิจสำคัญยิ่งจะต้องพัฒนาคนให้ดี และมีคุณธรรมเสียก่อน จึงค่อยหันไปพัฒนาคนให้เก่งและมีคุณภาพ คุณธรรมจริยธรรมจะต้องปลูกฝังหล่อหลอมตั้งแต่เบื่องต้น โดยมุ่งไปที่เด็กที่กำลังเติบโตเป็นกำลังในอนาคตของชาติบ้านเมือง ทำอย่างไรจึงจะทำให้เด็กดีและมีคุณธรรม ตามมาด้วยเก่งและมีคุณภาพ นักเรียนคือผู้ที่มิบทบาทสำคัญต่อโรงเรียน นักเรียนจะต้องมีความมุ่งมั่นทางด้านคุณธรรมจริยธรรมเป็นแบบอย่างให้แก่โรงเรียนได้ด้วย พร้อมทั้งทำหน้าที่นักเรียนตัวอย่างที่ดีแห่งความสำเร็จ ซึ่งสำเร็จทั้งทางด้านดี มีคุณธรรมจริยธรรม และมีคุณภาพเป็นประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติพัฒนาบ้านเมืองต่อไป (พระมหาอุเทน ปัญญาปริทัตต์. 2546 : 1)

โรงเรียนเตรียมทหาร สังกัดกรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด กระทรวงกลาโหม รับนักเรียนที่ผ่านการศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของกระทรวงศึกษาธิการ เข้าศึกษาอีก 2 ชั้นปี เมื่อจบแล้วจะมีศักดิ์และสิทธิเทียบเท่าผู้สำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ นักเรียนเตรียมทหารที่จบการศึกษาแล้ว กองบัญชาการทหารสูงสุด จะส่งตัวไปศึกษาต่อในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ โรงเรียนนายเรืออากาศ และโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ดังนั้นหลักสูตรโรงเรียนเตรียมทหารจึงเป็นหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ที่สอดคล้องกับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายของกระทรวงศึกษาธิการ และเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยสนองความต้องการของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ โรงเรียนนายเรืออากาศ และโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ตามนโยบายของกระทรวงกลาโหมให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในมาตรฐานด้านผู้เรียน ในมาตรฐานที่ 1 ให้

ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2543 : 68 - 69) จากการสัมภาษณ์พฤติกรรมนักเรียนโรงเรียนเตรียมทหารซึ่งสอดคล้องกับปัญหาของ กัลยา ศรีปาน (2542 : 3) ที่พบปัญหานักเรียน โรงเรียนเตรียมทหาร คือ สถาบันหลักที่เป็นตัวกำหนดในการผลิตนายทหารนายตำรวจให้มีความสามัคคี ความซื่อสัตย์ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความกตัญญู แข็งแรงอดทน ทั้งร่างกายจิตใจ การมีวินัยยึดมั่นในระบบเกียรติศักดิ์

จากการสอบถามหน่วยงานในโรงเรียนเตรียมทหารเกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมจากผู้จบการศึกษาจากโรงเรียนเตรียมทหาร พบว่านักเรียนเตรียมทหารมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์จากเรื่องดังกล่าว ครูผู้สอนเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในด้านคุณธรรมจริยธรรม และเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 ที่กำหนดว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขเพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรู้ มีทักษะ มีเจตคติที่ดี มีความคิดสร้างสรรค์ มีพฤติกรรมที่ดี มีบุคลิกภาพที่ดีให้เห็นคุณค่าและดำรงไว้ในความมั่นคงของชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ให้เป็นไปตามระบอบประชาธิปไตย (หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545 : 2) จากจุดประสงค์ของหลักสูตรที่กล่าวมาแล้วไม่สามารถนำมาสู่การปฏิบัติได้ หากครูผู้สอนทุกคนไม่ตระหนักในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะส่งผลต่อนักเรียนเมื่อจบการศึกษาออกไป พบว่านักเรียนบางคนจะขาดการมีวินัย ขาดความซื่อสัตย์ ขาดความสามัคคี ขาดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และขาดความกตัญญู ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาแล้วผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ที่จะส่งผลกระทบไปถึงตัวนักเรียนในอนาคต

การที่จะพัฒนาประเทศชาติได้นั้น จึงต้องเริ่มต้นที่การพัฒนาเยาวชนให้เป็นทุกคนดีมีคุณภาพของสังคม บุคคลที่ทำหน้าที่เป็นครูผู้สอนจึงมีใช้แค่เพียงให้ความรู้วิชาการเท่านั้น หากยังจะต้องปลูกฝังทั้งคุณธรรมจริยธรรมควบคู่กันไปด้วย จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นหากได้มีการศึกษาเรื่องคุณธรรมจริยธรรมจะทำให้ทราบแนวทางในการปฏิบัติที่เป็นอยู่ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่ศึกษาการรับรู้เรื่องคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนเตรียมทหาร เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียนเตรียมทหารต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม 5 ด้าน ได้แก่ การมีวินัย ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และความกตัญญู

2. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม 5 ด้าน ได้แก่ การมีวินัย ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และความกตัญญู โดยจำแนกตามอายุและระดับการศึกษาก่อนเข้าเรียน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาครูผู้สอนและผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร ได้นำผลการศึกษาครั้งนี้ไปใช้ในการพัฒนานักกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ นักเรียน เตรียมทหาร

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาในการศึกษาการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม 5 ด้าน ได้แก่ การมีวินัย ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และความกตัญญู

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนเตรียมทหาร ในชั้นปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 556 คน

2.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนเตรียมทหาร ชั้นปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie And Morgan 1970 : 608) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 348 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการแบ่งเป็นตอนในการจับฉลาก

2.2 ตัวแปรที่ศึกษา

2.2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของนักเรียนเตรียมทหาร ได้แก่

2.2.1.1 อายุ

- 1) ต่ำกว่า 18 ปี
- 2) 18 ปี ขึ้นไป

2.2.1.2 ระดับการศึกษาก่อนเข้าเรียน

- 1) ม.4
- 2) ม.5
- 3) ม.6

2.2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม แบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

- 1) การมีวินัย
- 2) ความซื่อสัตย์
- 3) ความสามัคคี
- 4) ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
- 5) ความกตัญญู

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์ในการวิจัย ดังนี้

1. นักเรียน หมายถึง นักเรียนโรงเรียนเตรียมทหารในชั้นปีที่ 2
2. โรงเรียนเตรียมทหาร หมายถึง สถาบันหลักที่เป็นต้นกำเนิดในการผลิตนายทหาร – นายตำรวจ ยึดมั่นในระบบเกียรติศักดิ์ มีคุณธรรมจริยธรรม มีสติปัญญา เฉลียวฉลาด มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความคิดริเริ่มสามารถวิเคราะห์และแก้ปัญหาได้อย่างมีเหตุผล มีความรู้สามารถศึกษาต่อในโรงเรียนเหล่า
3. การรับรู้และการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง กระบวนการที่เราแปลความหมายออกเป็นความรู้สึก ความรู้ความเข้าใจ ในสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามความคิดของตนเองและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนเตรียมทหารแสดงพฤติกรรมเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เพื่อสนองในสิ่งที่ปรารถนาของนักเรียนเตรียมทหารในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดเป็น 5 ด้าน ดังรายละเอียดต่อไปนี้
 - 3.1 การมีวินัย หมายถึง การแสดงออกของนักเรียนอยู่ในกฎระเบียบข้อบังคับ ปฏิบัติตนตามแบบแผนกฎเกณฑ์ มีความเชื่อมั่น ตรงต่อเวลา และอดทนที่จะนำไปสู่การดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข
 - 3.2 ความซื่อสัตย์ หมายถึง การปฏิบัติที่ตรงไปตรงมาไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่นทั้งทางกายวาจาใจมีเจตนาที่บริสุทธิ์ไม่คดโกงไม่หลอกลวงตัวเองและผู้อื่นไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนและไม่แสวงหาประโยชน์ในทางที่ผิดให้ตนเอง
 - 3.3 ความสามัคคี หมายถึง ความพร้อมเพียง ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน การรวมกำลังกาย ความคิด ความสามารถ ที่จะทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จลุล่วง
 - 3.4 ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ หมายถึง การแสดงออกถึงการมีน้ำใจมีความเมตตา การให้ความช่วยเหลือและการเสียสละเพื่อให้ผู้อื่นได้รับความสุขหรือพ้นจากความลำบากไม่ว่าจะเป็นทั้งทางกายหรือทางใจ

- 3.5 ความกตัญญู หมายถึง ความรู้สึกสำนึกหรือการกระทำสิ่งที่เป็นความดีหรือเป็นประโยชน์เพื่อตอบแทนในบุญคุณหรือความดีของผู้อื่นที่มีต่อสังคม ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
4. อายุ หมายถึง อายุจริงของนักเรียนเตรียมทหารตามปีปฏิทิน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ ต่ำกว่า 18 ปี และ 18 ปี ขึ้นไป
5. ระดับการศึกษาก่อนเข้าเรียน หมายถึง ระดับการศึกษาของนักเรียนเตรียมทหารก่อนเข้าเรียนแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ม.4 ม.5 และ ม.6

กรอบความคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวความคิดทฤษฎีและงานวิจัยสรุปเป็นกรอบความคิดได้ ดังนี้แนวความคิดในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนเตรียมทหารมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสังคมประเทศชาติ เพราะเป็นองค์ประกอบที่ทำให้มนุษย์ ไม่เบียดเบียนหรือทำลายซึ่งกันและกัน และเป็นสิ่งส่งเสริมให้มนุษย์มีจิตใจที่ดีงามมีความรักและความสามัคคีความเมตตา กรุณา เสียสละเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่เกิดประโยชน์ ทั้งแก่ตนเองและผู้อื่นสามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สังคมและประเทศชาติได้รับการพัฒนาไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองต่อไป เพราะฉะนั้นการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมจึงเป็นสิ่งจำเป็น ต้องให้เกิดขึ้นในตัวเด็กนักเรียนและเยาวชน ซึ่งจะเป็นกำลังของชาติในอนาคต ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของ นักเรียนเตรียมทหารในด้านการมีวินัย ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และความกตัญญูที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง ที่จะทำให้องค์กรเจริญรุ่งเรือง และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เพราะถ้าบุคคลในสังคมมีคุณธรรมจริยธรรมจะมีความช่วยเหลือเกื้อกูล เห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกันร่วมมือกันทำกิจการที่เกิดประโยชน์ต่อส่วนร่วม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2543 : 68 – 69)

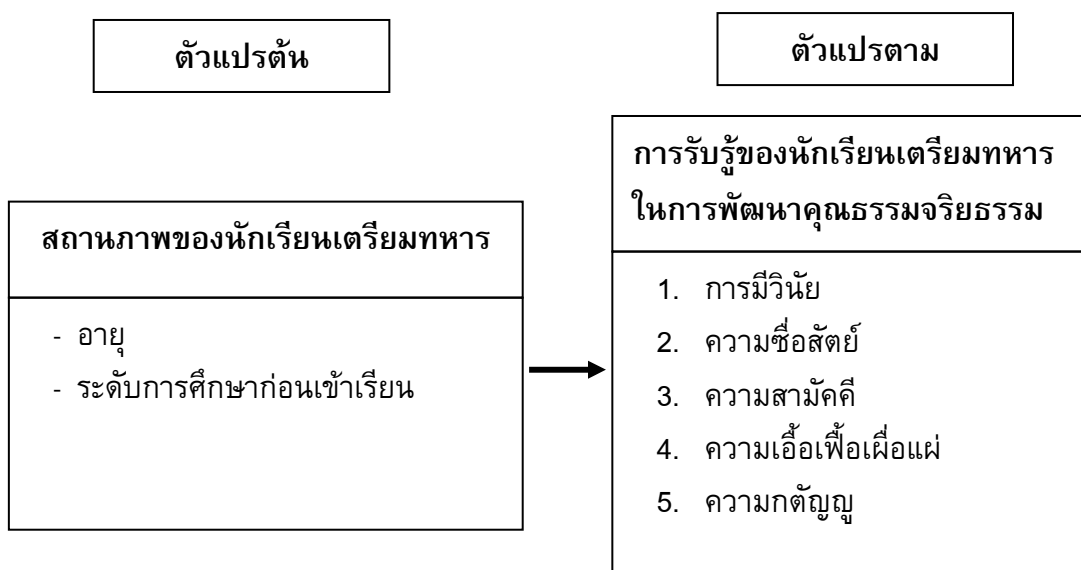
การพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจท์กับความสามารถในการรับรู้เพียเจท์(Piaget) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาด้านการรับรู้ได้ว่าเมื่อเด็กเกิดมาเด็กจะรับรู้สิ่งต่างๆที่อยู่รอบๆตัวเด็ก ซึ่งเป็นการพัฒนาการที่มนุษย์ทุกคนต้องผ่านและเพียเจท์ยังกล่าวว่าการรับรู้เริ่มจากการที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งเร้าผลก็คือเด็กจะพัฒนาโครงสร้างทางสติปัญญาเพิ่มขึ้นดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า การรับรู้เป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาการทางสติปัญญา และการที่จะพัฒนาประเทศชาติได้นั้นจึงต้องเริ่มต้นที่การพัฒนาเยาวชนให้เป็นทุกคนที่มีคุณภาพของสังคม บุคคลที่ทำหน้าที่เป็นนักเรียนจึงไม่ใช่แต่เพียงได้รับความรู้วิชาการเท่านั้น หากยังจะต้องปลูกฝังทั้งคุณธรรม จริยธรรมควบคู่กันไป ด้วยดังนั้นผู้ที่ทำหน้าที่เป็นนักเรียนนั้นจึงต้องเป็นต้นแบบที่ดีให้กับนักเรียนด้วยกันอยู่เสมอ จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นหากได้มีการศึกษาค้นคว้าถึงหลักคุณธรรมจริยธรรมต่างๆเพื่อให้ผู้เป็นนักเรียนได้มีหลักยึดถือปฏิบัติ มีแนวทางในการดำรงตนเป็นนักเรียนที่ดีมีความรู้เหนือสิ่งอื่นใด ยังสามารถสอนตนเองให้เป็นนักเรียนที่ดีของโลกต่อไปด้วย ผู้ศึกษาวิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการ

รับรู้เรื่องคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนเตรียมทหาร เพื่อเป็นฐานข้อมูลเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนเตรียมทหาร สำหรับค้นคว้าวิจัยให้ได้ความรู้ แนวทางในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ในตัวนักเรียนเตรียมทหาร

การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของบุคคล กำลังเป็นเรื่องที่ได้รับความสนใจอยู่ในขณะนี้ จากบุคคลหลายวงการ อาทิ นักเรียนนักศึกษา นักจิตวิทยา นักพัฒนาชุมชน คณะสงฆ์ และ บุคคลในวงการศาสนา ตลอดจนนักการเมือง นักปกครองระดับสูงของประเทศ คณะบุคคลดังกล่าว ส่วนใหญ่ มีความเห็นพ้องต้องกันว่าคุณธรรมจริยธรรมเป็นรากฐานแห่งความเจริญรุ่งเรืองมั่นคง และสงบสุขของปัจเจกชน สังคมและประเทศชาติ

การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนเตรียมทหารได้รับการปลูกฝังมาตั้งแต่ยังเด็ก จากครอบครัวแล้วค่อย ๆ ขยายวงกว้างออกไปตามลำดับความเจริญเติบโตและวุฒิภาวะในช่วงแห่ง ความเติบโตของเด็ก เด็กย่อมจะได้รับบทเรียนหรือประสบการณ์ที่แตกต่างกัน ทำให้มองเห็นแง่มุม ต่าง ๆ ในการปฏิบัติตามจริยธรรมเหล่านั้น แตกต่างกันไปด้วย (พนัส หันนาคินทร์. 2532 : 94) สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 ก : 8 –9) ได้ระบุคุณภาพการศึกษาใช้ประเมินคุณภาพ ภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเฉพาะมาตรฐานด้านผู้เรียนรวม 7 เรื่อง คือ ความรู้ ทักษะ กระบวนการ ลักษณะนิสัย คุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์และด้านผู้เรียนกับนักเรียน และจากแนวคิด ได้ใช้มาตรฐานการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานด้านผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งมีตัวบ่งชี้ประกอบด้วย มีความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีวินัย และความกตัญญู (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 68 – 69)

จากแนวคิดดังกล่าวผู้วิจัยได้นำมากำหนดกรอบแนวคิดเพื่อศึกษาการรับรู้ของนักเรียน เตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยกำหนดเป็นตัวแปรตาม 5 ด้าน คือ การมีวินัย ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และความกตัญญู และกำหนดสถานภาพของ นักเรียน เป็นตัวแปรต้น ได้แก่ อายุ และระดับการศึกษาก่อนเข้าเรียน ดังภาพประกอบ 1



ภาพประกอบ 1 กรอบความคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. นักเรียนเตรียมทหารที่มีระดับอายุต่างกันมีการรับรู้ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม แตกต่างกัน
2. นักเรียนเตรียมทหารที่มีระดับการศึกษา ก่อนเข้าเรียนต่างกันมีการรับรู้ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม แตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม การนำผลการศึกษาไปพัฒนาการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหาร เพื่อให้การวิจัยมีความสมบูรณ์มากที่สุดจึงกำหนดเป็นหัวข้อเรื่องดังนี้

1. ข้อมูลโรงเรียนเตรียมทหาร
2. หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้
3. หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม
4. คุณธรรมจริยธรรม 5 ด้าน
 - 4.1 การมีวินัย
 - 4.2 ความซื่อสัตย์
 - 4.3 ความสามัคคี
 - 4.4 ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
 - 4.5 ความกตัญญู
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. ข้อมูลโรงเรียนเตรียมทหาร

1.1 ประวัติความเป็นมา

โรงเรียนเตรียมทหาร (ธรรมนูญโรงเรียนเตรียมทหาร 2545 : 1) ก่อตั้งขึ้นเมื่อ 27 มกราคม 2501 โดยรวมโรงเรียนเตรียมนายร้อย โรงเรียนเตรียมนายเรือ และโรงเรียนนายเรืออากาศไว้ ณ ที่แห่งเดียวกันทั้งนี้เพื่อให้เกิดความรักสามัคคีซึ่งกันละกัน ระหว่างนายทหารทั้งสามกองทัพบกเพื่อประหยังบประมาณ ต่อมากรมตำรวจ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติในปัจจุบัน 2545 : 2) เล็งเห็นความสำคัญแห่งความรักสามัคคีในการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างทหาร – ตำรวจ จึงให้นักเรียนส่วนของตำรวจมาเรียนร่วมด้วยตั้งแต่ พ.ศ.2504 เป็นต้นมา ต่อมากระทรวงกลาโหม และด้วยความตกลงกับกระทรวงมหาดไทยได้ปรับปรุงระบบการศึกษาของโรงเรียนนายทหาร และนายตำรวจใหม่โดยให้นักเรียนที่ผ่าน การศึกษาตามแผนการเรียนที่กำหนดไว้ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (ม.4) ของหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการมาเข้าศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหารเป็นเวลา 2 ปี (เมื่อสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรโรงเรียนเตรียมทหาร แล้วจะมีศักดิ์และสิทธิเทียบเท่า ผู้สำเร็จการศึกษาชั้นพื้นฐานในวงชั้นที่ 4 ของกระทรวงศึกษาธิการ) และใช้ระบบการศึกษานี้มาจนถึงปัจจุบันต่อจากนั้นจึงแยกไปศึกษาต่อยังโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า (ร.ร.จปร.) โรงเรียนนาย

เรือ (ร.นร.) โรงเรียนนายเรืออากาศ (ร.นอ.) และ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ (ร.นรต.) อีก 4 ปี (โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ได้ปรับหลักสูตรเป็น 4 ปี ตั้งแต่ปีการศึกษา 2545 เป็นต้นไป สำหรับโรงเรียนนายเรืออากาศ อยู่ในระหว่าง การดำเนินการปรับหลักสูตรเป็น 4 ปี) นักเรียนเตรียมทหาร (นตท.) ที่เข้ามาศึกษาในปีการศึกษา 2545 นับเป็นรุ่นที่ 45 (บก.ทหารสูงสุดครั้งที่ 2/45)

1.2 ข้อมูลปัจจุบัน

สภาพปัจจุบันโรงเรียนเตรียมทหาร

โรงเรียนเตรียมทหาร ตั้งอยู่ ณ เลขที่ 185 หมู่ที่ 5 ตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก 26110 จำนวน 2460 ไร่ ระยะทางจากกรุงเทพฯ ทางถนนสายรังสิต – นครราชสีมา ประมาณ 100 กิโลเมตร ห่างจากตัวจังหวัดนครนายกประมาณ 20 กิโลเมตร จังหวัดใกล้เคียงคือ ปทุมธานี สระบุรี และปราจีนบุรี (โรงเรียนเตรียมทหาร 2545:2)

สภาพภูมิประเทศ ทิศเหนือเป็นแนวเขาตลอด ทิศใต้เป็นทะเลสาบขุดขึ้นเพื่อกักเก็บน้ำ สภาพอากาศโดยทั่วไปค่อนข้างร้อน มีสภาพแวดล้อมสวยงามด้วยต้นไม้หลากหลายพันธุ์ อยู่ห่างจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าประมาณ 7 กิโลเมตร

ปรัชญา สามัคคี มีความรู้ คู่คุณธรรม นำสู่โรงเรียนเหล่า

คติธรรม สพเพส สงฆภูคาน สามัคคี วุฑฒิสาทิกา

คำขวัญ สามัคคี มีวินัย ใฝ่วิชา กีฬาเด่น

วิสัยทัศน์ สามัคคี มีความรู้ คู่คุณธรรม

สีประจำโรงเรียน สีม่วง

สัญลักษณ์ ตีกวัววย การฝึกกำลังของเหล่าทัพ

การเข้าศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร

โรงเรียนเตรียมทหารมิได้เป็นผู้ดำเนินการสอบคัดเลือกนักเรียนเตรียมทหาร โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือและโรงเรียนนายร้อยตำรวจ เป็นผู้ดำเนินการสอบคัดเลือกและกำหนดจำนวนนักเรียนเตรียมทหารในส่วนของกองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติในแต่ละปี แล้วส่งมาเรียนรวมกันที่โรงเรียนเตรียมทหารเป็นระยะเวลา 2 ปี เมื่อนักเรียนสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรของโรงเรียนแล้ว จึงจะไปศึกษาต่อในโรงเรียนทหาร – ตำรวจตามที่นักเรียนได้สมัครสอบได้เลือกไว้ตอนสอบเข้า

จำนวนนักเรียนเตรียมทหาร

ขึ้นอยู่กับโรงเรียนเหล่าทัพและสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นผู้กำหนดแต่ละปีเหล่าทหารบกจะรับปีละประมาณ 220 นาย เหล่าทหารเรือปีละประมาณ 117 นาย เหล่าทหารอากาศปีละประมาณ 110 นาย และเหล่าตำรวจปีละประมาณ 260 นาย (กองสถิติและประเมินผล. 2546 :7)

จำนวนบุคลากร

กำหนดแผนตามนโยบายของรัฐบาลในส่วนของกระทรวงกลาโหมในการบรรจุข้าราชการ และลูกจ้างที่ขึ้นกับกองบัญชาการทหารสูงสุดเป็นหน่วยบัญชาการรวมของกองทัพไทยควบคุม บังคับบัญชาและประสานงานการปฏิบัติร่วมกันของ กองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ เพื่อให้การปฏิบัติการทางทหารให้เป็นไปด้วยความรวดเร็ว ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในการบรรจุจำนวนบุคลากร ของโรงเรียนเตรียมทหาร

แผนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร (Curriculum Plan)

โรงเรียนเตรียมทหารอยู่ในการปรับปรุงหลักสูตรโรงเรียนเตรียมทหาร ฉบับ พ.ศ. 2530 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2534) ให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในช่วงชั้นที่ 4 ของกระทรวงศึกษาธิการ

การศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร เป็นการศึกษาที่มุ่งให้นักเรียนเตรียมทหารพัฒนา คุณภาพชีวิตและให้สามารถทำประโยชน์ให้กับสังคมตามบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะ พลเมืองดี ตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ให้นักเรียน เตรียมทหารได้พัฒนาเชาว์ปัญญา มีความรู้และทักษะอันจำเป็นต่อการประกอบอาชีพทหาร ดำรงจ ร่วมพัฒนาสังคมด้วยแนวทางและวิธีการใหม่ ๆ และบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม

การใช้หลักสูตร

หลักสูตรโรงเรียนเตรียมทหารเป็นหลักสูตร 2 ปี ในปีการศึกษาหนึ่ง แบ่งเป็นภาคเรียน ปกติ 2 ภาค ภาคละประมาณ 18 สัปดาห์ เรียน 5 วัน ในหนึ่งสัปดาห์ วันละ 7 ชั่วโมงและจัด กิจกรรมตามระเบียบโรงเรียนเตรียมทหารว่าด้วยการจัดกิจกรรมในโรงเรียนเตรียมทหาร 1 ชั่วโมง กิจกรรมแนะแนวและหรือกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ 2 ชั่วโมง เวลานอกเหนือจากนี้เป็นเวลา ศึกษาค้นคว้าตามความสนใจ

กิจกรรม

โรงเรียนเตรียมทหารได้กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนในแต่ละ วิชา ดังนี้

- รายวิชาที่มีหน่วยการเรียนรู้ 0.5 หน่วย ใช้เวลา 1 ชั่วโมงเรียนต่อสัปดาห์
- รายวิชาที่มีหน่วยการเรียนรู้ 1.0 หน่วย ใช้เวลา 2 ชั่วโมงเรียนต่อสัปดาห์
- รายวิชาที่มีหน่วยการเรียนรู้ 1.5 หน่วย ใช้เวลา 3 ชั่วโมงเรียนต่อสัปดาห์
- รายวิชาที่มีหน่วยการเรียนรู้ 2.0 หน่วย ใช้เวลา 4 ชั่วโมงเรียนต่อสัปดาห์
- รายวิชาที่มีหน่วยการเรียนรู้ 2.5 หน่วย ใช้เวลา 5 ชั่วโมงเรียนต่อสัปดาห์

ค่าใช้จ่ายในการผลิตนักเรียนเตรียมทหาร

โรงเรียนเตรียมทหาร จะผลิตนักเรียนให้ได้มาตรฐานทางวิทยาการสายวิทยาศาสตร์ให้มีความเป็นเลิศทางระเบียบวินัย ส่งเสริมให้มีความเป็นสุภาพบุรุษทั้งร่างกายและจิตใจอีกทั้งจะนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ มาใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงยิ่งขึ้น โดยใช้งบประมาณของกองบัญชาการทหารสูงสุด ดังนี้

ปี 2545 ค่าใช้จ่ายในการผลิตนักเรียนเตรียมทหารต่อนายต่อปี 122,195 บาท

ปี 2546 ค่าใช้จ่ายในการผลิตนักเรียนเตรียมทหารต่อนายต่อปี 153,734 บาท

เกียรติประวัติ

โรงเรียนเตรียมทหาร เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานตามแนวนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศเป็นการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากลให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพชีวิตและให้สามารถทำประโยชน์ให้กับสังคมตามบทบาทและหน้าที่ของคนในฐานะพลเมืองดีตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เพื่อเป็นเกียรติประวัติของโรงเรียนเตรียมทหาร ดังนี้

2506 พระเจ้าปอลที่ 1 แห่งเฮลลันด์ พระเจ้ากรุงกรีซ พร้อมด้วยสมเด็จพระราชินีเฟรเดอริกกา และเจ้าหญิงไอรีนพระราชธิดาพระราชอาคันตุกะในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จทอดพระเนตรกิจกรรมโรงเรียนเตรียมทหารในโอกาสนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จ ฯ มาทรงรอรับและร่วมเยี่ยมชมกิจการด้วย

2515 เจ้าชายฟิลลิป ดยุก ออฟ เอดินบะระ แห่งสหราชอาณาจักรเสด็จเยือนโรงเรียนเตรียมทหาร

2518 พลตรี ธงชัย รัชตะนาวิณ ผู้บัญชาการโรงเรียนเตรียมทหาร นำนักเรียนโรงเรียนเตรียมทหารรุ่น 17 เข้าเฝ้าสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีและพระเจ้าลูกเธอ ฟ้าจุฬาภรณ ที่พระตำหนักภูพิงราชินีเวสท์

2530 สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามกุฎราชกุมาร เสด็จเปิดศาลพลเรือเอกพระบรมองค์เธอกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ณ โรงเรียนเตรียมทหาร

2543 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จเปิดโรงเรียนเตรียมทหาร จังหวัดนครนายก

โรงเรียนเตรียมทหารอยู่ในการปรับปรุงหลักสูตรโรงเรียนเตรียมทหารฉบับ พ.ศ. 2530 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2534) ให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาพื้นฐานในช่วงชั้นที่ 4 ของกระทรวงศึกษาธิการในการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหารเป็นการศึกษาที่มุ่งให้นักเรียนเตรียมทหารพัฒนาคุณภาพชีวิตและให้สามารถทำประโยชน์ให้กับสังคมตามบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองดีตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขให้นักเรียนเตรียมทหารได้พัฒนาเชาว์ปัญหามีคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยม ความรู้ และทักษะอันจำเป็นกับการประกอบอาชีพทหาร ตำรวจ ร่วมพัฒนาสังคมด้วยแนวทางและวิธีการใหม่ ๆ และบำเพ็ญตนให้เป็น

ประโยชน์ต่อสังคมของนักเรียนประเมินในการเสริมสร้างการเรียนรู้ของนักเรียน โดยครูจะต้องสังเกตและประเมินการสอนของตนเองควบคู่ไปกับการเสริมสร้างจัดกิจกรรมตามระเบียบโรงเรียนเตรียมทหารว่าด้วยการจัดกิจกรรมในโรงเรียนเตรียมทหารนักเรียนมีการแลกเปลี่ยน ข้อมูลซึ่งกันและกัน นักเรียนจะมีบทบาทสำคัญในการร่วมมือการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมร่วมกันในโรงเรียน

2. หลักการแนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้

หัวข้อนี้มีจุดประสงค์ที่จะศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ (Perception) โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 4 หัวข้อย่อย คือ ความหมายของการรับรู้ หลักการรับรู้ ความสำคัญของการรับรู้ ลักษณะของการรับรู้ องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้และการวัดการรับรู้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ความหมายของการรับรู้

วัชร ทรัพย์มี (2533 : 43) กล่าวว่า การรับรู้ คือ การตีความของการรับสัมผัสออกเป็นสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่มีความหมาย ซึ่งการตีความนั้นต้องอาศัยประสบการณ์หรือการเรียนรู้

โสพรรณ อินทสิทธิ์ (2539 : 16) กล่าวว่า การรับรู้ หมายถึง กระบวนการตีความหรือแปลความหมายของสิ่งเร้าต่าง ๆ ที่อินทรีย์ได้สัมผัสโดยผ่านประสาทสัมผัสทำให้ทราบว่า สิ่งเร้านั้นคืออะไรโดยใช้ประสบการณ์เดิมเป็นเครือข่ายในการแปลความหมาย

ลักขณา สรวิวัฒน์ (2539 : 63) ให้ความหมายการรับรู้คือ อาการสัมผัสที่มีความหมาย (Sensation) และการรับรู้เป็นการแปลความหมายหรือการตีความแห่งการสัมผัสที่ได้รับ ออกมาเป็นสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่มีความหมายอันเป็นสิ่งที่รู้จักกันและเข้าใจกัน

สุชา จันทน์เอม (2539 : 119) การรับรู้ หมายถึง ขบวนการที่คนเรามีประสบการณ์กับวัตถุหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยอาศัยอวัยวะรับสัมผัส

รัจรี นพเกตุ (2540 : 1) กล่าวว่า การรับรู้ หมายถึง ขบวนการประมวลและตีความข้อมูลที่อยู่รอบ ๆ ตัวเราโดยผ่านอวัยวะรับความรู้สึก

อารี พันธุ์มณี (2540 : 139) กล่าวว่า การรับรู้ หมายถึง กระบวนการแปลความหมายของสิ่งเร้าที่มากกระทบกับประสาทสัมผัส โดยการแปลความหมายขึ้นอยู่กับประสบการณ์เป็นการสร้างความหมายเกี่ยวกับสิ่งนั้นให้กับตัวเรา เช่น สายตาที่มองเห็นภาพและแปลความหมายเป็นสิ่งที่สวยงาม น่าเกลียด เป็นต้น

มูธิน (Muthin. 1983 : 13) กล่าวว่า การรับรู้ คือ การนำเอาลักษณะต่าง ๆ ของสิ่งเร้าที่เรียกว่าการรู้สึก และสิ่งที่อยู่ภายในตัวของบุคคลที่เรียกว่า ความรู้ การเรียนรู้ประสบการณ์ในอดีตของบุคคลมาตีความรวมกันเป็นการรับรู้ของบุคคล

โกตเดนสัน และลองแมน (Goldenson and Longman. 1984 : 543) ให้ความหมายของการรับรู้ว่าเป็นการรับรู้วัตถุ สิ่งของ ความสัมพันธ์และเหตุการณ์ โดยการสัมผัสและกิจกรรมเหล่านี้ทำได้โดยใช้อวัยวะสัมผัสและแปลความหมายสิ่งเร้านั้น

ฟลาวเวล (Flavel. 1985 : 164) กล่าวว่า การรับรู้ คือ กระบวนการที่บุคคลรับข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสิ่งเร้าต่าง ๆ ซึ่งรอบตัวเรา รวมถึงการที่เราว่ามีอะไรเกิดขึ้น มีการแยกแยะความแตกต่างของสิ่งเร้า และเลือกวิธีตอบสนองต่อสิ่งเร้านั้น ๆ ด้วย

กูราลนิค (Guralnik. 1986) กล่าวว่า การรับรู้ หมายถึง การแสดงออกถึงการรับรู้ หรือความสามารถที่จะรับรู้ เป็นความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุ สิ่งของ หรือคุณลักษณะ โดยมีวิธีแสดงออกทางความรู้สึก (Sense) ความตระหนัก (Awareness) และความเข้าใจ (Comprehension)

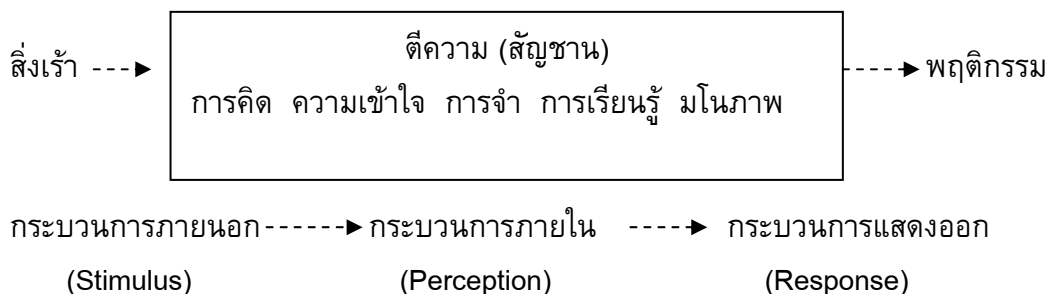
ลินซี, ฮอลล์ และทอมสัน (ประภาเพ็ญ สุวรรณ และสวิง สุวรรณ. 2534 : 33 ; อ้างอิงจาก Lindzey, Hall and Thomson. 1975 : 90-135) กล่าวว่า การรับรู้ คือ กระบวนการทางจิตวิทยาพื้นฐานของบุคคล เพราะถ้าปราศจากการรับรู้แล้วบุคคลไม่มีความจำ ความคิด หรือการเรียนรู้ การรับรู้เกี่ยวกับ เหตุการณ์ต่าง ๆ นั้นประกอบด้วยขั้นตอน คือ เมื่อบุคคลรับพลังจากสิ่งเร้าซึ่งจะเร้าประสาทสัมผัส แล้วประสาทสัมผัสจะส่งรหัสพลังงานผ่านเส้นประสาท และเส้นประสาทจะสร้างข้อมูลต่อไปยังสมอง ซึ่งขั้นสุดท้ายของกระบวนการจะเป็นการรับรู้เกี่ยวกับสิ่งเร้านั้น ๆ

สรุปได้ว่า การรับรู้ คือ กระบวนการที่คนเราแปลความหมายจากสิ่งที่มาสัมผัสออกมาเป็นความรู้ ความเข้าใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามความคิดของตนเองโดยอาศัยประสบการณ์ต่าง ๆ

2.2 หลักการรับรู้

การรับรู้ คือ การสัมผัสที่สามารถสื่อความหมายเป็นการแปลหรือตีความแห่งการสัมผัสที่ได้รับออกมาเป็นหนึ่งสิ่งใดที่มีความหมายอันเป็นสิ่งที่รู้จักและเข้าใจกันในการแปลหรือตีความหมายของการสัมผัสนั้น จำเป็นที่อินทรีย์จะใช้ประสบการณ์เดิม หรือความชัดเจนแต่หนหลัง แต่หากคนเราไม่มีความรู้เดิมหรือลืมเรื่องนั้น ๆ ไป ก็จะไม่มีการรับรู้สิ่งนั้น ๆ จะมีก็เพียงแต่ที่สัมผัสกับสิ่งเร้าเท่านั้น (สุภัทรา เสงวนาณชัย. 2541 : 15)

กระบวนการของการรับรู้ หมายถึง กระบวนการที่คาบเกี่ยวระหว่างความรู้สึก ความเข้าใจ การคิด การเรียนรู้ การตัดสินใจ และเป็นการแสดงพฤติกรรม ซึ่งสามารถเขียนเป็นแผนภูมิดังนี้



ภาพประกอบ 2 แสดงกระบวนการของการรับรู้

ที่มา : สุภัทรา เสงวนิชย์. (2541) : การรับรู้ภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจ : หน้า 15.

สิ่งเร้าเดียวกันอาจจะทำให้คนสองคนรับรู้ต่างกัน ฉะนั้นการที่มนุษย์สามารถรับรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ต้องอาศัยปัจจัยหลาย ๆ อย่าง การจะรับรู้ได้ดีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของบุคคล เช่น ภาวะสัมผัส ความตั้งใจ ความสนใจในขณะนั้น และประสบการณ์ที่ผ่านมาเนื่องจากสิ่งเร้าที่จะกระตุ้นให้บุคคลเกิดการรับรู้มีอยู่มากมายดังนั้นการที่บุคคลจะเลือกรับรู้สิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่งในขณะใดขณะหนึ่ง จึงขึ้นอยู่กับสิ่งที่จะกล่าวต่อไปนี้ (กันยา สุวรรณแสง. 2532 : 132 ; อ้างอิงจาก Morgan. 1957) คือ

1. อิทธิพลจากภายนอก ได้แก่ ความเข้มข้น ขนาดของสิ่งเร้า การกระทำซ้ำ ๆ การกระทำสิ่งที่ตรงกันข้าม และการเคลื่อนไหว เป็นต้น

2. อิทธิพลจากภายใน ได้แก่ แรงจูงใจ การคาดหวัง ในที่นี้จะแบ่งสิ่งที่มีอิทธิพลหรือปัจจัยการรับรู้ เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

2.1 ปัจจัยที่เกี่ยวกับตัวผู้รับรู้ แบ่งได้ เป็น 2 ด้าน คือ

2.1.1 ด้านกายภาพ หมายถึง ภาวะสัมผัส ถ้าภาวะสัมผัสสมบูรณ์ก็จะรับรู้ได้ดี ถ้าหย่อนสมรรถภาพ เช่น หูตึง ตาเอียง เป็นหวัด ก็จะไม่รับรู้ได้ไม่ดี

2.1.2 ด้านสติปัญญา คือ ปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ มีหลายประการ เช่น ความจำ อารมณ์ สติปัญญา ความพร้อม การสังเกตพิจารณา เป็นต้น อันเป็นผลจากการเรียนรู้เดิม ซึ่งนักจิตวิทยาถือว่าการรับรู้เป็นสิ่งที่เลือกสรรอย่างมีนัยตั้งแต่การเลือกสัมผัสเลือกเอาเฉพาะที่ต้องการและแปลความให้เข้าข้างตัวเอง

2.2 อิทธิพลของปัจจัยทางด้านจิตวิทยา มีดังนี้ คือ

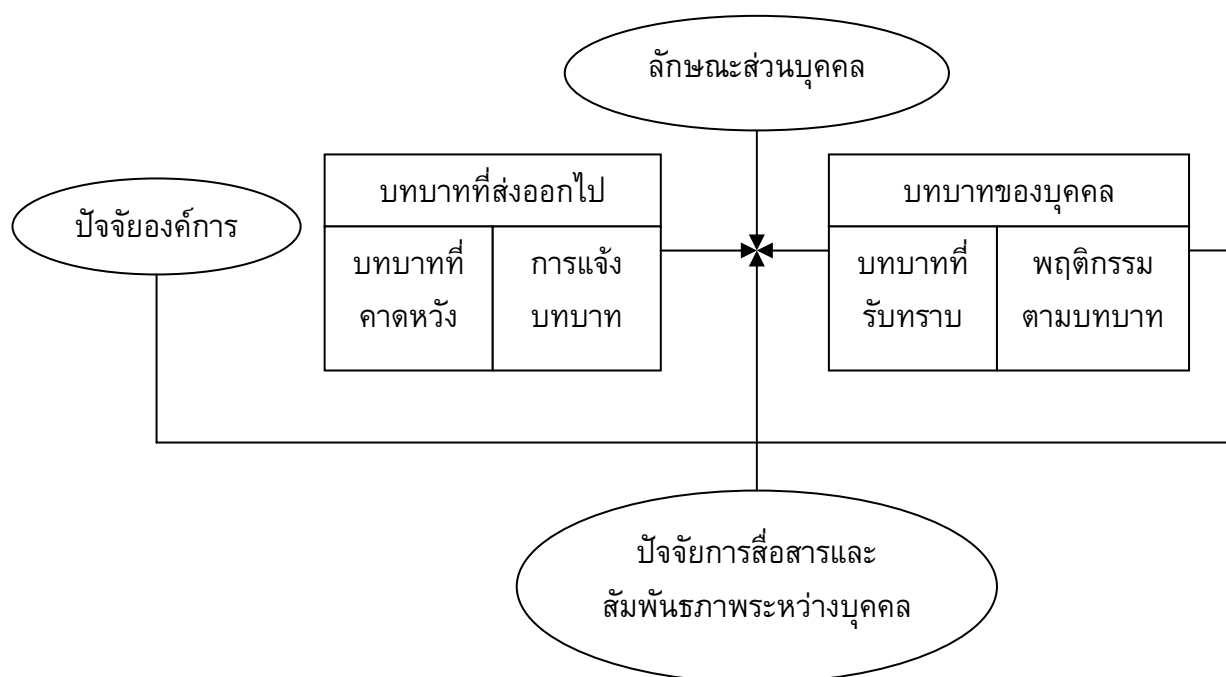
2.2.1 ความรู้เดิม หมายถึง กระบวนการรับรู้เมื่อสัมผัสแล้วต้องแปลเป็นสัญลักษณ์โดยอาศัยความรู้เดิมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เราจะรับรู้ ฉะนั้นหากไม่มีความรู้เดิมในเรื่องนั้นมาก่อนก็ย่อมจะทำให้การรับรู้ผิดไปจากความเป็นจริง เช่น จากประสบการณ์เดิม สภาพของจิตใจ อิทธิพลของสังคม เป็นต้น

2.2.2 ลักษณะของสิ่งเร้า หมายถึง คุณสมบัติของสิ่งเร้าซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกที่ทำให้คนเราเกิดความสนใจที่จะรับรู้หรือทำให้การรับรู้ของคนเราเกิดความคลาดเคลื่อนไปจากความจริง เช่น ความใกล้ชิดกับสิ่งเร้า ความคล้ายคลึงกันของสิ่งเร้า ความต่อเนื่องกันของสิ่งเร้า และสภาพพื้นฐานของการรับรู้ เป็นต้น

ปัจจัยที่กำหนดการรับรู้ เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของบุคคล เช่น ความสนใจ ความรู้ ประสบการณ์เดิม ลักษณะของสิ่งเร้า และแรงจูงใจ เป็นต้น ซึ่งอิทธิพลดังกล่าวแบ่งออกเป็นอิทธิพลจากภายนอก เช่น สิ่งเร้าต่าง ๆ และอิทธิพลจากภายใน เช่น อวัยวะรับสัมผัส การรับรู้ประสบการณ์ แรงจูงใจ หรืออิทธิพลทางสังคม เป็นต้น

2.3 ความสำคัญของการรับรู้

บทบาทถือเป็นหัวใจของทฤษฎีองค์การ และองค์การก็คือ “ระบบของบทบาท” (Katz and Kahn. 1966 : 186) ฉะนั้นบทบาทจึงเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนในองค์การ โดยแคทซ์ และคานัน (Katz and Kahn. 1966 : 190) นิยามบทบาท (Role) ว่าหมายถึง ความคาดหวังในพฤติกรรมของบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในโครงสร้างของสังคม ส่วนริซโซ เฮาส์และเลิร์ตแมน (Rizzo, House and Lirtzman. 1970 : 155) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง พฤติกรรมที่ถูกคาดหวังจากบุคคลผู้ดำรงบทบาท ซึ่งบทบาทนี้จะเกิดการเรียนรู้ถึงเนื้อหา สไตล์ บทบาทหน้าที่ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ สิทธิและสิทธิพิเศษที่สำคัญที่สุดก็คือ สามารถจะเข้าใจได้จากบทบาทที่ถูกคาดหวังซึ่งถูกสื่อสารไปยังบุคคลนั้นจากบรรดาสมาชิกในสังคมนั้น แหล่งข่าวสารที่สำคัญในองค์การที่ก่อให้เกิดกระบวนการของบทบาทในองค์การ ได้แก่ สื่อต่าง ๆ ในองค์การ เช่น คู่มือ วารสารภายใน วารสารภายนอก ผู้บริหารและผู้ใต้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานกระบวนการดังกล่าวนี้ก่อให้เกิดการรับรู้ในบทบาท (Role Perception) ซึ่งปัจจัยบุคคล ปัจจัยการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและปัจจัยองค์การ มีอิทธิพลต่อการรับรู้ในบทบาท ดังแบบจำลองต่อไปนี้



ภาพประกอบ 3 แบบจำลองการรับรู้ในบทบาท

ที่มา : (Katz and Kahn. *The Social Psychology of Organizations* : 1966 : 195-194)

จากแบบจำลองการรับรู้ในบทบาทจะเห็นได้ว่า ปัจจัยองค์การ ปัจจัยบุคคล ตลอดจนปัจจัยการสื่อสารและสัมพันธภาพระหว่างบุคคลมีอิทธิพลต่อการรับรู้ในบทบาท โดยที่แต่ละปัจจัยมีตัวแปรหลายประการที่ส่งผลต่อการรับรู้ในบทบาท ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านองค์การที่มีผลต่อกระบวนการรับรู้ในบทบาท ได้แก่ โครงสร้าง ระดับความต้องการในบทบาท ลักษณะงาน สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ การปฏิบัติในองค์การ 2) ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ สถานภาพ ความต้องการ ค่านิยม การศึกษา ความสามารถ อายุ เพศ อาวุโส และ 3) ปัจจัยการสื่อสารและสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ได้แก่ การสื่อสาร ความถี่ของปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล สถานที่ตั้งทางกายภาพ ความสามารถมองเห็นกันได้ ข้อมูลย้อนกลับและการมีส่วนร่วม บทบาทและความคาดหวังเป็นสิ่งจำเป็นในการทำหน้าที่ของทุกองค์การ บทบาทจึงมีความสัมพันธ์กับรูปแบบพฤติกรรมที่ถูกคาดหวังตามสถานภาพตำแหน่ง รวมทั้งเจตคติ ค่านิยม และพฤติกรรมที่สังคมมีต่อบุคคลที่ดำรงตำแหน่งนั้น (Kast and Rosenzweig. 1985 : 285-286) ซึ่งแนวคิดของ เกตเชลล์ และกูบา (Hoy and Miskel. 1991 : 33 ; citing Getzels Guba. 1957 : 423 – 411) กล่าวว่า บทบาทมีความสำคัญมากและบทบาทจะถูกนิยามตามความคาดหวัง ลักษณะของบทบาท เป็นสิ่งที่แสดงถึงตำแหน่งและสถานภาพในสถาบันมักถูกนิยามตามความคาดหวังหรือ

บรรทัดฐานของสิทธิและหน้าที่หรือตำแหน่ง นอกจากนั้นบทบาทยังเป็นสิ่งที่แปรเปลี่ยนได้โดยบทบาทจะมีความหมายเปลี่ยนไปตามบทบาทอื่น ๆ ในระบบนั้น

กันยา สุวรรณแสง (2532 : 150) กล่าวถึงความสำคัญของการรับรู้ไว้ดังต่อไปนี้

1. มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ การรับรู้ทำให้เกิดการเรียนรู้ ถ้าไม่มีการรับรู้การเรียนรู้ก็เกิดขึ้นไม่ได้ สืบเนื่องจากขบวนการดังนี้

สิ่งเร้า → ประสาทสัมผัสกับสิ่งเร้า → ตีความและรู้ความหมาย → สัญชาต (รับรู้) → เกิดสิ่งก่เป็นการเรียนรู้

การเรียนรู้มีผลต่อการรับรู้ครั้งใหม่ เนื่องจากความรู้ ความจำจะช่วยแปลความหมายให้ทราบว่าเป็นอะไร

2. มีความสำคัญต่อเจตคติ อารมณ์ และแนวโน้มของพฤติกรรม เมื่อรับรู้แล้วย่อมเกิดความรู้สึกและมีอารมณ์ พัฒนามาเป็นเจตคติ แล้วพฤติกรรมก็ตามมาในที่สุด

ชวนพิศ ทองทวี (2536 : 97) กล่าวว่า การรับรู้มีความสำคัญต่อเจตคติ อารมณ์และแนวโน้มของพฤติกรรม กล่าวคือ เมื่อรับรู้สิ่งใดก็ย่อมเกิดความรู้สึกต่อสิ่งนั้น พอเกิดอารมณ์หลาย ๆ ครั้งก็อาจจะกลายเป็นเจตคติ แล้วทำให้เกิดแนวโน้มอย่างใดอย่างหนึ่งเกิดขึ้น

ความสำคัญของการรับรู้ เป็นบทบาทมีผลต่อการเรียนรู้และมีความสำคัญต่อเจตคติ อารมณ์และแนวโน้มของพฤติกรรมเมื่อรับรู้ในเรื่องใดบ่อย ๆ จะเกิดเจตคติและกลายมาเป็นพฤติกรรมเป็นสิ่งจำเป็นในการทำหน้าที่ของทุกองค์การ ลักษณะของบทบาทส่วนหนึ่งคือความคาดหวังจากบุคคลต่อผู้ดำรงบทบาท ฉะนั้นการรับรู้ในบทบาทที่ถูกต้องและชัดเจนจะมีผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์การ รวมถึงบทบาทดังกล่าวสามารถแปรเปลี่ยนได้ตามความคาดหวังของผู้อื่น และตามสถานภาพของตำแหน่งในองค์การ

2.4 ลักษณะของการรับรู้

การรับรู้ในการพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจท์กับความสามารถในการรับรู้เพียเจท์ (Piaget) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการรับรู้ไว้ว่า เมื่อเด็กเกิดมาเด็กจะรับรู้สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบ ๆ ตัวเด็ก ซึ่งเป็นการพัฒนาการที่มนุษย์ทุกคนจะต้องผ่าน และเพียเจท์ยังกล่าวว่า การรับรู้เริ่มจากการที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งเร้า ผลก็คือเด็กจะพัฒนาโครงสร้างทางสติปัญญาเพิ่มขึ้น ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า การรับรู้เป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาการทางสติปัญญา ซึ่งเพียเจท์ ได้แบ่งระดับขั้นพัฒนาการทางสติปัญญาไว้ 4 ขั้น คือ

1. ขั้นการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว (The Period of Sensorymotor Intelligence) เป็นระยะตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 2 ปี การเคลื่อนไหวตามอัตโนมัติและการรับรู้ทางประสาทสัมผัสในระดับง่าย ๆ จะทำให้เกิดการพัฒนาการทางสติปัญญาขึ้น เด็กจะค่อย ๆ มีโครงสร้างของสิ่งต่าง ๆ ที่เขาได้พบเห็นและจัดกระทำกับมัน โครงสร้างเหล่านั้นเกิดขึ้นจาก

กระบวนการที่สำคัญ 2 ประการ นั่นคือ “การปรับเข้าสู่โครงสร้าง “ และ “การปรับขยายโครงสร้าง”

2. **ขั้นก่อนปฏิบัติการ (The Period of Preoperational Thought)** อยู่ในช่วงอายุ 2-7 ปี ลักษณะที่สำคัญของขั้นนี้คือ เด็กมีพัฒนาการทางภาษาขึ้นมามากแล้ว มีการคิดแบบใช้สัญลักษณ์แล้ว แต่ยังใช้ประสบการณ์ด้านการรับรู้ (Perception) เป็นปัจจัยสำคัญในการแก้ปัญหาขั้นนี้ยังแยกได้อีกเป็นชั้นย่อย ๆ 2 ชั้น คือ ขั้นแรกระหว่างอายุ 2-4 ปี อันเป็นระยะก่อนการมีเหตุผล (Pre-Logical) และขั้นที่ 2 ตั้งแต่ 4-7 ปี ซึ่งเป็นระยะที่มีการใช้เหตุผล ในระยะย่อยที่กล่าวมานี้ เด็กยังไม่มีหลักความคิดที่แน่นอน โดยยังไม่รู้จักสังเกตคุณสมบัติที่เหมือนกันของสิ่งของ หรือคุณสมบัติที่ทำให้สิ่งของแตกต่างกันอย่างแท้จริง สำหรับเด็กในระยะนี้สิ่งหนึ่งดูเหมือนจะไม่แตกต่างกว่าอีกสิ่งหนึ่งเท่าใดนัก ยิ่งกว่านี้ลักษณะของสิ่งของเหล่านี้มีแต่จะเลื่อนลงไปตามเวลา และไม่มีการจัดเข้าพวกเป็นหมวดหมู่ตามลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ด้วยเหตุที่เด็กไม่สามารถจัดแยกลักษณะปลีกย่อยของสิ่งต่าง ๆ ได้ เขาจึงไม่สามารถที่จะรวมลักษณะเหล่านี้เข้าเป็นรูปเป็นร่างของสิ่งของขึ้นมาได้ เด็กมักจะมองหาจุดที่เขาสนใจ แล้วสรุปเป็นสิ่งของทั้งหมดการมองสิ่งของและการรำลึกภาพของสิ่งที่เคยเห็น จึงขึ้นอยู่กับจุดสนใจของเด็กแต่ละคนโดยไม่มีการเกี่ยวโยงระหว่างลักษณะย่อยและลักษณะรวม

3. **ขั้นของการคิดด้วยรูปธรรม (The Period of Concrete Operations)** อยู่ระหว่าง 7-11 ปี เด็กวัยนี้มีพัฒนาการทางสติปัญญามากแล้ว มีสิ่งกีดขวางด้านการอนุรักษ์เกิดขึ้น สามารถคิดตรรกศาสตร์ได้ แต่ลักษณะของปัญหาจะต้องอยู่เฉพาะหน้า จับต้องได้ เป็นรูปธรรม เราจะทราบว่าเด็กคนไหนพัฒนามาถึงขั้นนี้หรือไม่ โดยการทดสอบสิ่งกีดขวางด้านการอนุรักษ์จำนวนสาร พื้นที่ น้ำหนัก และปริมาตร การอนุรักษ์ก็คือการที่เด็กเริ่มค้นพบความจริงว่าวัตถุต่าง ๆ ย่อมมีความคงที่ในเรื่องของจำนวน เนื้อสาร พื้นที่ น้ำหนัก และปริมาตร ไม่ว่าวัตถุนั้นจะเปลี่ยนรูปทรงหรืออยู่ในภาชนะใด ๆ ก็ตาม โดยที่ไม่มีการดึงเอาวัตถุนั้น ๆ ออกไปจากเดิมหรือเพิ่มส่วนใหม่เข้าไป

4. **ขั้นของการคิดด้วยนามธรรม (The Period of Formal Operations)** อยู่ในระหว่างอายุ 11-15 ปี เป็นระยะที่โครงสร้างทางความคิดของเด็กพัฒนามาเต็มที่แล้ว เด็กสามารถจะนำเหตุผลทางตรรกศาสตร์มาแก้ปัญหาได้ทุกกรณี ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางรูปธรรมหรือนามธรรม กล่าวได้ว่าความสามารถทางสติปัญญาเท่าเทียมกับผู้ใหญ่ทุกประการ ถ้าตัดเรื่องประสบการณ์ออกให้เด็กที่มีพัฒนาการทางสติปัญญาถึงขั้นนี้แก้ปัญหาแข่งกับผู้ใหญ่ เขาทั้งสองจะแก้ปัญหาได้ทัดเทียมกัน

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2528 : 228-239) แบ่งประเภทของการรับรู้แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. **การรับรู้ทางอารมณ์** หมายถึง การรับรู้ความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ เช่น รู้สึกดีใจ เสียใจ ตื่นเต้น รัก เกลียด ชื่นชม เป็นต้น

2. **การรับรู้ลักษณะของบุคคล** ต้องอาศัยการแปลข้อมูล 3 ประการ คือ

2.1 **ลักษณะทางกายภาพ** เช่น รูปร่าง หน้าตา ลักษณะแขนขา เท้า สีผิว

2.2 พฤติกรรม เช่น การพูดคุย การยิ้ม การหัวเราะ การเดิน

2.3 คำบอกเล่า เช่น คำบอกเล่าจากญาติพี่น้อง เพื่อน ผู้ใกล้ชิด

3. การรับรู้ภาพพจน์ของกลุ่มบุคคล หมายถึง มโนภาพหรือมโนคติของสิ่งต่าง ๆ ตามที่บุคคลรับรู้ เป็นภาพที่อยู่ในความคิด หรือจินตนาการของบุคคล และบุคคลสามารถบอกลักษณะของภาพเหล่านั้นให้ผู้อื่นทราบได้ด้วย

4. การรับรู้ปรากฏการณ์ทางสังคม เป็นการตีความหรือแปลความหมายสิ่งต่าง ๆ หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมตามความเชื่อของตนเอง เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และสามารถอธิบายสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นได้ การรับรู้ปรากฏการณ์ทางสังคมนั้นขึ้นอยู่กับสาเหตุสำคัญ 2 ประการ คือ

4.1 ระดับการรับรู้ หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้ ความสามารถประสบการณ์ ฐานะปัญหาหรือความเฉลียวฉลาด เมื่อต่างกันย่อมมีผลในการตีความต่อสิ่งต่าง ๆ ได้แตกต่างกันด้วย

4.2 การเปลี่ยนการรับรู้ คือ ถ้าผู้มีการรับรู้ต่ำเมื่อได้มีโอกาสสนทนาหรืออภิปรายกับผู้ที่มีการรับรู้สูง ก็อาจจะถูกผู้มีการรับรู้สูงเปลี่ยนแนวความคิดหรือแนวทางการรับรู้ได้

เคมพ์ (Kemp. 1985 : 10 – 11) ได้ศึกษาลักษณะของการรับรู้ไว้ดังต่อไปนี้

1. พฤติกรรมทุกพฤติกรรมย่อมเกี่ยวข้องกับการรับรู้
2. พฤติกรรมเป็นผลเกี่ยวข้องมาจากการรับรู้เดิมและพฤติกรรมเป็นจุดเริ่มต้นของการรับรู้อื่น ๆ ต่อไป
3. ผู้รับรู้และสิ่งแวดล้อมไม่ได้อยู่อย่างอิสระ
4. การให้ความหมายต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดจำเป็นต้องใช้ประสบการณ์เดิมที่สะสมไว้
5. ประสบการณ์การรับรู้ เป็นสิ่งเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล
6. การรับรู้ เป็นการประสานกันระหว่างประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ สิ่งที่เคยเกิดขึ้นในประสบการณ์เดิม ย่อมมีอำนาจเหนือกว่าสิ่งที่ไม่เคยสัมผัส

ลักษณะของการรับรู้ เป็นการพัฒนาการทางสติปัญญาของมนุษย์ทุกคนการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว การรับรู้เป็นลักษณะที่ต่อเนื่องกับของประสบการณ์เดิมและประสบการณ์ใหม่ซึ่งอยู่ในรูปของความรู้ความคิดของแต่ละบุคคลที่มีต่อสิ่งนั้น

3. หลักการแนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม

3.1 ความหมายของคุณธรรมจริยธรรม

คุณธรรมจริยธรรมเป็นคำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน บางคนก็ใช้ควบคู่กันไป จนหลายๆ คนเข้าใจว่าเป็นคำที่มีความหมายเดียวกัน เช่น เข้าใจว่า คนที่มีคุณธรรมสูง ก็คือคนที่มีจริยธรรมสูง แต่ความเป็นจริงแล้วไม่เป็นเช่นนั้น คนที่มีคุณธรรมสูง อาจจะมีจริยธรรมต่ำก็ได้ คำสองคำนี้จึงใช้แทนกันไม่ได้ จากคำกล่าวดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมความหมายของคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งนักปรัชญา นักการศึกษา นักจิตวิทยา ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องได้ให้ความหมายไว้ มากมาย ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2531 : 190) ได้ให้ความหมายของคุณธรรมไว้ว่าเป็น สภาพคุณงามความดี

มลิวลย์ บำรุงการ (2531 : 11) สรุปไว้ว่า คุณธรรม หมายถึง คุณงามความดีที่สั่งสม อยู่ในจิตใจมนุษย์ โดยผ่านประสบการณ์จากการได้สัมผัส ซึ่งแสดงออกมาจากกระทำทางกาย วาจา และใจ ของแต่ละบุคคล เป็นสิ่งที่มีคุณประโยชน์ต่อตนเองผู้อื่นเป็นผลในการประพฤติและคิด ในทางที่ถูกต้องดีงาม

ยนต์ ชุ่มจิต (2531 : 139) กล่าวว่า คุณธรรม หมายถึง คุณสมบัติที่เป็นความดีความ ถูกต้องซึ่งมีอยู่ภายในจิตใจของบุคคล ซึ่งพร้อมที่จะกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ต่อผู้อื่นหรือทั้งตนเองและผู้อื่น

เจริญ ไวรวัจนกุล (2531 : 144) อธิบายว่า คุณธรรม คือ มโนธรรม อันเป็นสำนึก แห่งความดีเกิดจากการไตร่ตรองด้วยเหตุผล จนสามารถตัดสินใจว่าสิ่งใดดีสิ่งใดงาม แล้วมุ่งมั่นอยู่กับ สิ่งดีงามจนเคยชิน เป็นคนที่มีคุณธรรมเป็นกิจนิสัย และลักษณะนิสัย

ลัดดา เสนาวงษ์ (2532 : 59) ได้ให้ความหมาย ของคุณธรรมว่า คือ ความดีงามต่าง ๆ ที่มีอยู่ในจิตใจของแต่ละคน และยึดถือปฏิบัติจนเป็นนิสัย

สุรรรณา วชิรปราการสกุล (2533 : 9 - 11) ที่กล่าวว่า คุณธรรม หมายถึง คุณงามความดีที่สั่งสมอยู่ในจิตใจมาเป็นเวลานาน โดยอาศัยประสบการณ์การเรียนรู้และความเคยชิน ซึ่งแสดงออกทางกายวาจาใจเป็นลักษณะที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อตัวบุคคลที่ได้ประพฤติปฏิบัติ และคิด ในทางที่ถูกต้องดีงาม จริยธรรม หมายถึง แนวทางในการปฏิบัติ อันเป็นลักษณะที่สังคมต้องการ และประเมินแล้วว่า เป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม รวมทั้งผู้กระทำก็จะได้รับความพึงพอใจการกระทำ นั้นเป็นที่ยอมรับของผู้อื่นซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เสวก สุระประเสริฐ (2529 : 15) ประองชน พูลสวัสดิ์ (2531: 11) สุขะษฐ์ คำนุชนารถ (2533 : 12)

วิไลวรรณ ชินพงษ์ (2539 : 9) สรุปไว้ว่า คุณธรรม หมายถึง คุณสมบัติที่เกี่ยวกับ คุณงามความดี ที่เกิดจากการกระทำของบุคคล ที่กระทำไปด้วยความสำนึกในจิตใจ โดยมีเป้าหมาย ว่า เป็นการทำความดีและเป็นพฤติกรรมที่ยอมรับของสังคม

สรุปได้ว่า คุณธรรม หมายถึง สิ่งที่สังคมยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ดีงามซึ่งเกิดจากส่วนร่วมและการศึกษา การปฏิบัติ ฝึกอบรม การกระทำจนเคยชินเกิดเป็นลักษณะนิสัย เป็นสิ่งที่มีคุณประโยชน์ต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม

ส่วนคำว่า “จริยธรรม” นั้น มีนักการศึกษานักจิตวิทยาหลายท่านได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้มากมาย ซึ่งจะกล่าวถึงพอสังเขปดังนี้

วิทย์ วิศทเวทย์ (2534 : 2) กล่าวว่า จริยธรรม คือ พันธะหรือหน้าที่ที่เราปฏิบัติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดในทางพระพุทธศาสนา จริยธรรม คือ การนำเอาความรู้ในความจริงหรือคุณธรรมนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตที่ดีงาม ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองหรือสังคม

กรมล ทองธรรมชาติ (2539 : 3) กล่าวว่า จริยธรรมคือการกระทำทั้งกาย วาจา และใจที่ดีงาม เป็นประโยชน์ต่อตัวเอง ผู้อื่น และสังคม

บราวน์ (Brown. 1968 : 411 – 414) ให้ความหมายของจริยธรรมว่า คือ ระบบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่บุคคลใช้ในการแยกแยะการกระทำที่ถูกต้องออกจากการกระทำที่ผิด

แอตคินสัน (Atkenson. 1969 : 10) กล่าวว่า จริยธรรมเป็นเขตของความเชื่อในสังคมหนึ่งๆ เกี่ยวกับอุปนิสัย และความประพฤติว่าอะไรเป็นสิ่งที่คนทั้งหลายพยายามที่จะประพฤติปฏิบัติ

โคลเบอร์ก (Kohlberg. 1976 : 4 – 5) กล่าวว่า จริยธรรมมีพื้นฐานของความยุติธรรมถือเอาการกระจายสิทธิหน้าที่อย่างเท่าเทียมกัน โดยมีได้หมายถึง กฎเกณฑ์ที่บังคับทั่วไป แต่เป็นกฎเกณฑ์ที่มีความเป็นสากลที่คนส่วนใหญ่รับไว้ในทุกสถานการณ์ไม่มีการขัดแย้งเป็นอุดมคติดังนั้นพันธะทางจริยธรรมจึงเป็นการเคารพต่อสิทธิข้อเรียกร้องของบุคคลอย่างเสมอภาคกัน

พจนานุกรมของลองแมน (Longman Dictionary of Contemporary. 1978 : 214) ให้ความหมายของคำว่า จริยธรรมว่าเป็นความถูกต้อง หรือ ความบริสุทธิ์ของพฤติกรรมของการกระทำสิ่งหนึ่ง ๆ

สรุปได้ว่า คุณธรรมจริยธรรม หมายถึง การประพฤติปฏิบัติการกระทำของบุคคลที่ดีอันสูงสุดที่ปลูกฝังอยู่ในอุปนิสัยอันดีงามของคนตลอดจนความรู้สึกนึกคิดอันถูกต้องของบุคคลที่ควรในสิ่งนั้น ๆ เพื่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองแก่ตนเองและบุคคลอื่นโดยทั่วไปในสังคม ซึ่งอยู่ในจิตสำนึกอยู่ในความรับผิดชอบชั่วหรือดีของบุคคลนั้นๆ อันเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งและควบคุมความประพฤติของบุคคลที่แสดงออกเพื่อสนองในสิ่งที่ปรารถนา เช่น ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความมีวินัย ความกตัญญู และ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

3.2 หลักการคุณธรรมจริยธรรม

หลักการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนเตรียมทหาร ได้รับการปลูกฝังมาตั้งแต่ยังเด็กจากครอบครัวแล้วค่อยๆ ขยายวงกว้างออกไปตามลำดับความเจริญเติบโตและวุฒิภาวะในโลกแห่งการเติบโตของเด็ก เด็กย่อมจะได้รับบทเรียนหรือประสบการณ์แตกต่างกัน ทำให้มองแง่มุมต่างๆ ในการปฏิบัติตามคุณธรรมจริยธรรมเหล่านั้น แตกต่างกันไป สำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 33 บัญญัติให้มีการจัดทำแผนการศึกษา ศาสนา ศิลป และวัฒนธรรมแห่งชาติ ซึ่งจะเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น “แผนการศึกษาแห่งชาติ” ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติระยะที่ 9 พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 ก:8-9) ได้ระบุคุณภาพการศึกษาใช้ประเมินคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เฉพาะมาตรฐานด้านผู้เรียนรวม 7 เรื่อง คือ ความรู้ ทักษะ กระบวนการ ลักษณะนิสัย คุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ และด้านผู้เรียนกับนักเรียน และจากแนวคิดได้ใช้มาตรฐานการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานด้านผู้เรียน มีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งมีตัวบ่งชี้ประกอบด้วย การมีวินัย ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และความกตัญญู ผู้วิจัยได้นำมากำหนดกรอบแนวคิดเพื่อศึกษาการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจวบจันทน์ (2530 : 6 - 11) ได้กล่าวถึงหลักการคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนมีต้นเหตุมาจากอิทธิพลของสังคมมากกว่าอิทธิพลของพันธุกรรม บุคคลที่เกิดมาในสังคม จะเรียนรู้และยอมรับคุณธรรมจริยธรรมประเพณีในสังคมของตน ซึ่งแตกต่างจากคุณธรรมจริยธรรมประเพณีของสังคมอื่น ไม่มากนักน้อย สังคมเป็นหลักการที่สำคัญของคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน รากฐานทางคุณธรรมจริยธรรมจะเริ่มก่อตัวตั้งแต่วัยแรกเกิดในช่วงต้นของชีวิต เด็กจะได้รับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมมากกว่าในช่วงอื่น ๆ ของชีวิต โดยเรียนรู้เกี่ยวกับบุคคลอื่นที่ละน้อย กลุ่มบุคคลที่รับผิดชอบในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เด็กมากที่สุด คือ สมาชิกในครอบครัว รองลงมาคือ โรงเรียนอนุบาลและโรงเรียนประถมศึกษา นอกจากนี้ สื่อมวลชน เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น ซึ่งมีส่วนในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เด็ก เด็กจะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากผู้อื่น โดยที่ผู้อื่นตั้งใจที่จะสั่งสอนสิ่งนั้น หรือไม่ตั้งใจสั่งสอนก็ตามส่วนมากแล้วเด็กจะเรียนรู้ในสิ่งที่ผู้ใหญ่ไม่ได้ตั้งใจจะสั่งสอน และเด็กยังเลียนแบบลักษณะพฤติกรรมของผู้ใหญ่ การเลียนแบบลักษณะและการกระทำของบุคคลอื่นเป็นบ่อเกิดของการยอมรับทั้งลักษณะดีและลักษณะไม่ดีจากบุคคลอื่นได้ง่าย และเกิดอย่างกว้างขวางในสถานการณ์ทั่วไป ตั้งแต่เลียนแบบบิดามารดาของตน ไปจนถึงวัยรุ่นเลียนแบบดาราภาพยนตร์ การเลียนแบบมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากบทบาทของสื่อมวลชนในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในโลกปัจจุบัน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 ที่กำหนดว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนของกรมอาชีวศึกษา ทั้งระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ซึ่งจุดประสงค์ของหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรู้ มีทักษะ มีเจตคติที่ดี มีความคิดสร้างสรรค์ มีพฤติกรรมที่ดีมีบุคลิกภาพที่ดีให้เห็นคุณค่าและดำรงไว้ในความมั่นคงของชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ให้เป็นไปตามระบอบประชาธิปไตย (หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545 : 2) จากจุดประสงค์ของหลักสูตรที่กล่าวมาไม่สามารถ

นำมาสู่การปฏิบัติได้หากครูผู้สอนทุกคนไม่ตระหนักในเรื่องคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะส่งผลต่อนักเรียนเมื่อจบการศึกษาออกไป

สรุปได้ว่า จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนเตรียมทหาร เชื่อมโยงกับแนวคิดของไตตัส และ โคลเบอร์ท (Titus and Kohlberg) เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนเตรียมทหาร พื้นฐานความเป็นอยู่ของนักเรียนช่วงศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหารจัดบริการด้านคุณธรรมจริยธรรมที่มีประโยชน์ต่อสังคม นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ ต่อคุณธรรมจริยธรรมในแนวทางปฏิบัติแหล่งกำเนิดของคุณธรรมจริยธรรมสามารถนำไปใช้ที่จะได้รับการยกย่องในสังคม ศึกษาการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่ได้รับผลสำเร็จตามที่คาดหวัง การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในตัวนักเรียนนั้น ครูเองต้องเป็นผู้ที่ประกอบด้วยคุณธรรมจริยธรรมในตนเองที่สามารถเคารพตนเองได้ และเป็นผู้แนะนำให้แนวทางที่ดีแก่นักเรียน ในขณะที่เดียวกันนักเรียนก็ควรประพฤติตนเป็นนักเรียนที่ดี มีความสนใจ ตั้งใจรับฟัง และปฏิบัติสิ่งที่ดีงาม พร้อมทั้งจะพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลที่มีคุณค่าในตนเองและสังคม

3.3 ลักษณะของคุณธรรมจริยธรรม

ลักษณะต่าง ๆ ของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมได้มีผู้กล่าวถึงในลักษณะต่าง ๆ กันดังนี้ ดวงเดือน พันธุนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจักษ์ (2530 : 4 – 6) ได้เสนอลักษณะจริยธรรมของบุคคลว่า ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ 4 ส่วน คือ

1. ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การมีความรู้ว่าการกระทำสิ่งใดดีควรกระทำ สิ่งใดไม่ควรกระทำ ปริมาณความรู้เชิงจริยธรรมขึ้นอยู่กับอายุและระดับการศึกษา และพัฒนาการทางสติปัญญา ความรู้เชิงจริยธรรมสามารถเรียนรู้ โดยเฉพาะในช่วงอายุ 2 – 10 ปี จะได้รับการปลูกฝังมากเป็นพิเศษ ดังนั้นจึงเป็นเรื่องของการเรียนรู้เนื้อหาของจริยธรรมนั่นเอง

2. ทศนคติเชิงจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลต่อพฤติกรรมต่าง ๆ ทางจริยธรรมว่าชอบหรือไม่ชอบเพียงใด ทศนคติเชิงจริยธรรมของบุคคลส่วนใหญ่ จะสอดคล้องกับค่านิยมในสังคมนั้น ๆ และสามารถทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมได้ แม้นยำกว่าความรู้เชิงจริยธรรม ทศนคติเชิงจริยธรรมของบุคคลอาจเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้

3. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังของการกระทำ

4. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบหรือดเว้นการแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์หรือค่านิยมในสังคมนั้น พฤติกรรมเชิงจริยธรรมแบ่งเป็น 2 จำพวก

จำพวกแรก การกระทำที่สังคมเห็นชอบและสนับสนุน เช่นการให้ทาน การช่วยเหลือผู้อื่น

จำพวกที่สอง พฤติกรรมเป็นสถานการณ์ที่ยั่วให้บุคคลกระทำผิดกฎเกณฑ์ เพื่อประโยชน์ส่วนตนบางประการ เช่น การโกงสิ่งของ เงินทอง คะแนน ลักขโมย เป็นต้น

กรมวิชาการ (2533 : 3) แบ่งจริยธรรมออกเป็น 3 ด้านคือ

1. ด้านความรู้ คือ ความเข้าใจในเหตุผลและสามารถแยกแยะตัดสินว่าอะไรถูกต้องได้ด้วย
การคิด

2. ทางด้านอารมณ์ คือ ความพอใจ ศรัทธาเลื่อมใส เกิดความนิยมยินดีที่จะรับ จริยธรรม
มาเป็นแนวประพฤติปฏิบัติ

3. ด้านพฤติกรรมแสดงออก คือ พฤติกรรมการกระทำที่บุคคลตัดสินการกระทำ จะถูก
หรือผิดเชื่อว่าได้รับอิทธิพลจากความรู้และด้านอารมณ์ และบางส่วนขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ เช่น
ความรุนแรงของการบีบคั้นของสถานการณ์ที่รุมเร้าบุคคลนั้น

บราวน์ (Brown. 1968) แบ่งจริยธรรมออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. ด้านความรู้

2. ด้านความรู้สึกรู้สึก

3. ด้านความประพฤติปฏิบัติ

ลักษณะคุณธรรมจริยธรรม เป็นลักษณะของบุคคลที่ดีมีจิตวิญญาณของความเป็นคน เป็น
กัลยาณมิตร แก่สังคมประพฤติและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคมและมีศาสตร์และศิลป์ในการ
ถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่สังคม

3.4 องค์ประกอบของคุณธรรมจริยธรรม

กระบวนการเรียนรู้และการจัดการศึกษาต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนและคนไทยทุกคนให้มีความ
สมบูรณ์พร้อมทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรมจริยธรรม และวัฒนธรรมในการ
ดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมได้อย่างดี มีความสุข โดยมี
องค์ประกอบ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 ก:8-9) ดังนี้

1. กำหนดลำดับความสำคัญของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่จะต้องเร่งสร้างเสริมให้เกิด
ขึ้นกับคนไทยทุกคนในช่วงแรก และช่วงเวลาต่อ ๆ ไป อาทิ มีความเพียร รู้จักเก็บออม มีคุณธรรม
จริยธรรม มีวินัย ซื่อสัตย์ มีความสามัคคี ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และความกตัญญู ชื่นชมคนดี/
คนสุจริต มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม รักชาติ รักแผ่นดิน เป็นต้น และกำหนดให้เป็น
นโยบายแห่งชาติที่จะต้องดำเนินการอย่างจริงจัง และต่อเนื่องตลอดไป

2. ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรแกนกลาง โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่
เกี่ยวข้อง ให้มีสาระของความรู้เกี่ยวกับความจริงของชีวิตและธรรมชาติ หลักธรรมของศาสนา
คุณธรรมจริยธรรม อันติงามของระบบวิถีชีวิตเอกลักษณ์ไทย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่าง ๆ
ตามลำดับความสำคัญที่กำหนดไว้ โดยบูรณาการอย่างเหมาะสมตามวัยของผู้เรียนในแต่ละระดับ
การศึกษา

3. ส่งเสริมให้สถานศึกษา สถาบันศาสนา และองค์กรต่าง ๆ ที่จัดและร่วมจัดการศึกษา
จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ทางศาสนาและวิชาสามัญเข้าด้วยกันอย่างสมดุล

มีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ที่ดีงามแก่ผู้เรียนที่เหมาะสมกับวัยอย่างต่อเนื่องทุกระดับรวมทั้งส่งเสริมให้ครู คณาจารย์ พระภิกษุ นักบวช และผู้นำทางศาสนาที่มีความรู้ ความเข้าใจ ศาสนาอย่างถ่องแท้เป็นผู้สอนวิชาศาสนา และได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

4. ส่งเสริม สนับสนุน ให้สถาบันศาสนาจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเป็นแหล่งเรียนรู้ทางศาสนา และพัฒนาจิตใจที่สำคัญของเยาวชน ศาสนิกชน และประชาชนคนไทยทุกคนเพื่อให้คนไทยเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

5. กำหนดนโยบาย แผนงาน และโครงการเพื่อสนับสนุนและพัฒนาให้ศาสนบุคคลได้แก่ พระภิกษุ นักบวช ผู้นำทางศาสนา และผู้ทรงความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นไทย มีความรู้ ความสามารถในการสอน ฝึกอบรม และถ่ายทอดความรู้หลักศาสนธรรม ศีลธรรม คุณธรรมจริยธรรมได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้เป็นผู้สอนหรือเป็นวิทยากรในสถานศึกษา

6. ดำเนินการให้มีแผนงานและโครงการในการปลูกฝังและเสริมสร้างศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ในวิถีชีวิตที่ดีงาม โดยให้สถาบันสังคมในท้องถิ่นที่รับผิดชอบได้เข้ามามีส่วนร่วมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้คนไทยอยู่ร่วมกันอย่างสันติ มีความสุข และเป็นสังคมที่เอื้ออาทรต่อกัน

7. จัดกระบวนการเรียนการสอนด้านศาสนาและหลักธรรมศาสนาในทุกระดับการศึกษา ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศาสนาที่ผู้เรียนนับถือทั้งด้านเนื้อหา การปฏิบัติ และการประยุกต์ใช้ รวมทั้งมีการบูรณาการการเรียนการสอนทางด้านศีลธรรม คุณธรรมจริยธรรมไว้ในทุกวิชาอย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน

8. สถานศึกษาจัดให้มีการเรียนการสอน โดยผสมผสานสาระความรู้ด้านศาสนาและความรู้ทั่วไปเข้าด้วยกันอย่างสมดุล รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนจัดให้ครู พระภิกษุ นักบวช และผู้นำทางศาสนาที่มีความรู้ ความเข้าใจศาสนธรรมอย่างถ่องแท้ เป็นผู้สอนวิชาศาสนา และศีลธรรมในสถานศึกษา การมีวินัย ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และความกตัญญูกับคุณธรรมจริยธรรม

9. จัดให้มีการอบรม ประชุมกันอย่างสม่ำเสมอในหมู่ครู คณาจารย์ และผู้บริหารในเรื่องความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมอย่างถูกต้อง เพื่อให้สามารถบูรณาการด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย ในกระบวนการเรียนรู้ได้มากขึ้น รวมทั้งสามารถอบรมคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียน และประพฤติปฏิบัติตนเป็นต้นแบบที่ดีของสังคม

10. จัดให้มีแผนงานและโครงการที่สนับสนุนให้ศาสนบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถอย่างแท้จริงในศาสนธรรม เป็นผู้สอนหรือเป็นวิทยากรวิชาศีลธรรม คุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน เพื่อปลูกฝังและเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียน

3.5 ลักษณะการวัดคุณธรรมจริยธรรม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2538 : 60 – 64) ได้รวบรวมและแบ่งวิธีการวัดค่านิยมทางจริยธรรม ซึ่งมีผู้สร้างและใช้ตั้งแต่ก่อน ค.ศ. 1910 ออกเป็น 3 ยุค คือ

ยุคที่หนึ่งครอบคลุมถึงปี ค.ศ. 1965 นิยมใช้วิธีการวัดความรู้เกี่ยวกับความดีความชั่ว ความเชื่อและทัศนคติทางจริยธรรม โดยใช้กระดาษ – ดินสอ วิธีการในยุคนี้ขาดทฤษฎีและแนวความคิดที่ชัดเจนในกำหนดเนื้อหาของแบบวัดต่าง ๆ ใช้แยกเด็กปกติออกจากเด็กที่มีความโน้มเอียงที่จะประกอบอาชญากรรม แต่ผลการวิจัยส่วนใหญ่แสดงว่า เด็กปกติแตกต่างจากเยาวชนอาชญากรทางด้านสติปัญญาเท่านั้น และเด็กสองประเภทนี้ไม่แตกต่างกันทางด้านความรู้และความเชื่อทางจริยธรรมและศีลธรรมแต่ประการใด

ยุคที่สอง เริ่มมีหลักและทฤษฎีประกอบการวัดจริยธรรมมากขึ้น โดยเน้นที่พัฒนาการทางการคิดและการตัดสินใจทางจริยธรรม เพียเจต์เป็นผู้นำในการใช้วิธีการสัมภาษณ์เด็กเพื่อศึกษาเนื้อหาทางความคิดของเด็ก แล้วเทียบคำตอบของเด็กตามลำดับขั้นของพัฒนาการทางความคิดเชิงจริยธรรมทำให้ทราบว่าเด็กคนใดมีพัฒนาการทางจริยธรรมสูงกว่าใคร และในยุคนี้ได้ศึกษาบุคลิกภาพต่าง ๆ ที่มีหลักมาจากทฤษฎีจิตวิเคราะห์และทฤษฎีพฤติกรรมนิยม วิธีการวัดเพื่อตรวจสอบพัฒนาการของซูเปอร์อีโก้และการควบคุมตนเอง

ยุคที่สามครอบคลุมถึงปี ค.ศ. 1966 เป็นยุคของวิธีการวัดแบบสะท้อนภาพ (projective techniques) เป็นการวัดเนื้อหาทางจริยธรรมในรูปของอิทธิพลของซูเปอร์อีโก้ที่มีต่อการทำงานของบุคลิกภาพของบุคคล โดยใช้ภาพกระตุ้นให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น การวัดในยุคนี้ได้ใช้เป็นคะแนนของตัวแปรตามการวัดนี้มิได้มีจุดมุ่งหมายที่จะนำไปใช้ทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมโดยตรง

ส่วนการวัดระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้น เป็นวิธีการวัดที่เกิดตามมาจากวิธีการวัดในยุคที่สองตามแนวของเพียเจต์และมีลักษณะแบบสะท้อนภาพด้วย วิธีที่ใช้เพื่อวัดระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมีดังนี้

วิธีการตอบโดยอิสระ โคลเบอร์กได้ใช้วิธีที่คล้ายคลึงกับวิธีการของเพียเจต์ในการวัดระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กและผู้ใหญ่ กล่าวคือ โคลเบอร์กได้ใช้วิธีการเล่าเรื่องให้ผู้ถูกวัดฟังทีละเรื่อง เรื่องเหล่านี้เป็นเหตุการณ์ขัดแย้งระหว่างต้องการส่วนบุคคลกับกฎเกณฑ์ของสังคม เช่นการให้ยาทำลายชีวิตแก่ผู้ป่วยทรมาณที่ยากตาย เป็นต้น ผู้ถูกวัดจะต้องให้เหตุผลในการที่ได้ตัดสินใจให้ตัวเองในเรื่องกระทำหรือไม่ กระทำอย่างไรอย่างหนึ่งเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเหตุผลที่ผู้ตอบให้เกี่ยวกับเรื่อง 6 ถึง 9 เรื่อง จะถูกนำมาวิเคราะห์เนื้อหาโดย ผู้ชำนาญการ เพื่อจัดเข้าชั้นจริยธรรมชั้น 1 ถึง 6 ตามทฤษฎีพัฒนาการของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก วิธีการวัดระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่นิยมใช้กันอยู่ในขณะนี้มีอีก 2 ประเภท คือ วิธีการวัดแบบมีตัวเลือก ให้ผู้ตอบเลือกชี้คำตอบที่ใกล้กับความคิดของตนมากที่สุดเพียง 1 คำตอบในแต่ละเรื่อง และวิธีการประเมินและเรียงลำดับความสำคัญของประเด็นปัญหา ในเรื่องหนึ่ง ๆ จะมีคำตอบมา

หลายประเด็นที่เข้าอยู่ในขั้นของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่าง ๆ แต่ละเรื่องจะให้ผู้ตอบประเมินค่า ประเด็นต่าง ๆ ทุกประเด็นที่ให้ไว้ แล้วให้นำ 4 ประเด็นที่เห็นว่าสำคัญที่สุดมาเรียงลำดับ ความสำคัญอีกทีหนึ่ง

3.5.1 แนวทางการวัดและประเมินผู้เรียนด้านคุณธรรมจริยธรรม

สมบุรณ์ ชิตพงศ์ (2544 : 10) กล่าวว่า การวัดด้านคุณธรรมจริยธรรมต้องมีระดับ ความเข้มในการกระทำที่แสดงออกของผู้เรียนว่า มีคุณธรรมจริยธรรมระดับสูงสุดที่ต้องการให้เกิด กับผู้เรียนยิ่ง เป็นจริยธรรมโดยเจตนาอันเกิดจากปัญญาไปกำกับเจตนาในการทำดีละเว้นชั่ว เครื่องมือวัดและประเมินต้องสะท้อนว่าผู้เรียนเป็นคนดีมีคุณธรรมจริยธรรมอันเกิดจากความมี ปัญญาและปัญญานั้นเองทำให้แสดงการกระทำนั้นออกมา ดังนั้น การตอบแบบประเมินหรือ แบบสอบถามของนักเรียนแสดงว่าเด็กมีฐานมาจากการเกิดปัญญาวouldจะทำหรือ ไม่ทำ โดยเจตนา ของตนเอง ดังนั้น การวัดและประเมินผู้เรียนด้านคุณธรรมจริยธรรมต้องใช้หลักจิตวัดจิต ไม่ควรยึด ติดกับรูปแบบหนึ่ง แต่ต้องใช้วิธีการที่หลากหลาย สิ่งที่วัดในด้านคุณธรรม มี 4 ประการ คือ

1. วัดความรู้ (Knowledge) เป็นการวัดความรู้เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม
2. วัดทัศนคติเชิงจริยธรรม (Attitude) คือ ความโน้มเอียงทางจิตใจอันเนื่องมาจากการมองเห็นคุณประโยชน์และโทษของสิ่งนั้นการกระทำหรือไม่กระทำในด้าน คุณธรรมจริยธรรมขึ้นอยู่กับมองเห็นคุณประโยชน์และโทษเหล่านั้น ถ้าเห็น ประโยชน์ก็ทำ ดังนั้น การวัดทัศนคติเชิงจริยธรรม คือ การเห็นคุณค่าและ ประโยชน์ของการกระทำนั้น ซึ่งดีกว่าการวัดความรู้
3. วัดเหตุผลเชิงจริยธรรม (Moral reasoning) คือ การวัดเหตุผลที่มาสนับสนุนให้ ผู้เรียนกระทำหรือไม่กระทำ ซึ่งการวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม ต้องมีทฤษฎีทาง จริยธรรมมาประกอบการพิจารณาการตอบของเด็กด้วย อย่างไรก็ตามการนำ ทฤษฎีหนึ่งมาใช้ต้องดูบริบทของสังคมไทยด้วย
4. พฤติกรรมการแสดงออก (Action) เป็นการแสดงออกของนักเรียนในการกระทำ ดี ละเว้นชั่ว การวัดและประเมินด้านคุณธรรมจริยธรรมต้องสามารถวัดได้ทั้งการ กระทำหรือการแสดงออกด้านคุณธรรมจริยธรรม

องค์ประกอบของคุณธรรมจริยธรรมมีลักษณะที่มีส่วนคล้ายคลึงและสัมพันธ์กัน เป็นเครื่องกำหนดหลักปฏิบัติในการดำรงชีวิตเป็นแนวทางในการอยู่ร่วมกันอย่างสงบเรียบร้อย ประกอบด้วยการมีวินัย ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และความกตัญญู

4. คุณธรรมจริยธรรม 5 ด้าน

คุณธรรมจริยธรรม 5 ด้าน มีความสำคัญต่อนักเรียน บุคคล สังคม และชาติบ้านเมือง สังคมใดที่มีสมาชิกของสังคมที่ไร้คุณธรรมจริยธรรมสังคมนั้นจะมีความสับสนวุ่นวายยากแก่การ พัฒนา มีผู้รู้และนักวิชาการได้อธิบายเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมไว้ ดังนี้

4.1 การมีวินัย

คำว่า “วินัย” มีผู้ให้ความหมายไว้หลายลักษณะ ได้แก่

วินัย หมายถึง การอยู่ในระเบียบแบบแผนและข้อบังคับปฏิบัติ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. 2531 : 756)

วินัยของนักเรียน จากการศึกษารื่องวินัย พบว่า พื้นฐานทางสังคมจะมั่นคงหรือไม่ อยู่ในที่คนในสังคมมีวินัย เพราะวินัยสร้างมนุษย์ให้มีความรับผิดชอบ มีระเบียบแบบแผนเป็นคนดีและสร้างบุคคลให้เป็นคนเก่ง ผู้ที่มีวินัยจึงเป็นผู้มีความรับผิดชอบ คนที่รับผิดชอบเท่านั้นจึงจะเป็นผู้กล้าเผชิญกับอุปสรรค ปัญหา และใช้สติไตร่ตรองแก้ปัญหาเพื่อให้บรรลุความรับผิดชอบและผู้แก้ปัญหาบ่อย ๆ จะนำไปสู่ความเฉลียวฉลาด เมื่อวินัยมีความสำคัญ การสร้างวินัยให้แก่นุชนตั้งแต่เป็นเด็กจึงเป็นผลลัพธ์ที่คุ้มค่า ดังนั้นเรื่องของ “วินัย” และ “วินัยในตนเอง” จึงมีผู้ศึกษาค้นคว้าอธิบายไว้ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2531 : 744) ได้ให้ความหมายของคำว่า “วินัย” หมายถึงการอยู่ในระเบียบแบบแผนข้อบังคับ ส่วน เพียว์ เกาท์ธท์ทอง (2534 : 10) ได้ให้คำจำกัดความของ “วินัย” ว่าเป็นระเบียบข้อบังคับที่วางไว้เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติ ให้บุคคลใช้ควบคุมความประพฤติของตนในการปฏิบัติตามแบบแผนข้อบังคับซึ่งทางโรงเรียนกำหนดหรือไม่ได้กำหนดไว้ เพื่อฝึกให้บุคคลอยู่ในความถูกต้องมีเหตุผล ซึ่งจะก่อให้เกิดวินัยในตนเองที่จะทำให้บุคคลเป็นคนดี เพื่อความสงบสุขในชีวิตของตนเองและความเป็นระเบียบของสังคม นำไปสู่การมีวินัยในตนเอง (Self-discipline) เป็นกระบวนการหรือวิธีการที่ปฏิบัติเพื่อบังคับตนเองให้ปฏิบัติตาม ถ้านักเรียนมีวินัยในตนเองแล้วก็จะลดปัญหาด้านการปกครองนักเรียนได้อย่างมากเพราะนักเรียนรู้จักควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้บรรลุจุดหมายปลายทางได้อย่างสุขสบายรู้จักความรับผิดชอบ ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบ ในการศึกษาเรื่องการมีวินัยในตนเอง กิตติพงษ์ วรจำปา (2536 : 24) ได้กล่าวถึงวินัยในตนเอง (Self Discipline) ว่าเป็นความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์ หรือ พฤติกรรมของตนเอง ให้เป็นไปตามที่ตนมุ่งหวัง แม้จะมีสิ่งเร้าจากภายนอก เช่นบุคคลอื่นหรือสิ่งเร้าภายในตนเอง เช่น ความต้องการ อุปสรรคต่าง ๆ ก็ตามก็ยังคงไม่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่มุ่งหวังไว้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ เสาวนีย์ ศรีมนตรี (2539 : 50) ได้กล่าวว่าวินัยในตนเอง (Self Discipline) คือความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์ หรือพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามที่ตนเองมุ่งหวัง ซึ่งจะต้องเป็นไปตาม กฎระเบียบของสังคม โดยเกิดจากความสำนึกขึ้นมาเอง แม้จะมีสิ่งเร้าจากภายนอก เช่น บุคคลอื่น หรือ สิ่งเร้าภายในตนเองเป็นอุปสรรค ก็ยังคงไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่มุ่งหวังไว้และสอดคล้องกับแนวคิดของ อรรถพร พานิชปฐมพงษ์ (2542 : 10) ซึ่งกล่าวว่า ความมีวินัยในตนเอง เป็นความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์ และพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามที่มุ่งหวังไว้ โดยเกิดจากความสำนึกว่าเป็นค่านิยมที่ดีงาม ซึ่งจะไม่กระทำการใด ๆ ที่ทำให้เกิดความยุ่งยากเดือดร้อนต่อตนเอง และบุคคลอื่น

ในอนาคต บุคคลที่มีวินัยในตนเองจะรู้จักบังคับตนเองและมีกำลังใจที่จะกระตุ้นเตือนให้ตนเองปฏิบัติสิ่งที่ปรารถนาและปฏิบัติตามระเบียบที่ตนมีหน้าที่อยู่โดยไม่มีใครบังคับ ทำงานสำเร็จเรียบร้อยเสร็จตามเวลาปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ และตรงต่อเวลา สนใจ ตั้งใจ ขยัน ทำงานเต็มความสามารถไม่คิดเอาเปรียบ เมื่อทำงานกับหมู่คณะ เป็นที่ยอมรับของสังคม สังคมนิยมยกย่อง

ปัญญา สดสง่า (2531 : 5) วินัย หมายถึง การที่นักเรียนปฏิบัติด้วยความเรียบร้อยอยู่ในระเบียบแบบแผน ขอบบังคับและข้อปฏิบัติที่โรงเรียนได้บัญญัติขึ้นใช้ในโรงเรียน

บุญพา มลิณทสูต (2532 : 6) วินัยนักเรียน หมายถึง การอยู่ในระเบียบแบบแผนและขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม เพื่อความสงบสุขในชีวิตแห่งตน และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม

ประเภทของวินัย จากความหมายของวินัยข้างต้น จึงอาจแบ่งประเภทวินัยได้เป็น 2 ประเภทได้แก่

1. วินัยภายนอก หมายถึง การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งประพฤติปฏิบัติโดยเกรงกลัวอำนาจหรือการถูกลงโทษ เป็นการปฏิบัติที่บุคคลดังกล่าว ไม่มีความเต็มใจ ตกอยู่ในภาวะจำยอมถูกควบคุม

2. วินัยในตนเอง หมายถึง การที่บุคคลหนึ่งเลือกข้อประพฤติปฏิบัติสำหรับตนขึ้น โดยสมัครใจไม่มีใครบังคับหรือถูกควบคุมจากอำนาจใด ๆ และข้อประพฤติปฏิบัตินี้ต้องไม่ขัดกับความสงบสุขของสังคม

วินัยทั้งสองประเภทมีความสัมพันธ์กันดังกล่าวนั่นคือ วินัยภายนอกเป็นสิ่งจำเป็นในกรณีต้องการเสริมสร้างปลูกฝังลักษณะวินัยอย่างใดอย่างหนึ่งโดยรวดเร็ว ทั้งนี้อาจใช้การออกกฎหมายคำสั่งต่าง ๆ ให้บุคคลปฏิบัติตาม วินัยภายนอกส่วนใหญ่จะกระทำกับเด็กและวัยรุ่น ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะอย่างเพียงพอต่อการมีวินัย หรือกระทำในกรณีที่เกิดวิกฤตการณ์ทางวินัย สำหรับวินัยภายในนั้นเป็นผลต่อเนื่องจากวินัยภายนอกกล่าวคือเสริมสร้างวินัยประเภทนี้จะใช้เวลาระยะยาวซึ่งส่วนใหญ่จะเกิดกับบุคคลในวัยผู้ใหญ่ วินัยดังกล่าวเมื่อเกิดขึ้นแล้วจะปรากฏติดต่อบุคคลนั้น ๆ ไปโดยตลอด วินัยภายในเป็นวินัยที่มีความสำคัญและต้องการให้เกิดขึ้นมากที่สุดสำหรับกลุ่มคนในสังคม

ณัฐพร สดามรณ. (2540 : 9) ได้ให้ความหมายคำว่าวินัยหมายถึงกระบวนการหรือผลของการควบคุมหรือการบังคับความต้องการแรงกระตุ้น ความปรารถนาหรือความสนใจเพื่อให้เป็นไปตามอุดมคติหรือให้ได้มาซึ่งพฤติกรรมที่มีประสิทธิภาพเชื่อถือได้ และกล่าวถึงความมีวินัยในตนเองว่าหมายถึงการบังคับควบคุมพฤติกรรมของบุคคลไม่ใช่โดยอำนาจภายนอก แต่หากหมายถึงการบังคับโดยอำนาจภายในของบุคคลนั่นเอง และเป็นอำนาจที่เกิดจากการเรียนรู้หรือการยอมรับในคุณค่าอันหนึ่งอันใดซึ่งสามารถทำให้บุคคลสามารถควบคุม พฤติกรรมของตนเองได้

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2540 : 20) ได้ให้ความหมายของวินัย ไว้ว่า วินัย หมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมที่ช่วยให้สามารถควบคุมตนเองและปฏิบัติตามระบบระเบียบเพื่อประโยชน์สุขของส่วนร่วม ซึ่งคนส่วนมากเห็นว่าวินัยเกิดจากการดูแลควบคุมใน

ระยะแรกที่เด็กยังเยาว์ การทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีและการแนะนำบอกกล่าวด้วยเหตุผล โดยรู้สึก ว่าถูกต้องนับว่าเป็นสิ่งจำเป็น ทั้งนี้ เพื่อสร้างความเคยชินที่ดีและเกิดความเต็มใจที่จะปฏิบัติตาม ส่วนมากการใช้วินัยภายนอกมักเกิดในลักษณะภาวะจำยอมเกรงกลัวอำนาจและการลงโทษ มักถูกควบคุมให้ปฏิบัติหรือเสริมแรง เช่น ให้ง่วงหรือลงโทษทำให้เด็กตกอยู่ในภาวะจำใจและไม่เต็มใจ

กรมวิชาการ (2541 : 39) ได้กำหนดความหมายของวินัย คือ โครงสร้างของความเป็น คน Control สิ่งที่ดีจะได้ไม่ต้องเสียหายเพราะความไม่ดี ซึ่งเป็นสิ่งตรงกับข้าม รู้จักขอบเขตของตนเองเอาชนะอะไรก็ได้แต่อย่าให้เอาชนะตนเองและของผู้อื่น

วินัย วงษ์ใหญ่ (2543 : 3) ได้ให้ความหมายความมีวินัยคือ คุณลักษณะจิตใจและ พฤติกรรมที่ช่วยให้บุคคลนั้นสามารถควบคุมตนเองและปฏิบัติตามระเบียบกฎกติกาของสังคม เพื่อประโยชน์สุขของตนเองและของส่วนร่วม

สินีนาฏ สุทธิจินดา. (2543 : 16) ได้ให้ความหมาย วินัยหมายถึงความสามารถของ บุคคลในการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมให้เป็นไปตามที่มุ่งหวัง โดยเกิดจากความสำนึกว่าเป็น ค่านิยมที่ดีงาม แต่ทั้งนี้จะต้องไม่กระทำการใด ๆ อันเป็นผลที่ทำให้เกิดความยุ่งยากแก่ตนเองและ บุคคลอื่นในอนาคตและจะต้องเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองแก่ตนเองและบุคคลอื่นโดยไม่ขัด ต่อกฎระเบียบของสังคมและสิทธิของผู้อื่น

อิงลิช และอิงลิช (English and English. 1958 : 487) ได้ให้ความหมายของการมีวินัยใน ตนเองว่าวินัยในตนเองเป็นลักษณะของการนำตนเอง การควบคุมหรือการบังคับตนเองโดยอาศัย แรงจูงใจที่สัมพันธ์กับอุดมคติที่บุคคลสร้างขึ้นสำหรับตนเอง หรือเป็นการควบคุมตนเองหมายถึง ความสามารถในการรู้จักบังคับหรือควบคุมพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เป็นแรงกระตุ้น หรือเป็นการ เสริมแรงให้เกิดพฤติกรรมที่มีเป้าหมายที่ดีกว่าเดิม

วินเซนต์ (Vincent. 1961 : 42 - 43) กล่าวว่า วินัยในตนเอง คือการที่บุคคลไม่กระทำ การใด ๆ อันเป็นผลให้เกิดความยุ่งยากแก่ตนในอนาคต หรือการไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัว และสิทธิของผู้อื่น รวมทั้งหมายถึงการที่บุคคลนั้นกระทำ สิ่งที่ดีตนไม่อยากจะทำ แต่การกระทำนั้นช่วย ให้ความต้องการและสิทธิของบุคคลอื่น ๆ ได้รับการตอบสนองหรือกระทำในสิ่งอันเป็นผลให้ผู้นั้น ประสบผลสำเร็จในอนาคต

ออซูเบล (Ausubel. 1968 : 459) กล่าวถึงการมีวินัยในตนเองว่าหมายถึง พฤติกรรมที่ บุคคลนั้นแสดงออกมาตามจิตสำนึกของตนเองซึ่งจะมีหน้าที่คือ

1. เป็นการอบรมนิสัยและฝึกคนให้มีพฤติกรรมที่เป็นมาตรฐาน
2. ทำให้บุคคลนั้นมีพฤติกรรมที่เหมาะสมกับบุคลิกภาวะของตนเอง คือสามารถปฏิบัติตาม กฎระเบียบของสังคม เชื้อมั่นในตนเอง ฟังตนเองได้ รู้จักควบคุมอารมณ์และมีความอดทน
3. เกิดจากมโนธรรมภายในจิตใจที่มีมาจากการสะสมประสบการณ์และมีพัฒนาการมา เป็นลำดับ
4. สร้างความมั่นคงทางอารมณ์ให้แก่ผู้ปฏิบัติ เพราะกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่สังคมยอมรับจะ

เป็นกรอบแนวความคิดที่บุคคลนั้นใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติตนเองให้เหมาะสมและแนวความคิดนี้ก็จะพัฒนาจนกลายเป็น “วินัยในตัวเอง”

เดรเวอร์ (Drever. 1972 : 262) ได้ให้ความหมายของการควบคุมตนเอง ซึ่งมีความหมายเกี่ยวกับการมีวินัยในตนเอง คือ การควบคุมพฤติกรรมที่กระทำโดยบุคคลที่เหนือความรู้สึกเพื่อสร้างแรงกระตุ้นของตนเองขึ้นให้แสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม

กู๊ด (Good. 1973 : 525) ได้ให้ความหมายของการมีวินัยในตนเองว่า วินัยในตนเองหมายถึง การบังคับควบคุมพฤติกรรมของบุคคลไม่ใช่ว่าการบังคับจากอำนาจภายนอก แต่เป็นการบังคับโดยอำนาจภายในของบุคคลนั่นเอง และเป็นอำนาจอันเกิดจากการเรียนรู้หรือยอมรับในคุณค่าอันใดอันหนึ่ง ซึ่งทำให้บุคคลสามารถบังคับพฤติกรรมของตนเองได้

กระทรวงศึกษาธิการ (ญัฎฐพงษ์ เจริญพิทย์.2536 : 15 ; อ้างอิงกระทรวงศึกษาธิการ. 2533 : 146 - 147. แนวทางพัฒนาจริยธรรม.) ได้กล่าวถึงขอบข่ายผู้ที่รักษาระเบียบวินัย ไว้ว่ามีลักษณะ 2 ประการดังนี้

ประการแรก พฤติกรรมการรักษาระเบียบภายนอกประกอบด้วย

1. การรักษาระเบียบวินัยในการบริโภค ได้แก่ การรับประทานอาหารให้ถูกหลักโภชนาการ และสุขวิทยา มีมารยาทเรียบร้อยในการรับประทานอาหาร เช่น ไม่รับประทานอาหารในที่ที่ไม่สมควร ไม่รับประทานอาหารมูมาม่า ฯลฯ

2. การรักษาระเบียบวินัยในการอุปโภค ได้แก่ การรักษาร่างกาย เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย และเครื่องใช้ให้สะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย

3. การรักษาระเบียบวินัยต่อสถานที่ ได้แก่ การรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อย ทั้งในสำนักงาน วัดวาอาราม สถานที่ราชการ และสาธารณสถานต่างๆ เช่น ถนน แม่น้ำ ลำคลอง โรงมหรสพ รถโดยสาร สวนสาธารณะ ฯลฯ และประพฤติปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับของสถานที่นั้นๆ

4. การรักษาระเบียบวินัยในการปกครอง ได้แก่ การสร้างวิจัยเพื่อถือเป็นหลักปฏิบัติและมีการปกครองดี มีจรรยา มีวินัย เอาใจใส่กวดขัน ปรับปรุงระเบียบให้มีมาตรฐาน ควรแก่ความนิยมนับถือ และ ถือปฏิบัติให้เป็นแบบอย่าง

ประการที่สอง พฤติกรรมการรักษาระเบียบวินัยภายใน ได้แก่ การแต่งและควบคุมท่วงที กริยาวาจาและใจให้หมดจดงดงาม ด้วยการเว้นชั่ว ประพฤติชอบทั้งต่อหน้าและลับหลัง ได้แก่ ระเบียบท่วงที ระเบียบกริยา ระเบียบวาจา และ ระเบียบใจ

ความมีวินัย คือ คุณลักษณะของจิตใจ และพฤติกรรมที่ช่วยให้บุคคลสามารถควบคุมตนเอง และปฏิบัติตามระเบียบ กฎ กติกาของสังคม เพื่อประโยชน์สุขของตนเองและของส่วนรวม (กรมวิชาการ.2541 : 12-13) พฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงความมีวินัย

1. สนใจใฝ่รู้
2. ควบคุมตนเอง
3. รับผิดชอบ

4. มีเหตุผล
5. ขยัน
6. ตรงต่อเวลา
7. เชื้อมั่นใจตนเอง
8. อุตุน
9. เป็นผู้นำ
10. ความร่วมมือ
11. การรับฟัง/เคารพความคิดเห็นผู้อื่น
12. การเคารพสิทธิผู้อื่น
13. การช่วยเหลือพึ่งพาตนเอง
14. การทำตามข้อตกลง
15. ความเชื่อมั่นในตนเองและผู้อื่น
16. การมีวินัยในการเรียนรู้

การมีวินัย หมายถึง การแสดงออกของนักเรียนอยู่ในกฎระเบียบข้อบังคับปฏิบัติตนตามแบบแผนกฎเกณฑ์ มีความเชื่อมั่น ตรงต่อเวลา และอุตุนที่จะนำไปสู่การดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข โดยไม่ขัดตอกฎระเบียบของสังคมและสิทธิของผู้อื่นของการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนเตรียมทหาร เคารพในสิทธิของผู้อื่นไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับผู้อื่นที่มีคุณธรรมจริยธรรม

4.2 ความซื่อสัตย์

ความซื่อสัตย์ ตรงกับคำศัพท์ภาษาอังกฤษว่า Honesty โดย อติศักดิ์ ภูมิรัตน (2535 : 40) และ บุญลักษณ์ อึ้งชัยพฤษ (2536:44) ได้ให้ความหมายไว้อย่างสอดคล้องกันว่าหมายถึงความประพฤติที่ยึดหลักแห่งคุณธรรม โดยความประพฤติดังกล่าวจะแสดงออกมาด้วย ความซื่อตรงตามความจริง เช่น ตรงต่อหน้าที่ ตรงต่อคำพูด และตรงตอกฎเกณฑ์ไม่ประพฤติตนไปในทางที่คดโกงทั้งกาย วาจา ใจ ตอทั้งตนเอง สังคม หรือการมีความซื่อสัตย์ตอตนเอง เพื่อนฝูง หมู่คณะ ชุมชน สังคม ซื่อสัตย์ตอหน้าที่การงาน และซื่อสัตย์ตอระเบียบกฎเกณฑ์ จารีตประเพณี กฎหมาย และวัฒนธรรม(สมบูรณ์ ทินกร. 2535 : 39) ดังนั้น บุคคลจึงปฏิบัติตนตามกฎเกณฑ์ที่ถูกกำหนดไว้มีความตรงต่อเวลา ละอายใจตอบาป ไม่เอาเปรียบผู้อื่น มีความรับผิดชอบ ยุติธรรม ไม่แสวงหาประโยชน์ในทางที่มีขอบ (วรพรรณ ศรีอุปบล. 2535 : 29) ส่วนความหมายของความซื่อสัตย์จากนักวิชาการต่างประเทศ สามารถสรุปได้ว่า ความซื่อสัตย์ คือ การพูดแต่สิ่งที่เป็นความจริง ไม่พูดโกหก หลอกลวงผู้อื่น มีลักษณะนิสัยที่ซื่อตรง ไม่หลอกลวงฉ้อฉล หรือลัทธิขโมย ยึดถือหลักแห่งคุณธรรม (Homby. 1968 : 474 ; Corsini. 1999 : 451)

ความซื่อสัตย์เป็นจริยธรรมด้านหนึ่งที่จำเป็นสำหรับทุกคน ดังจะเห็นได้จาก แต่ดั้งเดิม ก่อนที่ประเทศไทยจะมีการใช้รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ พระมหากษัตริย์ไทยจะทรงใช้หลักทศพิธราชธรรม หรือหลักธรรมะ 10 ประการ สำหรับนักปกครอง เป็นแนวทางในการปกครองประชาชน โดย 1 ใน 10 หลักธรรมะ คือ หลักอาชวะหรือพระมหากษัตริย์ ต้องมีความซื่อตรง และมีความจริงใจต่อประชาชน ดังนั้นจึงถือได้ว่าความซื่อสัตย์ เป็นจริยธรรม ประการหนึ่ง ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องปลูกฝังตั้งแต่เด็กและเยาวชนพึงมีไว้เป็นคุณสมบัติ ของตน เพราะเมื่อบุคคลมีความซื่อสัตย์ซึ่งเป็นคุณสมบัติส่วนบุคคล จะเป็นการเสริมสร้างบุคคลให้ เป็นพลเมืองดีแล้ว ยังจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็ว และมีความมั่นคง (อุบลรัตน์ โพธิโกสม. 2535 : 49) อีกทั้งสมบุรณ์ ทินกร(2535 : 40) ได้ให้ รายละเอียดในส่วนของความสำคัญของความซื่อสัตย์ไว้ว่า ความซื่อสัตย์เป็นจริยธรรมที่สำคัญยิ่ง ประการหนึ่ง ซึ่งบุคคลควรจะต้องยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของตน ทั้งนี้เพราะความซื่อสัตย์ จะเป็นประโยชน์ต่อตนเอง สังคมประเทศชาติ โดยสรุปดังนี้

1. ความซื่อสัตย์จะทำให้บุคคลไม่เอาเปรียบผู้อื่น โดยการแสวงหาประโยชน์ใส่ตนในทาง ที่มีขอบ ซึ่งจะเป็นเหตุนำมาซึ่งความเสียหายต่อทั้งตนเองและอาชีพ หรือหน่วยงานที่ตนสังกัดอีกทั้ง มีความซื่อสัตย์ตรงต่อเวลาในการทำงาน จึงมีการอุทิศเวลาให้กับงานและรับผิดชอบภาระงานใน หน้าที่ของตนให้เต็มความสามารถและดีที่สุด
2. ความซื่อสัตย์จะนำไปสู่ความสงบสุขภายในสังคม เพราะสมาชิกทุกคนในสังคมจะให้ความเคารพและปฏิบัติตามกติกาและกฎเกณฑ์ของสังคม และไม่มุ่งเอารัดเอาเปรียบซึ่งกันและกัน
3. ความซื่อสัตย์จะส่งผลให้บุคคลผู้นั้นตั้งมั่นอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม ไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้ ได้รับความเดือดร้อน และให้ความช่วยเหลือผู้อื่นตามกำลังของตนในวาระโอกาสที่เหมาะสม
4. บุคคลที่มีความซื่อสัตย์ทางด้านความคิด ย่อมจะเคารพในความคิดของตนเองและผู้อื่น เมื่อมีโอกาสที่ทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะก็จะแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางาน และองค์กรให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น
5. บุคคลที่ยึดมั่นในความซื่อสัตย์ ย่อมจะพูดจาอย่างตรงไปตรงมาด้วยความเป็นจริงไม่ สร้างความบาดหมางใจให้เกิดกับผู้อื่น

ยอดชาย แพชนะ (2538 : 18) กล่าวว่า ความซื่อสัตย์ หมายถึง ลักษณะจิตใจที่ไป กำหนดการแสดงพฤติกรรมออกมาต่อวัตถุสิ่งของ บุคคลต่าง ๆ ที่จิตใจมีความมั่นคงไม่ได้ แปรผัน ไปตามความต้องการของตนเอง หรือของบุคคลอื่นทำตามกฎเกณฑ์ของสังคม พูดและปฏิบัติตาม ความเป็นจริงที่เกิดขึ้น

พระมหาศีล ธีรสีโล (2538 : 65) ได้อธิบายเกี่ยวกับความซื่อสัตย์เป็นความดีสูงสุด ปลูกฝังอยู่ในอุปนิสัยอันดีงาม อยู่ในจิตสำนึกในความรู้สึกรับผิดชอบชั่วดีอันเป็นเครื่องวัดการ ควบคุมพฤติกรรมแสดงออกตามความปรารถนา

สมพร เทพสิทธิ์ (2542 : 3) ได้อธิบายเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ในการพัฒนาคุณธรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์และความสุขในจิตใจตรงกันข้ามกับบอกุลธรรมฝ่ายชั่วทำให้เกิดความทุกข์ความเดือดร้อนทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น

สัมพันธ์ อภิรักษ์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้อธิบายเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ได้วิจัยเรื่องคุณธรรม 7 ประการของนักศึกษาออกโรงเรียนมีคุณธรรมวิธีเรียนทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสมุทรปราการพบว่า นักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนมีคุณธรรมด้านการ پاکเพียรอดทน เสริมสร้างคนดี รู้จักสามัคคี มีน้ำใจ ใฝ่ประหยัด ซื่อสัตย์และเศรษฐกิจพอเพียงมีมากและยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญสม โพธิ์เงิน (2538)

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2544 : 5) ได้อธิบายเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมว่าเป็นลักษณะความซื่อสัตย์และลักษณะทางสังคมและมีขอบเขตรวมถึงพฤติกรรมทางสังคมประเภทต่าง ๆ ด้วย ลักษณะและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรมจะมีคุณสมบัติประเภทใด ประเภทหนึ่ง คือ เป็นลักษณะที่สังคมให้การสนับสนุนและผู้กระส่วนมากเกิดความพอใจในการกระทำนั้นว่า เป็นสิ่งถูกต้องเหมาะสมในพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์ มีความรู้สึกว่าเป็นที่ถูกต้อง

องค์ประกอบความซื่อสัตย์สุจริต

ความซื่อสัตย์สุจริต ถ้ากล่าวรวมกันหมายถึง ความประพฤติดี ประพฤติชอบทั้งทางกาย วาจา ใจ ไม่คิดทรยศ ไม่คิดโกงหลอกลวงผู้อื่น ประพฤติตรงไปตรงมา ถูกต้องตามทำนองคลองธรรมและกฎหมายของบ้านเมือง (กรมสามัญศึกษา.2539 :21) ความซื่อสัตย์สุจริต เป็นคุณธรรมหนึ่งที่ต้องปลูกฝังให้เกิดในทุกๆ คน เพราะการอยู่ร่วมกันในสังคม ทุกคนจะต้องเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กันทั้งในด้านความเป็นอยู่ และการประกอบอาชีพ ถ้าทุกคนมีความซื่อสัตย์สุจริตก็ย่อมเกิดสันติสุขขึ้นในสังคมนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบันทรงเน้นถึงความซื่อสัตย์สุจริตมาก ดังจะเห็นได้จากพระบรมราโชวาทซึ่งพระราชทานแก่ปวงชนชาวไทย 4 ประการคือ (กรมสามัญศึกษา.2539 :22)

1. การรักษาความสัตย์ความจริงใจต่อตัวเองที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม
2. การรู้จักข่มใจตัวเอง ฝึกใจตัวเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัตย์ความดีนั้น
3. การอดทน อดกลั้น และอดออมที่จะไม่ประพฤติล่วงความซื่อสัตย์สุจริตไม่ว่าจะด้วยเหตุประการใด
4. การรู้จักละวางความชั่วความทุจริต และรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง

พฤติกรรมของผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต

1. พูดความจริง
2. เก็บของตกได้ส่งคืนเจ้าของ
3. ยอมรับผิดชอบเมื่อทำผิด

4. ไม่หยิบบางอย่างของผู้อื่นก่อนได้รับอนุญาต
5. ไม่ลอกการบ้านหรือให้เพื่อนลอกการบ้าน
6. ตรงต่อเวลา
7. ไม่ประพฤติตนเป็นคนหน้าไหว้หลังหลอก
8. ไม่ทุจริตในการสอบ
9. คืนเงินส่วนที่แม่ค้าทอนเกินมา
10. ปฏิบัติตามข้อตกลงหรือสัญญา
11. ไม่ถือเอาของของผู้อื่นมาเป็นของตน
12. ไม่หลอกลวงผู้อื่น
13. ไม่ฉ้อโกงและไม่ฉ้อราษฎร์บังหลวง
14. ไม่ปลอมแปลงเอกสาร
15. รักษาความยุติธรรม
16. การเลี้ยงชีพในทางสุจริต
17. ไม่นอกใจคนรัก

ลักษณะของความซื่อสัตย์

กระทรวงศึกษาธิการ (ณัฐพงษ์ เจริญพิทย์.2536:15 ; อ้างอิงกระทรวงศึกษาธิการ.2533 : 146 - 147. แนวทางพัฒนาจริยธรรม.) ได้กล่าวถึงขอบข่ายผู้ที่รักษาระเบียบวินัย ไว้ว่ามีลักษณะดังนี้

1. ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง
 - 1.1 ไม่สับปลับกลับกลอก
 - 1.2 ไม่คล้อยตามพวกที่ลากหรือชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสีย
 - 1.3 มั่นคงต่อการกระทำที่ดีของตน
 - 1.4 ไม่คดโกง มีความตั้งใจทำจริง
 - 1.5 ประพฤติตรงตามพูดและคิด
2. ความซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่การงาน
 - 2.1 ไม่เอาเวลาทำงานในหน้าที่ไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว
 - 2.2 ไม่ใช้อำนาจหน้าที่ทำประโยชน์ส่วนตัว
3. ความซื่อสัตย์ต่อบุคคล คือ มีความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น ต่อมิตร ต่อหัวหน้างาน ต่อผู้มีพระคุณ
 - 3.1 ประพฤติตรงไปตรงมา ไม่คิดคดต่อผู้อื่น
 - 3.2 ไม่ชักชวนไปในทางที่เสื่อมเสีย
 - 3.3 ไม่สอพลอเพื่อหาประโยชน์ส่วนตน
 - 3.4 เตือนสติและแนะนำในสิ่งที่ เป็นประโยชน์
 - 3.5 ยินดีในความสำเร็จของผู้อื่น ไม่คิดริษยาหรือกลั่นแกล้ง

4. ความซื่อสัตย์ต่อคณะ สังคม และประเทศชาติ

4.1 ร่วมมือร่วมใจกันทำงานด้วยความบริสุทธิ์ใจ

4.2 ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน หรือเอาดีเข้าตน

4.3 ไม่ร่วมมือกันทำงานใดๆ ที่ผิดกฎหมาย หรือระเบียบข้อบังคับของสังคมและหมู่

คณะ

ความซื่อสัตย์ หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ตรงไปตรงมาไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา ใจ มีเจตนาที่บริสุทธิ์ไม่คดโกง ไม่หลอกลวงตัวเองและผู้อื่น ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนและไม่แสวงหาประโยชน์ในทางที่ผิดให้ตนเอง เพื่อให้นักเรียนมีพฤติกรรมความซื่อสัตย์สูงยิ่งขึ้น จึงควรมีการแทรก ทักษะคิด และจิตสำนึก เรื่องความซื่อสัตย์ โดยการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่คำนึงถึงความจำเป็นในการให้ความรู้เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมให้มากขึ้น สภาพการเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลงไปในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยการหลอกลวงฉ้อฉลผู้อื่น แม้ว่าการกระทำดังกล่าวจะไม่มีผู้ใดพบเห็นก็ตาม ทั้งนี้กระบวนการปลูกฝังพฤติกรรม ความซื่อสัตย์ต้องทำอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอเป็นลักษณะนิสัยประจำตัว

4.3 ความสามัคคี

บุญสม เชนใจ (2530 : 6 – 8) ได้กล่าวว่าคำว่า “สามัคคี” มาจากคำว่า “สามัคคะ” เมื่อติดตามสำนวนไทยแล้วจะได้ว่า ความสามัคคี คือ การรวมกันอย่างแน่นสนิทด้วยความรู้สึกนึกคิดและความมุ่งหมายที่ดียิ่งงามล้ำเลิศ ซึ่งก็หมายถึง การรวมตัวกันด้วยความตั้งใจและเพื่อผลอันดีงามเท่านั้น และการรวมตัวกันนั้นก็คือการเอากำลังมารวมกัน อันได้แก่กำลังใจ กำลังความคิด กำลังทรัพย์ กำลังความสามารถ

กล่าวได้ว่า ที่เรียกว่า ความสามัคคีนั่นคือ

1. การรวมกันอย่างแน่นสนิท
2. ด้วยความนึกคิดและความมุ่งหวังที่ดีงาม
3. การรวมตัวนั้นคือ การนำกำลังมารวมกัน
4. เพื่อทำกิจกรรมตามหน้าที่ของแต่ละคน

ประยูร สุวรรณโกตา (2530 : 35) กล่าวว่า ความสามัคคีหมายถึง ความพร้อมเพรียงกลมเกลียวกัน ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน รักใคร่กัน มีความคิดเห็นร่วมกัน ทำงานร่วมกันมีความสุขความทุกข์ร่วมกัน

อาภา ถนัดช่วง (2531 :1-3) กล่าวว่า พฤติกรรมที่แสดงถึงความสามัคคีได้แก่

1. สมาชิกทุกคนพร้อมใจกันปฏิบัติงาน
2. เมื่อมีความผิดพลาดบกพร่องที่เกิดขึ้น สมาชิกร่วมกันรับผิดชอบ โดยไม่โยนความผิดให้แก่กันและกัน

3. เมื่อทำงานสำเร็จลง สมาชิกต่างยินดี ถือเป็นความสำเร็จร่วมกันของกลุ่มและยกย่องให้เกียรติกัน โดยเฉพาะผู้ที่มีส่วนร่วมกลุ่มอย่างมาก

4. เมื่อกลุ่มต้องการความช่วยเหลือ สมาชิกพร้อมที่จะเสียสละ

5. ร่วมมือกันในการสร้างสรรค์สังคมให้ดีขึ้น

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู (2535 : 277-278) กล่าวว่า พฤติกรรมที่แสดงถึงความสามัคคีได้แก่

1. ปรับตัวเองให้เข้ากับผู้อื่นได้
2. รับผิดชอบต่อส่วนร่วมมากกว่าส่วนตัว
3. เข้ามีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกิจการของส่วนร่วม
4. เป็นผู้ประสานความสามัคคีในหมู่คณะ
5. ไม่แบ่งแยกเป็นพวกเขาพวกเรา
6. รักหมู่คณะ มีใจหวังดีและช่วยเหลือเกื้อกูลในทางไม่ผิดศีลธรรม
7. มองคนอื่นในแง่ดีเสมอ

อาภา โลจายะ (2535 : 29) กล่าวว่า ความร่วมมือและรู้จักสามัคคี หมายถึง การที่บุคคลสามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นได้ ให้ความร่วมมือ และเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ปฏิบัติหน้าที่หรือการงานโดยพร้อมเพรียงกัน ถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

อัจฉรา ลักษณะสันต์ (2535 : 6-7) กล่าวว่าพฤติกรรมความสามัคคี ต้องแสดงออกดังนี้

1. การปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ดี
2. การมีมนุษยสัมพันธ์

บุญสม โพธิ์เงิน (2537 : 25) กล่าวว่า ความสามัคคี หมายถึง การแสดงออกถึงการร่วมแรงร่วมใจ ความพร้อมเพรียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ร่วมมือกัน ปฏิบัติงานให้สำเร็จด้วยดีเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

วิไลลักษณ์ เล็กศิริรัตน์ (2537 : 256) กล่าวว่า ความสามัคคี มีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. มีความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลอื่น
2. ร่วมแรงร่วมใจกันอย่างแข็งขัน ในการทำงานเพื่อส่วนร่วม
3. เคารพในเหตุผลของคนส่วนใหญ่
4. ไม่แบ่งแยกเป็นพวกเขาพวกเรา
5. รักหมู่คณะ มีน้ำใจช่วยเหลือเกื้อกูล หมู่คณะด้วยความเต็มใจ

จุฑาทิพย์ ธีรภาค (2539 : 36) กล่าวถึงพฤติกรรมความสามัคคีว่า ต้องแสดงออกดังนี้

1. ปรับตนเองให้เข้ากับผู้อื่นได้
2. รับผิดชอบต่อส่วนร่วมมากกว่าส่วนตัว
3. เข้ามีส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว
4. เป็นผู้ประสานความสามัคคีในกลุ่ม
5. ไม่แบ่งแยกพวกเขาพวกเรา

6. รักหมู่คณะ มีความหวังดี และช่วยเหลือเกื้อกูลในทางที่ไม่ผิดศีลธรรม

7. มองคนอื่นในแง่ดีเสมอ

สุริรัตน์ พันธุ์ดี (2539 : 51) กล่าวว่า พฤติกรรมความสามัคคีมีดังนี้

1. รู้จักทำงานร่วมกัน เพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ
2. มีความรักใคร่ปรองดอง ไม่ก่อการทะเลาะวิวาท
3. มีความเห็นอกเห็นใจกัน และให้ความช่วยเหลือเท่าที่จะทำได้
4. รู้จักแบ่งงาน แบ่งหน้าที่ให้สมาชิกทำตามความสามารถ
5. รักหมู่คณะ มีใจหวังดีและช่วยเหลือเกื้อกูลหมู่คณะด้วยความเต็มใจ

นิยดา สุชีวารพันธ์ (2541 : 37) กล่าวว่า ความสามัคคีหมายถึง การรวมกลุ่มกำลังเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง ให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของกลุ่ม และกำลังที่รวมกันนั้นเป็นทั้งกำลังกาย กำลังความคิดเห็น กำลังความรู้ โดยใช้กำลังความสามารถเหล่านี้ ร่วมกันปฏิบัติงานด้วย ความกลมเกลียว ไม่ทะเลาะวิวาท เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ตามความหมายดังกล่าว ความสามัคคีเป็นการมารวมกัน เพื่อสร้างประโยชน์สุข ไม่ใช่รวมกันเพื่อทำลาย หรือสร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่น

ความสามัคคี หมายถึง ความพร้อมเพรียง ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกับการรวมกำลังกาย ความคิด ความสามารถ ที่จะทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ให้สำเร็จลุล่วง

4.4 ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

กรมการศาสนา (2535 : 28) ได้ให้ความหมายของความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ว่า ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ หมายถึง การแสดงความปรารถนาดีต่อผู้อื่นด้วยกาย วาจา ตลอดจนการให้เป็นวัตถุสิ่งของไม่ใจแคบเห็นแก่ตัว

รุ่งรัตน์ ไกรทอง (2537 : 9) ได้กล่าวถึงความหมายของความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ว่า หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนในการช่วยเหลือครูและเพื่อนนักเรียน เพื่อทำประโยชน์ให้แก่บุคคลดังกล่าวด้วยความเต็มใจ ไม่คำนึงถึงความสุขและความทุกข์ของตัวเองที่จะเป็นผลจากการช่วยเหลือนั้นทำโดยไม่หวังผลตอบแทนใด ๆ กระทำเนื่องจากความเห็นใจผู้อื่นเป็นสำคัญ การแสดงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่สามารถแสดงได้หลายทาง คือ

1. ทางกาย ได้แก่ ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยกำลังกาย ช่วยทำธุระการงานให้ สงเคราะห์เท่าที่กำลังจะช่วยได้ด้วยความยินดี เต็มใจ แม้งานเล็กน้อย

2. ทางวาจา ได้แก่ ช่วยเหลือให้คำแนะนำ ช่วยเจรจาเอาเป็นธุระให้สำเร็จประโยชน์เพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ผู้อื่น และช่วยพูดปลอบใจเมื่อเพื่อนฝูงได้รับความลำบากเดือดร้อน

3. ทางสติปัญญา ได้แก่ ช่วยแสดงความคิดเห็น ช่วยแก้ปัญหาความเดือดร้อน ช่วยคิดหาแนวทางที่ถูกต้องที่ชอบ และช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ผู้อื่นตามกำลังปัญญาของตน

4. ทางใจ ได้แก่ ฝึกจิตใจของตนเองให้รู้จักเห็นใจผู้อื่น มนุษย์ย่อมมีความทุกข์ด้วยกันทั้งนั้นถึงแม้ว่าจะเห็นว่าผู้มีความทุกข์ได้ก่อทุกข์ให้กับตนเอง ก็ไม่ควรสมน้ำหน้าหรือกล่าวซ้ำเติม ควรให้อภัยในความคิดของผู้อื่น

เลมโบ (Lembo.1976 : 70-73) ได้ให้ความหมายของความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ว่า ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นลักษณะของบุคคลที่จะแสดงความต้องการและความเต็มใจที่จะช่วยเหลือผู้อื่นในสถานการณ์ที่พบในชีวิตประจำวัน ความต้องการดังกล่าวเกิดจาก ความบังเอิญและบุคคลนั้นเรียนรู้ด้วยตนเอง

กระทรวงศึกษาธิการ (ณัฐพงษ์ เจริญพิทย์.2536:15 ; อ้างอิงกระทรวงศึกษาธิการ.2533 : 156 - 157. แนวทางพัฒนาจริยธรรม.) ได้กล่าวถึงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ในแต่ละชนิด แสดงออกเป็นพฤติกรรมได้ดังนี้

1. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ทางกาย
 - 1.1 ช่วยหิ้วหรือถือของหนัก
 - 1.2 ช่วยจูงคนข้ามถนน
 - 1.3 สละที่นั่งบนรถประจำทาง
 - 1.4 ช่วยเหลือบุคคลที่ได้รับอุบัติเหตุ
 - 1.5 ช่วยทำประโยชน์ให้แก่โรงเรียน เช่น ช่วยทำงานในห้องสมุด
 - 1.6 ทำความสะอาดบริเวณโรงเรียน วัด
2. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ทางวาจา
 - 2.1 พูดจาปลอบโยนเมื่อผู้อื่นได้รับทุกข์
 - 2.2 บอกทางให้กับผู้อื่นที่ไม่รู้จักให้ไปถึงที่หมายได้
 - 2.3 พูดจาวากล่าวตักเตือนเพื่อนด้วยความจริงใจ
 - 2.4 ช่วยเหลือให้คำแนะนำ
 - 2.5 ช่วยเจรจาเป็นธุระให้ได้ผลสำเร็จ
3. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ทางสติปัญญา
 - 3.1 ช่วยแสดงความคิดเห็น
 - 3.2 ช่วยแก้ปัญหาความเดือดร้อน
 - 3.3 ช่วยหาแนวทางที่ถูกต้อง
 - 3.4 ช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้กับบุคคลอื่น
 - 3.5 รายงานข่าว เล่าประสบการณ์
4. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ทางใจ
 - 4.1 รู้สึกสงสารบุคคลที่มีความทุกข์
 - 4.2 ไม่สมน้ำหน้าหรือกล่าวซ้ำเติมบุคคลที่ผิดพลาด
 - 4.3 เอาใจใส่และสังเกตความรู้สึกของบุคคล
 - 4.4 สนใจทุกข์ของบุคคลอื่น

4.5 ให้อภัยในความผิดพลาดของผู้อื่น

ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ หมายถึง การแสดงออกถึงความมีน้ำใจมีความเมตตา การให้ความช่วยเหลือ และการเสียสละ เพื่อให้ผู้อื่นได้รับความสุขหรือพ้นจากความลำบากไม่ว่าจะเป็นทางกาย วาจา ใจ เพื่อส่วนร่วมและสังคมหลายๆ ด้าน

4.5 ความกตัญญู

วิริยาภรณ์ ชัยชลทรัพย์ (2535 : 11) แบ่งความกตัญญูกตเวทีเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ความกตัญญู คือ ความรู้สึกสำนึกในอุปการะคุณ หรือคุณความดีที่ผู้อื่นหรือสิ่งอื่นมีต่อเรา อันแสดงออกมาจากความนึกคิดของแต่ละบุคคล

ส่วนที่ 2 กตเวที คือ การแสดงออกและการตอบแทนบุญคุณต่อความดีที่ผู้อื่นทำขึ้นโดยการแสดงออกทางการกระทำและคำพูด

ชม ภูมิภาค (2535 : 102-103) ได้อธิบายว่า กตัญญู แปลว่าสู่คุณคน หมายความว่าใครทำอะไรให้ก็ไม่ลืม ระลึกถึงบุญคุณอยู่เสมอ กตเวที แปลว่า แทนคุณคน หมายความว่า ตอบแทนบุญคุณท่านหรือสนองคุณท่าน รวมความว่า กตัญญูกตเวที หมายความว่าผู้อุปการะคุณ ท่านทำแล้วและตอบแทน คนดีต้องมีคุณธรรมข้อนี้เป็นเครื่องหมาย ถ้าไม่มีคุณธรรมข้อนี้เป็นเครื่องหมายก็ยังไม่รู้ไม่ได้ว่าเป็นคนดี

พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ) (2536 : 2-12) ได้กล่าวถึงผู้มีบุญคุณสิ่งที่มีบุญคุณและวิธีตอบแทนไว้ดังนี้

บิดา – มารดา ท่านเป็น “เทพเจ้า” ของเรา..เป็นเทพเจ้าผู้ให้ชีวิตจิตใจ ให้เลือดเนื้อ ให้ปัจจัยเป็นเครื่องยังชีวิต ให้ความรู้ ให้การอบรมอุปนิสัยที่ดี ให้อะไรทุกอย่างแก่เรา ที่เราได้มีชีวิตอยู่ปลอดภัยไปรุ่งโรจน์มานี้ พระคุณพระ 2 องค์ คือ พระ..พ่อ พระ..แม่ เราจะต้อง เกิดทุนไว้...คุณพ่อคุณแม่ สำนึกถึงพระคุณท่าน ถ้าท่านมีชีวิตอยู่เราก็ก่อใจใส่ดูแลให้ท่านมีความสุขสบายตามสมควรแก่ฐานะ เรื่องอาหารการกิน ที่พักผ่อนหลับนอนเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม ต้องคอยดูแลเอาไปซักเอาไปฟอกทำความสะอาดที่หลับนอน อาบน้ำร่างกายของท่าน ท่านอยากจะรับประทานอะไรจัดแจงหาให้ ให้ท่านได้รับความสะดวกสบาย การซึ่มซาบในพระคุณของบิดามารดา จึงเป็นความกตัญญูหมายเลขหนึ่งของคนทุกชาติทุกภาษาในโลกนี้และโลกอื่นทุกโลก

ครูอาจารย์ คือ ผู้นำทางฝ่ายวิญญาณของกุลบุตรที่เติบโตขึ้นมาในโลกนี้ การที่วิญญาณจะเดินไปถูกทางหรือมีใจสูงได้นั้นเป็นสิ่งที่มิได้ยาก เป็นสิ่งที่ลึกลับมีพิธีรีตองมากและต้องอบรมมานาน ย่อมยกสถานะทางวิญญาณของศิษย์ ให้สูงต่อขึ้นไปจากบิดามารดาได้ยกขึ้นไว้แล้ว อาจารย์ต้องอดกลั้นอดทนเป็นพิเศษและเอาใจใส่สอดส่องเป็นพิเศษจึงจะสามารถปลูกฝัง ความสูงทางวิญญาณลงไปจิตใจของศิษย์ได้สำเร็จ ศิษย์ที่มีความกตัญญู จึงเป็นบุคคลที่มีความถูกต้องและความสมประกอบอยู่ในนิสัยสันดานของตน มีความเหมาะสมที่จะทำโลกนี้ให้ร่มเย็น ด้วยความอดกลั้นอดทนและความเฉลียวฉลาดของตนสืบไปความระลึกถึงบุญคุณของอาจารย์ มีแต่จะให้อยากทำสิ่ง

ที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนสืบไป ไม่มีที่สิ้นสุด เพื่อรักษาเกียรติแห่งสำนักของอาจารย์ และอุทิศส่วนกุศลแก่อาจารย์ พร้อมกันไปในตัว

สัตว์พาหนะ เช่น วัว ควาย ก็เป็นสิ่งที่มิบุญคุณต่อเรา

สิ่งแวดล้อม เช่น ป่าไม้ ทุ่งนา ถนนหนทาง ดอกไม้ และผีเสื้อ มิบุญคุณต่อเรา ถ้าเราสำนึกในบุญคุณ เราก็จะไม่ทำลาย

ศัตรูและอุปสรรคต่าง ๆ คุณของศัตรูในการที่ให้เราเรียนอันประเสริฐสุด อันจะหาจากที่อื่นไม่ได้ การขอบคุณและพยายามสนองตอบด้วยความดี

แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2533 : 52 – 53) ได้กล่าวถึงผู้มีบุญคุณ สิ่งที่มีบุญคุณ และวิธีตอบแทน ดังนี้

บิดา – มารดา เป็นผู้ให้ชีวิตแก่เรา เลี้ยงดูเราด้วยความรัก ความเมตตา ไม่มีใครเสมอเหมือน เราต้องตอบแทนคุณด้วยการเคารพเชื่อฟัง ประพฤติตนอยู่ในโอวาทคำสั่งสอน เมื่อท่านแก่ชราต้องเลี้ยงท่านเป็นการตอบแทน

ครู – อาจารย์ เป็นผู้อบรมสั่งสอนให้วิชาความรู้ เพื่อให้เราเติบโตเป็นคนดี มีความรู้ความสามารถที่จะไปประกอบอาชีพในวันข้างหน้า ฉะนั้น เราต้องตอบแทนพระคุณท่านโดยการตั้งใจศึกษาเล่าเรียน เชื่อฟังคำสั่งสอน แสดงความเคารพอ่อนน้อม รับใช้ท่านตามโอกาส ไม่ลบหลู่บุญคุณท่าน

บ้านและครอบครัวให้ความสุขกายสบายใจ ฉะนั้น เราต้องคอยระวังรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่ทำลายให้ชำรุดทรุดโทรม หรือก่อความไม่สงบขึ้นภายในครอบครัว ต้องให้ความรักความร่วมมือนอกกับสมาชิกทุกคน

โรงเรียน เป็นสถาบันให้การศึกษาแก่นักเรียนทุกคน ถ้าไม่มีโรงเรียนก็ไม่มีสถานที่ศึกษาหาความรู้จึงนับว่าเราได้รับประโยชน์จากโรงเรียนมาก ซึ่งเราอาจตอบแทนได้โดยการบำรุงรักษาทำความสะอาด ไม่ทำให้ห้องเรียนอาคารเรียน ตลอดจนบริเวณโรงเรียนสกปรกเลอะเทอะต้องคอยดูแลให้สะอาดเรียบร้อยอยู่เสมอ

ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เป็นสถาบันอันยิ่งใหญ่ที่มีพระคุณต่อเราทุกคน เราอยู่ได้อย่างมีความสุขเพราะเรามีชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์เป็นหลัก เป็นที่พึ่งทางจิตใจ ฉะนั้น เราต้องตอบแทนบุญคุณโดยปฏิบัติหน้าที่ภายใต้ของเขตของกฎหมาย ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี มีจริยธรรมบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของศาสนาด้วยความเลื่อมใส ไม่ลบหลู่และละเลยต่อการเป็นศาสนิกชนที่ดี และถวายความจงรักภักดีต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระบรมราชวงศ์ด้วยการเทิดพระเกียรติ ถวายอารักขา ตลอดจนพร้อมใจกันปฏิบัติตามพระราชประสงค์ อันมุ่งความเจริญและความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง

ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ดินไม้ ลำธาร แม่น้ำ ภูเขา ถนน สัตว์เลี้ยง เป็นสิ่งที่มีคุณมีประโยชน์ต่อเราเป็นอย่างมาก เพราะให้ความร่มเย็นเป็นสุขแก่เรา ให้ผลิตผลทางเกษตร ทางอุตสาหกรรม รวมทั้งอาหารแก่เรา ฉะนั้น เราต้องตอบแทนคุณโดยไม่ทำลายสิ่งเหล่านี้ เราต้องช่วยกันต่อต้านการกระทำดังกล่าวด้วย

กระทรวงศึกษาธิการ (ณัฐพงษ์ เจริญพิทย์. 2536 : 13 -14 ; อ้างอิงจาก กระทรวงศึกษาธิการ. 2533 : 146 – 157. แนวทางพัฒนาจริยธรรม.) ได้กล่าวถึงขอบข่ายผู้ที่มีความกตัญญูทวดที่ว่ามีลักษณะดังนี้

1. ความกตัญญูทวดต่อบุคคล ได้แก่ บุพการี ครูอาจารย์ และผู้อื่นที่ทำประโยชน์ให้มีพฤติกรรม ดังนี้
 - 1.1 แสดงความเคารพนับถือ ยกย่องเชิดชู ไม่ลบหลู่ดูหมิ่น
 - 1.2 ชักนำคนอื่นให้นิยมยินดี ในการทำความดีตอบแทนผู้มีพระคุณ
 - 1.3 ปฏิบัติต่อผู้มีพระคุณด้วยความซื่อตรงไม่มีลบลมคมในหรือมีสิ่งใดแอบแฝงอยู่เบื้องหลัง
 - 1.4 ไม่ละทิ้งผู้มีพระคุณในคราวที่ผู้มีพระคุณเดือดร้อน ลำบาก
 - 1.5 เคารพรักใคร่ ไว้วางใจ และเชื่อถือในผู้มีพระคุณที่ไม่ผิดศีลธรรม
 - 1.6 ไม่ทำตนให้เป็นที่เสื่อมเสียชื่อเสียงแก่วงศ์ตระกูล และผู้มีพระคุณ
 - 1.7 ทำให้ผู้มีพระคุณสุขใจ อิ่มใจ และไม่คิดร้ายต่อผู้มีพระคุณ
2. ความกตัญญูทวดต่อสัตว์ มีพฤติกรรมดังนี้
 - 2.1 ไม่ประพฤติดุร้ายต่อสัตว์ที่มีบุญคุณ
 - 2.2 ใช้ด้วยความกรุณาปราณี ไม่ใช้เกินกำลัง
 - 2.3 ไม่ปล่อยให้อดอยากอดโรย
 - 2.4 บำรุงเลี้ยงดูปรนเปรอให้เป็นสุข ให้ได้กินได้นอน พักผ่อนตามวาระ
 - 2.5 ให้การดูแลรักษา ไม่ทอดทิ้งเมื่อเจ็บป่วย
 - 2.6 ไม่ผลักไสไล่ส่งหรือทำลาย เมื่อสัตว์นั้นไม่สามารถทำประโยชน์ให้ได้
3. ความกตัญญูทวดต่อสถาบันและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน ประเทศชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ทรัพยากรธรรมชาติ และสาธารณสมบัติ มีพฤติกรรมดังนี้
 - 3.1 จงรักภักดีต่อประเทศชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
 - 3.2 เชิดชูชาติ และรักษาเกียรติของประเทศชาติ
 - 3.3 ทำนุ – บำรุงศาสนา
 - 3.4 หมั่นประกอบกิจอันเป็นหน้าที่ของตน เพื่อให้ตนมีหลักฐานและประเทศชาติรุ่งเรือง
 - 3.5 รักษาและสงวนทรัพยากรธรรมชาติ
 - 3.6 เพิ่มเติมและปรับปรุงทรัพยากรธรรมชาติให้มีปริมาณและคุณภาพเพิ่มขึ้น
 - 3.7 รักษาเกียรติยศ และนำชื่อเสียงมาสู่ครอบครัว โรงเรียน และประเทศชาติ
 - 3.8 แสดงความเคารพต่อสถาบันที่ศักดิ์สิทธิ์ทางศาสนา

ความกตัญญู หมายถึง ความรู้สึกสำนึกหรือการกระทำสิ่งที่เป็นความดีหรือเป็นประโยชน์เพื่อตอบแทนในบุญคุณหรือ ความดีของผู้อื่นที่มีต่อสังคม ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีต่อ ชาติ ศาสนา

และพระมหากษัตริย์ ที่นักเรียนต้องยึดถือปฏิบัติบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

สมาคมการศึกษาเด็กแห่งอเมริกา (กัลยา สุวรรณรอด. 2537 : 13 ; อ้างอิงจาก Child Study Association of America. 1952 : 132 – 135) ศึกษาคุณธรรมจริยธรรมพบว่า วินัย คือ เพื่อระงับหรือควบคุมความโกรธ ความรู้สึกด้อยต่ำ ความรู้สึกว่าตนเองมีความรับผิดชอบอยู่ตลอดเวลา และมีความกลัวต่าง ๆ เพราะความรู้สึกต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสาเหตุทำให้บุคคลขาดการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม การลดหรือการจัดความรู้สึกดังกล่าวให้หมดไปจึงเป็นทางหนึ่งที่ทำให้สามารถพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมขึ้นมาได้ การลงโทษเป็นสาเหตุหนึ่งให้เกิดความกลัวและความวิตกกังวล ซึ่งเป็นต้นเหตุของการขาดการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม อันเป็นผลที่ทำให้บุคคลขาดวินัย ดังนั้น ถ้าต้องการสร้างนิสัยให้เกิดขึ้นในตัวบุคคลจะต้องสร้างการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเกิดขึ้นเสียก่อน แต่พึงระลึกไว้เสมอว่าจะต้องไม่ใช่วิธีลงโทษหรือรุนแรงอื่น ๆ เป็นอันขาด มิฉะนั้นการสร้างการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและวินัยให้เกิดขึ้นในตัวบุคคลก็จะไม่ประสบความสำเร็จแต่อย่างใด สอดคล้องกับเซเวียคอฟ (เบญจวรรณ ศรีมารุต. 2540 : 17 ; อ้างอิงจาก Sheviakov. 1955 : 8 – 14) ได้ศึกษาถึงประเภทของวินัยที่ปลูกฝังให้แก่เด็กควรเป็นวินัยมากกว่าที่จะเป็นวินัยที่อยู่บนรากฐานของการปฏิบัติตามคำสั่ง และให้ความเห็นต่อไปอีกว่า ควรเป็นเรื่องของความเต็มใจ ซึ่งมีใช้การกระทำตามคำสั่งหรือเพราะการลงโทษ นั่นคือ การปลูกฝังให้เกิดวินัย ซึ่งตั้งอยู่บนรากฐานแห่งการชื่นชอบและความรักในอุดมคติ หรือการยึดมั่นในจุดหมายที่ตนสร้างขึ้น และออซูเบล (อำนาจ จันทรมหา. 2542 : 55 ; อ้างอิงจาก Ausubel. 1965 : 189 – 190) ได้ให้ความเห็นสอดคล้องกับ เซเวียคอฟ ว่า แบบของวินัยที่ได้ผลและมั่นคงซึ่งเราต้องการให้เกิดในตัวเด็ก คือ ความมีวินัยที่มีรากฐานมาจากการควบคุมภายในและภายนอก การควบคุมภายใน เช่น การอบรมเลี้ยงดูอย่างสม่ำเสมอ แต่การบังคับและการลงโทษซึ่งเป็นการควบคุมภายนอกจะช่วยปลูกฝังวินัยได้เพียงเล็กน้อย

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2540 : 133 - 135) ได้ศึกษาในหนังสือปฏิรูปครอบครัว พบว่า ในยุคปัจจุบันการสำนึกทางคุณธรรมและจริยธรรมของคนในสังคม ซึ่งเป็นมาตรฐานในการวินิจฉัยคุณภาพ พฤติกรรมของคนในสังคมกำลังเสื่อมลงซึ่งเห็นได้ชัดสะท้อนได้จากพฤติกรรมของคนในสังคมได้เริ่มมีสำนึกในเรื่องของความถูกต้องความดีความเลว คุณธรรมกฎเกณฑ์ทางศีลธรรม และสิทธิหน้าที่ของมนุษย์จะลดต่ำกว่าที่ควรจะเป็นแบบอย่างที่ดี แต่กลับเป็นแบบอย่างที่ไม่เลวร้าย ซึ่งเยาวชนเลียนแบบโดยไม่รู้ตัวปัญหาเหล่านี้มีความสอดคล้องกับรายงานผลสรุปการรับสมัครพนักงานของบริษัทในเครือสยามกราฟฟิไทย ลงวันที่ 31 มกราคม 2545 พบว่า คุณสมบัติของผู้สมัครซึ่งทางบริษัทไม่สามารถรับพนักงานได้ และในจำนวนของผู้สมัครเหล่านั้นเป็นนักศึกษาจาก

วิทยาลัยเทคนิคราชบุรีด้วย สาเหตุซึ่งทางบริษัทไม่สามารถรับนักเรียนเข้าทำงานได้มากเพราะขาดคุณสมบัติอันพึงประสงค์ คือ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสม และที่สำคัญ คือ การขาดระเบียบวินัย ไม่ตรงต่อเวลา ขาดความรับผิดชอบ (สยามกราฟไทย. 2545 : 1)

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2542 : 223-224) ได้ศึกษาการรับรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สิ่งสำคัญที่สุดที่เป็นสิ่งที่กำหนดกระบวนการและแบบแผนของการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ เงื่อนไขด้านบทบาทของนักเรียน คือ เงื่อนไขเกี่ยวกับความคิดพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหาร เงื่อนไขด้านสภาพแวดล้อมของนักเรียนและเงื่อนไขทางด้านโรงเรียนและที่สำคัญคือ การกำหนดความหมายของการรับรู้ของนักเรียนในโรงเรียนตรงกันระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในโรงเรียน คือ ผู้นำนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียนคณะกรรมการโรงเรียนคณะครูและผู้บริหาร นักเรียน ส่วนกระบวนการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหาร ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า มีขั้นตอนที่สำคัญ 8 ขั้นตอน คือ การศึกษาข้อมูลพื้นฐานก่อนร่วมดำเนินการ การสร้างความสัมพันธ์โรงเรียนเตรียมทหาร การสร้างเครือข่ายของกลุ่มผู้มีส่วนร่วมการสร้าง กิจกรรม คุณธรรมจริยธรรม การพัฒนาสังคม การรับรู้ของนักเรียน ด้านการมีวินัย ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และความกตัญญู

กรมอาชีวศึกษา (2542 : 5) ศึกษาพฤติกรรมของนักศึกษาในปัจจุบัน ซึ่งเมื่อจบการศึกษาออกไปทำงานกับสถานประกอบการ พบว่า นักศึกษาโดยทั่วไปจะขาดระเบียบวินัย ขาดความรับผิดชอบ ขาดความซื่อสัตย์ ขาดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ขาดความสามัคคี ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ขาดความกตัญญู ขาดความสนใจใฝ่รู้ และชอบมั่วสุมสิ่งเสพติดและการพนัน (กรมอาชีวศึกษา. 2542 : 6) ต่างกับนักศึกษาในอดีตที่ได้ผ่านการสอนจากครูรุ่นก่อน ๆ แม้ว่าครูสอนในอดีตจะจบการศึกษาไม่สูงมากนัก แต่การจัดการเรียนการสอนกระทำด้วยจิตสำนึกของความเป็นครู จึงส่งผลให้นักศึกษาที่จบการศึกษาไปแล้วเข้าทำงานอยู่กับสถานประกอบการต่าง ๆ ทั้งที่เป็นภาครัฐและเอกชนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข แต่ในปัจจุบันจากที่ผู้ศึกษาได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการการพิจารณาการเขียนแผนการสอนของครูในวิทยาลัยเทคนิคราชบุรี พบว่า จากการเขียนแผนการสอนของครูยุคใหม่ใช้กระบวนการเรียนการสอนจะเน้นความสำคัญด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) และด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) มากกว่าด้านจิตพิสัย (Affective Domain) หรือด้านคุณธรรมจริยธรรม จะมีจำนวนน้อยมาก ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการประชุมของวิทยาลัยเทคนิคราชบุรีเมื่อต้นปี 2545 พบว่า พฤติกรรมของนักเรียนในขณะนี้ขาดคุณธรรมจริยธรรมมากขึ้น ทางวิทยาลัยให้ครูปฏิบัติการสอนการเขียนแผนการสอนและให้พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมลงในกระบวนการเรียนการสอน เพื่อแก้ไขปัญหาให้กับนักศึกษาที่ต่อทางด้านคุณธรรมจริยธรรมจะได้พัฒนาพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น (วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี. 2545 : 5)

งานวิจัยต่างประเทศ

วิทเทคเคอร์ (สมหมาย วัฒนาศีรี. 2529 : 33 ; อ้างอิงจาก Whitaker. 1978 : 3893 - A) ได้ศึกษาทัศนะของนักเรียนและผู้บริหารที่มีต่อการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหาร บริเวณที่ตั้งของโรงเรียนในเมืองเกี่ยวกับการวินิจฉัยสั่งการ หรือการตัดสินใจด้านการศึกษาพบว่านักเรียนรู้สึกถึงความไม่สะดวกในการรับรู้ข้อมูล หรือประกาศเกี่ยวกับโรงเรียนเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการรับรู้ในเรื่องนโยบายการตัดสินใจทางการศึกษา แต่ผู้บริหารกลับเห็นว่าผู้ปกครองยังมีอิทธิพลต่อ โรงเรียน แม้จะมีความสนใจต่อโรงเรียน บุคลากรในโรงเรียนควรตระหนักถึงและวางแผนโครงการ ร่วมกันให้นักเรียนเข้ามา มีการรับรู้กับโรงเรียน

เจอซิลด์ (กฤษณี ภูพัฒน์. 2538 : 11 ; อ้างอิงจาก Jersild. 1968 : 165) ได้ค้นคว้าเกี่ยวกับแรงผลักดันภายในตัวนักเรียน พบว่า บิดา มารดามีอิทธิพลยิ่งในการสร้างวินัยให้แก่ นักเรียนและบิดา มารดาจะต้องไม่ตามใจนักเรียนเกินไป แต่จะต้องไม่เข้มงวดกวดขันจนเกินไป การควบคุมหรือการบังคับนักเรียนโดยอาศัยแรงจูงใจที่สัมพันธ์กับอุดมคติที่บุคคลสร้างขึ้นสำหรับ นักเรียน หรือเป็นการควบคุมพฤติกรรมของนักเรียนให้เป็นไปตามความตั้งใจ ซึ่งมีความหมาย เกี่ยวกับการควบคุมนักเรียน หมายถึง ความสามารถในการรู้จักบังคับหรือควบคุมพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เป็นแรงกระตุ้น หรือเป็นการเสริมแรงให้เกิดพฤติกรรมที่มีเป้าหมายที่ดีกว่าเดิมในตัว ของนักเรียน

แพค (ปรีชา ชัยนิยม. 2542 : 20 ; อ้างอิงจาก Pack . 1958 : 374) ศึกษาพฤติกรรม พบว่า การที่เด็กจะมีความรู้สึกผิดชอบสูงขึ้นอยู่กับ การฝึกวินัย จากการสังเกตพฤติกรรมของพ่อ แม่พบว่า ความใส่ใจซึ่งกันและกันระหว่างพ่อ แม่ ลูก การฝึกวินัยอยู่เสมอ หากให้เหตุผลและ ความคงเส้นคงวาเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้เกิดความรู้สึกผิดชอบสูง ซึ่งการศึกษาเหล่านี้ตรงกับ ข้อคิดทางจิตวิทยาที่ว่า การฝึกวินัยที่ได้ผล และทำให้เด็กมีการควบคุมจากภายในอย่างแท้จริง จะต้องเป็นการฝึกวินัยโดยอาศัยความรักซึ่งจะทำให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านความรู้สึกผิดชอบสูง ซึ่งจะนำไปสู่การมีพัฒนาการด้านคุณธรรมจริยธรรมทางวินัยอย่างสูงด้วย

เบคเกอร์ (วสัน ปุณผล. 2542 : 19 ; อ้างอิงจาก Becker. 1964 : 193 – 199) ได้ศึกษา องค์ประกอบเกี่ยวกับการเลี้ยงดูแบบให้ความรักและการควบคุม พบว่า เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบ รักมากและมีการควบคุมปานกลางนั้น เป็นเด็กที่มีคุณสมบัติที่น่าพอใจมากที่สุด เป็นผู้มีลักษณะเป็น มิตรและให้ความร่วมมือกับผู้อื่น เป็นตัวของตัวเอง และมีความคิดสร้างสรรค์การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมทางวินัยของเด็ก ส่วนผู้ที่ได้รับความรักน้อย และมีการควบคุมมากจะทำให้สุขภาพไม่ดี อาจจะทำให้มีการต่อต้านสูง มิฉะนั้นก็ซื่ออายุหลบหนีสังคม ผู้ที่ได้รับความรักน้อยแต่มีการควบคุม น้อย ก็จะทำให้ไม่รู้จักการควบคุมพฤติกรรมของตนเอง ก้าวร้าวสูง

จากการศึกษางานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง การรับรู้ในโรงเรียนพบว่า ครู นักเรียน โรงเรียน เตรียมทหารมีความคาดหวังในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนเตรียมทหาร การ ดำเนินการและในการประเมินผลของโรงเรียนในระดับหนึ่ง จะพบว่า การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

ในการศึกษาของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนของโรงเรียนต้องสัญญาและปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ กับโรงเรียน สำหรับงานวิจัยต่างประเทศพบว่า ความคาดหวังของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน ควรพอใจในกิจกรรมที่ทางโรงเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนให้เรียนรู้เกี่ยวกับด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนต่างกัน และพบว่าโรงเรียนเตรียมทหารมีการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพของนักเรียนในแต่ละยุค

จากการศึกษางานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าวข้างต้น พบว่า อายุ ระดับการศึกษา ก่อนเข้าเรียน เป็นองค์ประกอบที่มีผลต่อการรับรู้ของนักเรียนในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมพบว่าการจัดตารางกิจกรรมประจำวันที่แตกต่างกันมีการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพของนักเรียนในแต่ละชั้นปี

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ศึกษาการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเตรียมทหาร ระดับชั้นปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 556 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งนักเรียนเตรียมทหารชั้นปีที่ 2 ของโรงเรียนเตรียมทหาร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้จำนวนทั้งสิ้น 348 คน จากนั้นผู้วิจัยจะทำการสุ่มเพื่อให้ได้จำนวนตัวอย่างดังกล่าวด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการแบ่งเป็นตอน ในแต่ละตอนแยกเป็นเลขคู่และเลขคี่ในการจับฉลาก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม เพื่อศึกษาการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ในเรื่องการมีวินัย ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความกตัญญู โดยผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยเกณฑ์การให้คะแนนมีดังนี้

มากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	5	คะแนน
มาก	มีค่าเท่ากับ	4	คะแนน
ปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	3	คะแนน
น้อย	มีค่าเท่ากับ	2	คะแนน
น้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ	1	คะแนน

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

3.1 การสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับศึกษาการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและสภาพปัจจุบันในเรื่อง การมีวินัย ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และความกตัญญูโดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.1.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ในเรื่องการมีวินัย ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และความกตัญญู

3.1.2 สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนเตรียมทหาร จำนวน 5 ท่าน ได้แก่

1. พ.อ.สุรชาญ วณิชกิจ อาจารย์ที่ปรึกษาส่วนการศึกษาโรงเรียนเตรียมทหาร (ด้านวิชาการ)
2. พ.อ.ธรรมรงค์ บุญสนอง อาจารย์ที่ปรึกษาส่วนการศึกษาโรงเรียนเตรียมทหาร (ด้านของประสานการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน)
3. พ.อ.อดุล หุตางกูร ผู้อำนวยการกองวิชาการวิชาคณิตศาสตร์โรงเรียนเตรียมทหาร (คณะกรรมการทำงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน)
4. พ.อ. สกล ประภาสุมณี อาจารย์กองวิชาการสังคมศาสตร์โรงเรียนเตรียมทหาร (ด้านอนุศาสนาจารย์)
5. พ.อ.เลอชัย มาลีเลิศ ผู้บังคับการกรมนักเรียนโรงเรียนเตรียมทหาร (ในด้านการปกครองนักเรียน)

3.1.3 นำข้อมูลจากข้อ 3.1.1 และ 3.1.2 มาสร้างแบบสอบถามวัดระดับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมตามแนวคิดของ ลิเคิร์ต (Likert's Scale)

3.1.4 นำแบบสอบถามที่ได้เสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อพิจารณาแก้ไขข้อบกพร่องให้มีความถูกต้องครอบคลุมตามขอบเขตและนิยามศัพท์ที่ศึกษา พร้อมทั้งตรวจสอบสำนวนภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม

3.1.5 แบบสอบถามที่สร้างนำไปหาคุณภาพของเครื่องมือเพื่อหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ซึ่ง ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

- 3.1.5.1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- 3.1.5.2. อาจารย์ ดร.ราชนันท์ บุญธิมา สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- 3.1.5.3 นายสถาพร สีม่วง ผู้อำนวยการสถานศึกษาระดับ 8 โรงเรียนวัดทองย้อยภูมิกรประชานุกุล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก
- 3.1.5.4 พ.อ.ดร.สมนึก แสงนาค รองผู้อำนวยการกองพลศึกษา โรงเรียนเตรียมทหาร
- 3.1.5.5 พ.อ.ดร.สิทธิชัย วัชรโยธิน ผู้อำนวยการกองวิชาวิทยาศาสตร์ โรงเรียนเตรียมทหาร

3.1.6 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เป็นผู้ดูแลแล้วนำไปทดลองใช้ (Try – out) กับนักเรียนโรงเรียนเตรียมทหาร จังหวัดนครนายก จำนวน 40 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha – Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach 1974 : 202) ได้เท่ากับ .87

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

4.1 ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความร่วมมือไปยังโรงเรียนเตรียมทหารเพื่อให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยนำหนังสือไปให้ด้วยตนเอง

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามส่งให้นักเรียนโรงเรียนเตรียมทหารที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งดำเนินการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie And Morgan 1970 : 608) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 348 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีแบ่งเป็นตอน ในแต่ละตอนแยกเป็นเลขคู่ เลขคี่ในการจับฉลากแจกแบบสอบถามให้นักเรียนเตรียมทหาร พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดให้ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจ และรวบรวมแบบสอบถามรับคืนด้วยตนเองจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 348 ชุด ได้รับคืนจำนวน 348 ชุด คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์

5. การจัดกระทำข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีการจัดกระทำข้อมูลดังนี้

5.1 การจัดกระทำข้อมูล นำแบบสอบถามที่รับคืนมา คัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่สมบูรณ์และดำเนินการ

5.2 แบบสอบถามตอนที่ 1 จำแนกข้อมูลตามตัวแปรที่ต้องการศึกษา คือ นักเรียนจำแนกตาม อายุ และ ระดับการศึกษาก่อนเข้าเรียน

5.3 แบบสอบถามตอนที่ 2 ตรวจให้คะแนนข้อมูลจากแบบสอบถามที่เป็นคำตอบแสดงความคิดเห็นของนักเรียนโรงเรียนเตรียมทหารเกี่ยวกับระดับการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในแต่ละข้อ ดังนี้

ให้คะแนน 1 เมื่อตอบในช่อง น้อยที่สุด

ให้คะแนน 2 เมื่อตอบในช่อง น้อย

ให้คะแนน 3 เมื่อตอบในช่อง ปานกลาง

ให้คะแนน 4 เมื่อตอบในช่อง มาก

ให้คะแนน 5 เมื่อตอบในช่อง มากที่สุด

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

6.1 นำผลคะแนนที่ได้มาหาค่าสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) Version 10.0 for Windows ซึ่งผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

6.1.1 แบบสอบถาม ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของนักเรียนโรงเรียนเตรียมทหาร ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) เสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

6.1.2 แบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ของนักเรียนในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในด้านการมีวินัย ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และความกตัญญู โดยการประเมินความคิดเห็นของนักเรียนโรงเรียนเตรียมทหาร ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยหา ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายชื่อ รายด้านและโดยรวม เพื่อเสนอเป็น ตารางประกอบความเรียง ส่วนในการแปลความหมาย ใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ยของ วิเชียร เกตุสิงห์ (2530 : 79 - 80) ดังนี้

1.00-1.49 หมายถึง ระดับการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมน้อยที่สุด

1.50-2.49 หมายถึง ระดับการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมน้อย

2.50-3.49 หมายถึง ระดับการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมปานกลาง

3.50-4.49 หมายถึง ระดับการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมมาก

4.50-5.00 หมายถึง ระดับการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมมากที่สุด

1.3 เปรียบเทียบระดับการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยใช้สถิติ t -test กับอายุ และใช้สถิติ F -test กับระดับการศึกษา ก่อนเข้าเรียน ถ้าพบว่ามี ความแตกต่าง ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's test)

7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติ ดังนี้

7.1 สถิติพื้นฐาน

7.1.1 หาค่าร้อยละ (Percentage)

7.1.2 หาค่าเฉลี่ย (Mean)

7.1.3 หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

7.2 สถิติที่ใช้หาคุณภาพของเครื่องมือ คือ ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยการหาจากวิธีของ ครอนบาค (Cronbach) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient)

7.3 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

7.3.1 ใช้สถิติ t -test ทดสอบสมมติฐาน ข้อ 1

7.3.2 ใช้สถิติ F -test ทดสอบสมมติฐาน ข้อ 2 หากทราบว่ามี ความแตกต่างจะทดสอบความแตกต่างของเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's test)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยเรื่อง การศึกษาการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ได้กระทำตามลำดับความมุ่งหมายของการวิจัยที่กำหนดไว้ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการสื่อความหมายที่ตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อต่างๆ ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน	จำนวนนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-Distribution
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F-Distribution
df	แทน	ระดับชั้นความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean of Square)
*	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปรผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำอธิบายตามลำดับดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนา

คุณธรรม จริยธรรม

3. การเปรียบเทียบการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมจำแนกตามตัวแปรอายุ และ ระดับการศึกษาก่อนเข้าเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามศึกษาการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ตอนที่ 1 มาแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ โดยจำแนกตามอายุ และระดับการศึกษา ก่อนเข้าเรียน ผลการวิเคราะห์ปรากฏในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ และ ระดับการศึกษา ก่อนเข้าเรียน

สภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	กลุ่มตัวอย่าง (n=348)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. อายุ		
1.1 ต่ำกว่า 18 ปี	120	34.48
1.2 18 ปีขึ้นไป	228	65.52
รวม	348	100.0
2. ระดับการศึกษา ก่อนเข้าเรียน		
2.1 มัธยมศึกษาปีที่ 4	16	4.60
2.2 มัธยมศึกษาปีที่ 5	116	33.33
2.3 มัธยมศึกษาปีที่ 6	216	62.07
รวม	348	100.0

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 1 พบว่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 348 คนสามารถจำแนก

อายุ นักเรียนที่มีอายุ ต่ำกว่า 18 ปี จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 34.48 และ อายุ 18 ปี ขึ้นไป มีจำนวน 228 คน คิดเป็นร้อยละ 65.52

ระดับการศึกษา ก่อนเข้าเรียน นักเรียนที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.60 นักเรียนที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 116 คนคิดเป็นร้อยละ 33.33 และ นักเรียนที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 62.07 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนา

คุณธรรมจริยธรรม

2.1 วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเป็นรายด้านและรวมทุกด้าน

ผู้วิจัยนำคะแนนระดับการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างเป็นรายด้านและรวมทุกด้านมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิเคราะห์ดังปรากฏในตาราง 2

ตาราง 2 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ระดับการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนา คุณธรรมจริยธรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการมีวินัย	4.00	.42	มาก
2. ด้านความซื่อสัตย์	3.54	.46	มาก
3. ด้านความสามัคคี	3.60	.40	มาก
4. ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	3.77	.41	มาก
5. ด้านความกตัญญู	3.59	.46	มาก
รวม	3.70	.42	มาก

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 2 พบว่า ระดับการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า แต่ละด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่นักเรียนเตรียมทหารมีระดับการรับรู้มากที่สุดคือ ด้านการมีวินัย ($\bar{X} = 4.00$) รองลงมาคือด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ($\bar{X} = 3.77$) ด้านความสามัคคี ($\bar{X} = 3.60$) ด้านความกตัญญู ($\bar{X} = 3.59$) และ ด้านความซื่อสัตย์ ($\bar{X} = 3.54$) ตามลำดับ

2.2 วิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ในด้านการมีวินัย เป็นรายชื่อ

ผู้วิจัยนำคะแนนระดับการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างในด้านการมีวินัยมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายชื่อ ผลการวิเคราะห์ดังปรากฏในตาราง 3

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านการมีวินัยจำแนกเป็นรายชื่อ

การรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน	4.14	.62	มาก
2. เข้าร่วมกิจกรรมที่ครูจัดให้	4.02	.66	มาก
3. ประพฤติตนถูกต้องตามศีลธรรมอันดีงาม	4.03	.66	มาก
4. ค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ	3.70	.78	มาก
5. ไม่ออกนอกห้องเรียนโดยไม่จำเป็น	4.15	.79	มาก
6. รักการอ่านหนังสือ	3.67	.77	มาก
7. เคารพสิทธิของผู้อื่นและเข้าแถวรับการตรวจ	4.15	.71	มาก
8. ทำหน้าที่ตามกิจกรรมกลุ่มที่ได้รับมอบหมาย	4.05	.69	มาก
9. ยอมรับในความคิดเห็นของคนอื่น	4.03	.68	มาก
10. มีวินัยในตนเอง	4.08	.74	มาก
รวม	4.00	.42	มาก

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 3 พบว่า ระดับการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านการมีวินัยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่าทุกข้อนักเรียนมีระดับการรับรู้มากโดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ ไม่ออกนอกห้องเรียนโดยไม่จำเป็นและเคารพสิทธิของผู้อื่นและเข้าแถวรับการตรวจ ($\bar{X} = 4.15$) สำหรับข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ รักการอ่าน ($\bar{X} = 3.67$) ตามลำดับ

2.3 วิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหาร ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ในด้านความซื่อสัตย์ เป็นรายชื่อ

ผู้วิจัยนำคะแนนระดับการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของ กลุ่มตัวอย่างในด้านความซื่อสัตย์มาคำนวณหาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายชื่อ ผลการวิเคราะห์ดังปรากฏในตาราง 4

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการ พัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านความซื่อสัตย์จำแนกเป็นรายชื่อ

การรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. พูดความจริง	4.14	.71	มาก
2. ไม่ลักขโมย	4.48	.72	มาก
3. ไม่ทุจริตในการสอบ	4.49	.72	มาก
4. ไม่นำงานของผู้อื่นมาแอบอ้างเป็นของตน	4.37	.75	มาก
5. ไม่อยากได้สิ่งของผู้อื่นมาเป็นของตน	4.27	.77	มาก
6. ไม่ผิดคำพูดที่ให้กับเพื่อน	3.91	.67	มาก
7. เมื่อได้รับเงินทอนเกินจะทำเฉย	2.57	1.32	ปานกลาง
8. ยืมหนังสือหรือสิ่งของแล้วไม่ได้คืนยัดไว้เป็นของตัวเอง	2.71	1.36	ปานกลาง
9. ช่มชู้เพื่อนที่อ่อนแอกว่าให้ทำงานให้	2.21	1.35	น้อย
10. ไม่ช่วยออกเงินซื้อวัตถุดิบในการทำงานกลุ่ม	2.28	1.29	น้อย
รวม	3.54	.46	มาก

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 4 พบว่าระดับการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนา คุณธรรม จริยธรรม ด้านความซื่อสัตย์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่าโดยส่วนใหญ่นักเรียนรับรู้อยู่ในระดับมาก ยกเว้นข้อ 7 คือ เมื่อได้รับเงินทอนเกินจะทำเฉย ($\bar{X} = 2.57$) และ ข้อ 8 คือ ยืมหนังสือจากเพื่อนมาอ่านแล้วไม่ได้คืนยัดไว้เป็นของตัวเอง ($\bar{X} = 2.71$) ที่นักเรียนมีการรับรู้อยู่ในระดับปานกลาง ส่วน ข้อ 9 คือ ช่มชู้เพื่อนที่อ่อนแอกว่าให้ทำงานให้ ($\bar{X} = 2.21$) และ ข้อ 10 คือ ไม่ช่วยออกเงินซื้อวัตถุดิบในการทำงานกลุ่ม ($\bar{X} = 2.28$) ที่นักเรียนมี การรับรู้อยู่ในระดับน้อย

2.4 วิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหาร ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ในด้านความสามัคคี เป็นรายข้อ

ผู้วิจัยนำคะแนนระดับการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างในด้านความสามัคคีมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายข้อ ผลการวิเคราะห์ดังปรากฏในตาราง 5

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการ พัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านความสามัคคีจำแนกเป็นรายข้อ

การรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ไม่ทะเลาะวิวาท	4.26	.93	มาก
2. ร่วมมือในการทำงาน	4.13	.70	มาก
3. รู้สึกเบื่อหน่ายที่จะต้องทำงานกลุ่ม	2.79	1.09	ปานกลาง
4. เต็มใจทำงานกลุ่มที่ครูจัดกลุ่มให้	3.89	.75	มาก
5. ไม่โกรธเพื่อนเมื่อเพื่อนในกลุ่มทำงาน ผิดพลาด	3.80	.78	มาก
6. มีความสุขเมื่อได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น	3.96	.69	มาก
7. ไม่หักท่ายใครก่อน	2.76	1.15	ปานกลาง
8. เข้าร่วมกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัด	4.07	.77	มาก
9. ตั้งใจเล่นกีฬาให้กับโรงเรียน	3.97	.83	มาก
10. สนใจเมื่อเพื่อนเดือดร้อน	2.42	1.26	น้อย
รวม	3.60	.40	มาก

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 5 พบว่ามีระดับการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนา คุณธรรม จริยธรรม ด้านความสามัคคีโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าส่วนใหญ่ นักเรียนมีการรับรู้อยู่ในระดับมาก ยกเว้น ข้อ 3 คือ รู้สึกเบื่อหน่ายที่จะต้องทำงาน กลุ่ม ($\bar{X} = 2.79$) และ ข้อ 7 คือ ไม่หักท่ายใครก่อน ($\bar{X} = 2.76$) ที่นักเรียนมีการรับรู้อยู่ในระดับ ปานกลาง ส่วนข้อ 10 คือ สนใจเมื่อเพื่อนเดือดร้อน ($\bar{X} = 2.42$) นักเรียนมีการรับรู้ในระดับน้อย

2.5 วิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหาร ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ในด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นรายชื่อ

ผู้วิจัยนำคะแนนระดับการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของกลุ่มตัวอย่างในด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มาคำนวณหาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายชื่อ ผลการวิเคราะห์ดังปรากฏในตาราง 6

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการ พัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่จำแนกเป็นรายชื่อ

การรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. แบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนอย่างเต็มที่	4.19	.75	มาก
2. บริจาคสิ่งของช่วยเหลือผู้อื่น	4.04	.77	มาก
3. แสดงกิริยาข่มผู้อื่น	2.59	1.32	ปานกลาง
4. กิริยาพร้อมที่จะช่วยเหลือผู้อื่น	3.94	.85	มาก
5. พุดจาด้วยคำหยาบ	3.08	1.01	มาก
6. ช่วยเหลือเพื่อนที่ผิดใจกันคืนดีกัน	3.77	.76	มาก
7. ไปเยี่ยมเพื่อนเมื่อเพื่อนป่วย	3.64	.90	มาก
8. ไม่รังแกและทำร้ายผู้อื่น	4.16	.76	มาก
9. รักเพื่อนในห้องทุกคน	4.24	.68	มาก
10. แนะนำตักเตือนให้ผู้อื่นประพฤติดีและห้ามปรามไม่ให้ กระทำความชั่ว	4.08	.77	มาก
รวม	3.77	.41	มาก

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 6 พบว่า ระดับการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนา คุณธรรมจริยธรรม ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) เมื่อพิจารณาเป็น รายชื่อ พบว่า ส่วนใหญ่นักเรียนมีการรับรู้อยู่ในระดับมาก ยกเว้น ข้อ 3 แสดงกิริยาข่มผู้อื่น ($\bar{X} = 2.59$) ที่นักเรียนมีการรับรู้อยู่ในระดับปานกลาง

2.6 วิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหาร ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ในด้านความกตัญญู เป็นรายข้อ

ผู้วิจัยนำคะแนนระดับการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างในด้านความกตัญญู มาคำนวณหาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายข้อ ผลการวิเคราะห์ดังปรากฏในตาราง 7

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านความกตัญญูจำแนกเป็นรายข้อ

การรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ตระหนักในพระคุณครูอาจารย์	4.36	.72	มาก
2. มีสัมมาคารวะต่อครูอาจารย์สม่ำเสมอ	4.37	.71	มาก
3. อาสาช่วยเหลืองานของครูอาจารย์	4.11	.75	มาก
4. รู้สึกเฉย ๆ ต่อผู้มีคุณ	2.67	1.26	ปานกลาง
5. ไม่นึกถึงความลำบากของพ่อแม่	2.51	1.31	ปานกลาง
6. ระลึกถึงผู้ที่เคยช่วยเหลือตนอยู่เสมอ	4.14	.71	มาก
7. ไม่นึกถึงการตอบแทนความดีของเพื่อน	2.79	1.25	ปานกลาง
8. ตระหนักในพระคุณของพ่อแม่	4.11	.86	มาก
9. แบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนที่เคยแบ่งปันให้ตน	2.56	1.23	ปานกลาง
10. ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนที่เคยช่วยเหลือกัน	4.34	.73	มาก
รวม	3.59	.46	มาก

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 7 พบว่าการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านความกตัญญูโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าส่วนใหญ่นักเรียนมีการรับรู้ในระดับมาก ยกเว้น ข้อ 4 คือ รู้สึกเฉย ๆ ต่อผู้มีคุณ ($\bar{X} = 2.67$) ข้อ 5 คือ ไม่นึกถึงความลำบากของพ่อแม่ ($\bar{X} = 2.51$) ข้อ 7 คือ ไม่นึกถึงการตอบแทนความดีของเพื่อน ($\bar{X} = 2.79$) และ ข้อ 9 คือ แบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนที่เคยแบ่งปันให้ตน ($\bar{X} = 2.56$) ที่นักเรียนมีการรับรู้ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม จำแนกตามอายุ และ ระดับการศึกษา ก่อนเข้าเรียน มีดังนี้

สมมติฐานที่ 1 นักเรียนเตรียมทหารที่มีระดับอายุต่างกันมีการรับรู้ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมแตกต่างกัน

การทดสอบเพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งมี 5 ด้าน คือ ด้านการมีวินัย ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความสามัคคี ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และ ด้านความกตัญญู ระหว่างอายุของนักเรียนเตรียมทหารที่ ต่ำกว่า 18 ปี และ อายุ 18 ปี ขึ้นไป โดยการทดสอบด้วย t-test ที่ระดับ .05 ดังแสดงในตาราง 8

ตาราง 8 การเปรียบเทียบการรับรู้ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม จำแนกตามอายุของนักเรียนเตรียมทหาร โดยรวมและรายด้าน

การรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารใน การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม	อายุ				t
	ต่ำกว่า 18 ปี		18 ปีขึ้นไป		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1.ด้านการมีวินัย	3.97	.40	4.01	.44	-.833
2.ด้านความซื่อสัตย์	3.55	.48	3.53	.45	.280
3.ด้านความสามัคคี	3.59	.42	3.61	.40	-.439
4.ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	3.76	.39	3.77	.43	-.266
5.ด้านความกตัญญู	3.61	.43	3.58	.48	.675
รวม	3.69	.30	3.70	.32	-.131

ผลการวิเคราะห์ตาราง 8 เปรียบเทียบระดับการรับรู้ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม จำแนกตามอายุของนักเรียนเตรียมทหาร พบว่า นักเรียนทหารที่มีอายุแตกต่างกันมีระดับการรับรู้ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 นักเรียนเตรียมทหารที่มีระดับการศึกษา ก่อนเข้าเรียนต่างกันมีการรับรู้ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกัน

การทดสอบเพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งมี 5 ด้าน คือ ด้านการมีวินัย ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความสามัคคี ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และ ด้านความกตัญญู ระหว่างระดับการศึกษา ก่อนเข้าเรียนของนักเรียนเตรียมทหาร คือ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 มัธยมศึกษาปีที่ 5 และ มัธยมศึกษาปีที่ 6 ใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One

Way Analysis of Variance) และหาค่าอัตราส่วนเอฟ (F-Ratio) ที่ P ระดับ .05 ดังแสดงในตาราง 9 ตามลำดับต่อไปนี้

ตาราง 9 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของการรับรู้ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา ก่อนเข้าเรียน

การรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F-Ratio
1.ด้านการมีวินัย	ระหว่างกลุ่ม	2	.200	.100	.541
	ภายในกลุ่ม	345	63.838	.185	
	รวม	347	64.038		
2.ด้านความซื่อสัตย์	ระหว่างกลุ่ม	2	.608	.304	1.410
	ภายในกลุ่ม	345	74.436	.216	
	รวม	347	75.044		
3.ด้านความสามัคคี	ระหว่างกลุ่ม	2	.172	.581	.513
	ภายในกลุ่ม	345	57.754	.176	
	รวม	347	57.925		
4.ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	ระหว่างกลุ่ม	2	.444	.222	1.265
	ภายในกลุ่ม	345	60.472	.175	
	รวม	347	60.915		
5.ด้านความกตัญญู	ระหว่างกลุ่ม	2	.407	.203	.937
	ภายในกลุ่ม	345	74.922	.217	
	รวม	347	75.329		
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	2	.075	3.742	.367
	ภายในกลุ่ม	345	35.147	.102	
	รวม	347	35.222		

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 9 การเปรียบเทียบระดับการรับรู้ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม จำแนกตามระดับการศึกษา ก่อนเข้าเรียนของนักเรียนเตรียมทหาร พบว่า นักเรียนเตรียมทหารที่มีระดับการศึกษา ก่อนเข้าเรียนแตกต่างกันมีระดับการรับรู้ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 2 ประการคือ ศึกษาการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในด้านการมีวินัย ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และความกตัญญู เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยจำแนกตามอายุและระดับการศึกษา ก่อนเข้าเรียน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเตรียมทหาร ระดับชั้นปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 556 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนเตรียมทหาร ชั้นปีที่ 2 จำนวน 348 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 ซึ่งได้มาด้วยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Sample Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม เพื่อศึกษาการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ อายุ และระดับการศึกษา ก่อนเข้าเรียนของกลุ่มตัวอย่าง เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ในเรื่องความมีวินัย ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความกตัญญู โดยผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำแบบสอบถามส่งให้นักเรียนโรงเรียนเตรียมทหารที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดให้ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจ และรวบรวมแบบสอบถามจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 348 ชุด ได้รับคืนจำนวน 348 ชุด คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์

การจัดกระทำข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูล นำแบบสอบถามที่รับคืนมา คัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่สมบูรณ์ และดำเนินการจัดข้อมูลเป็น

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 จำแนกข้อมูลตามตัวแปรที่ต้องการศึกษา คือ นักเรียนจำแนกตาม อายุ และ ระดับการศึกษาก่อนเข้าเรียน

2. แบบสอบถามตอนที่ 2 ตรวจสอบให้คะแนนข้อมูลจากแบบสอบถามที่เป็นคำตอบแสดงความคิดเห็นของนักเรียนโรงเรียนเตรียมทหารเกี่ยวกับระดับการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในแต่ละข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) Version 10.0 for Windows ในการวิเคราะห์การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายข้อ รายด้านและโดยรวม ส่วนการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มโดยใช้ค่าสถิติ t - test และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างมากกว่าสองกลุ่มขึ้นไปใช้สถิติ F - test และในกรณีที่พบความแตกต่างดำเนินการทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's test)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่านักเรียนเตรียมทหารส่วนใหญ่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 65.52 และมีอายุต่ำกว่า 18 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.48 ตามลำดับ และ ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษา ก่อนเข้าเรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 62.07 รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 คิดเป็นร้อยละ 33.33 และ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 4.60 ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารมีดังนี้

1. การรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยรวมและรายด้านพบว่า ระดับการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า แต่ละด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่นักเรียนเตรียมทหารมีระดับการรับรู้มากที่สุดคือ ด้านการมีวินัย รองลงมาคือด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ด้านความสามัคคี ด้านความกตัญญู และ ด้านความซื่อสัตย์

2. การรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านการมีวินัยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อนักเรียนมีระดับการรับรู้มากโดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ ไม่ออกนอกห้องเรียนโดยไม่จำเป็นและเคารพสิทธิของผู้อื่นและเข้าแถวรับการตรวจ สำหรับข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ รักการอ่านตามลำดับ

3. การรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าโดยส่วนใหญ่นักเรียนรับรู้อยู่ในระดับมาก ยกเว้นข้อ 7 คือ เมื่อได้รับเงินทอนเกินจะทำเฉย และ ข้อ 8 คือ ยืมหนังสือจากเพื่อนมาอ่านแล้วไม่ได้คืนยัดไว้เป็นของตัวเอง ที่นักเรียนมีการรับรู้อยู่ในระดับปานกลาง ส่วน ข้อ 9 คือ ช่มชู้เพื่อนที่อ่อนแอกว่าให้ทำงานให้ และ ข้อ 10 คือ ไม่ช่วยออกเงินซื้อวัตถุในการทำงานกลุ่ม ที่นักเรียนมีการรับรู้อยู่ในระดับน้อย

4. การรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าส่วนใหญ่ นักเรียนมีการรับรู้อยู่ในระดับมาก ยกเว้น ข้อ 3 คือ รู้สึกเบื่อหน่ายที่จะต้องทำงานกลุ่ม และ ข้อ 7 คือ ไม่ทักทายใครก่อน ที่นักเรียนมีการรับรู้อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้อ 10 คือ สนใจเมื่อเพื่อนเดือดร้อน นักเรียนมีการรับรู้ในระดับน้อย

5. การรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่ นักเรียนมีการรับรู้ในระดับมาก ยกเว้น ข้อ 3 แสดงกิริยาชมผู้อื่น ที่นักเรียนมีการรับรู้ในระดับปานกลาง

6. การรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความกตัญญูโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าส่วนใหญ่ นักเรียนมีการรับรู้ในระดับมาก ยกเว้น ข้อ 4 คือ รู้สึกเฉย ๆ ต่อผู้มีคุณ ข้อ 5 คือ ไม่นึกถึงความลำบากของพ่อแม่ ข้อ 7 คือ ไม่นึกถึงการตอบแทนความดีของเพื่อน และ ข้อ 9 คือ แบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนที่เคยแบ่งปันให้ตน ที่นักเรียนมีการรับรู้ในระดับปานกลาง

3. การเปรียบเทียบการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรม

จริยธรรม

การเปรียบเทียบการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารจำแนกตามอายุ และระดับการศึกษา ก่อนเข้าเรียน มีดังนี้

3.1 การเปรียบเทียบการรับรู้ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม จำแนกตามอายุของนักเรียนเตรียมทหาร ในด้านการมีวินัย ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความสามัคคี ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ด้านความกตัญญู มีระดับการรับรู้ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

3.2 การเปรียบเทียบการรับรู้ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม จำแนกตามระดับการศึกษา ก่อนเข้ามามีเรียนของนักเรียนเตรียมทหาร ในด้านการมีวินัย ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความสามัคคี ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ด้านความกตัญญู มีระดับการรับรู้ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

การอภิปรายผลระดับการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหาร ดังนี้

1. ผลการศึกษา ระดับการรับรู้ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนเตรียมทหาร สามารถจำแนกประเด็นในการอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 การรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านการมีวินัย พบว่า ข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ ไม่ออกนอกห้องเรียนโดยไม่จำเป็นและเคารพสิทธิของผู้อื่นและเข้าแถวรับการตรวจ รองลงมาคือการปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน และการมีวินัยในตนเอง นั้นแสดงให้เห็นว่านักเรียนเตรียมทหารทุกคนได้รับการฝึกฝนและเข้าใจในระเบียบวินัยของโรงเรียนเป็นอย่างดี และยอมรับที่จะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด ซึ่งสอดคล้องกับความหมายที่ พเยาว์ เกาทัณฑ์ทอง (2534 : 10) ได้ให้คำจำกัดความของ “วินัย” ว่าเป็นระเบียบข้อบังคับที่วางไว้เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติ ให้บุคคลใช้ควบคุมความประพฤติของตนในการปฏิบัติตามแบบแผนข้อบังคับซึ่งทางโรงเรียนกำหนดหรือไม่ได้กำหนดไว้ เพื่อฝึกให้บุคคลอยู่ในความถูกต้องมีเหตุผล ซึ่งจะก่อให้เกิดวินัยในตนเองที่จะทำให้บุคคลเป็นคนดี เพื่อความสงบสุขในชีวิตของตนเองและความเป็นระเบียบของสังคม นำไปสู่การมีวินัยในตนเอง (Self-discipline) เป็นกระบวนการหรือวิธีการที่ปฏิบัติเพื่อบังคับตนเองให้ปฏิบัติตาม

1.2 การรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านความซื่อสัตย์ พบว่า ข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ ไม่ทุจริตในการสอบ รองลงมาคือ ไม่ลักขโมย และ ไม่นำงานของผู้อื่นมาแอบอ้างเป็นของตน ซึ่งนั้นก็สอดคล้องและมีความถูกต้องตรงกับความหมายของความซื่อสัตย์ วรพรรณ ศรีอุบล. (2535 : 29) นักวิชาการต่างประเทศ สามารถสรุปได้ว่า ความซื่อสัตย์ คือ การพูดแต่สิ่งที่เป็นความจริง ไม่พูดโกหก หลอกลวงผู้อื่น มีลักษณะนิสัยที่ซื่อตรง ไม่หลอกลวงฉ้อฉล หรือลักขโมย ยึดถือหลักแห่งคุณธรรม

1.3 การรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านความสามัคคี พบว่า ข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือไม่ทะเลาะวิวาท รองลงมาคือ ร่วมมือในการทำงาน และ เข้าร่วมกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัด สิ่งเหล่านี้ล้วนแสดงให้เห็นว่านักเรียนเตรียมทหารทุกคนมีความตระหนักในความสามัคคี ร่วมมือกันทำงานและกิจกรรมต่างๆ เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับที่ นียดา สุวิชาวพันธุ์ (2541 : 37) ให้ความหมายของคำว่า “ความสามัคคี” หมายถึง การรวมกลุ่มกำลังเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง ให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของกลุ่ม และกำลังที่รวมกันนั้นเป็นทั้งกำลังกาย กำลังความคิดเห็น กำลังความรู้ โดยใช้กำลังความสามารถเหล่านี้ ร่วมกันปฏิบัติงานด้วย ความกลมเกลียว ไม่ทะเลาะวิวาท เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ตามความหมายดังกล่าว ความสามัคคีเป็นการมารวมกัน เพื่อสร้างประโยชน์สุข ไม่ใช่รวมกันเพื่อทำลาย หรือสร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่น

1.4 การรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ พบว่า รักเพื่อนในห้องทุกคน รองลงมาคือ แบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนอย่างเต็มใจ และไม่รังแกและทำร้ายผู้อื่น นั้นเป็นเพราะว่าทางโรงเรียนได้สร้างให้นักเรียนเตรียมทหารทุกคนได้ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทั้งตัวนักเรียนเอง และ คุณครูผู้สอน หรือ บุคคลอื่นๆ รอบข้าง ซึ่งก็สอดคล้องกับความหมายที่ รุ่งรัตน์ ไกรทอง (2537 : 9) ได้กล่าวถึงความหมายของความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ว่า หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนในการช่วยเหลือครูและเพื่อนนักเรียน เพื่อทำประโยชน์ให้แก่บุคคลดังกล่าว ด้วยความเต็มใจ ไม่คำนึงถึงความสุขและความทุกข์ของตัวเองที่จะเป็นผลจากการช่วยเหลือนั้นทำโดยไม่หวังผลตอบแทนใด ๆ กระทำเนื่องจากความเห็นใจผู้อื่นเป็นสำคัญ

1.5 การรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านความกตัญญู พบว่า ข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ การมีสัมมาคารวะต่อครูอาจารย์สม่ำเสมอ รองลงมาคือ ตระหนักในพระคุณของอาจารย์ และ ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนรักที่เคยช่วยเหลือกัน เนื่องจากคนไทยเราได้รับการสั่งสอนมาตั้งแต่เกิดแล้วว่าคนเราต้องมีความกตัญญูเพราะฉะนั้นจึงไม่แปลกเลยหากนักเรียนเตรียมทหารทุกคนจะมีสัมมาคารวะต่อครูบาอาจารย์ พ่อแม่ และเพื่อนที่ได้ช่วยเหลือกันด้วยดีเสมอมา

2. การเปรียบเทียบ การรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

2.1 การเปรียบเทียบการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม 5 ด้าน คือ ด้านการมีวินัย ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความสามัคคี ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และ ด้านความกตัญญู โดยจำแนกตามอายุของนักเรียนเตรียมทหารที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี และ อายุ 18 ปี ขึ้นไป พบว่า นักเรียนเตรียมทหารที่มีอายุแตกต่างกันมีระดับการรับรู้ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านการมีวินัย ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความสามัคคี ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และด้านความกตัญญู ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 6 ที่กำหนดว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่าง

มีความสุข เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรู้ มีทักษะ มีเจตคติที่ดี มีความคิดสร้างสรรค์ มีพฤติกรรมที่ดี มีบุคลิกภาพที่ดีให้เห็นคุณค่าและดำรงไว้ในความมั่นคงของชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ให้เป็นไปตามระบอบประชาธิปไตย (หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545 : 2)

2.2 การเปรียบเทียบการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม 5 ด้าน คือ ด้านการมีวินัย ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความสามัคคี ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และ ด้านความกตัญญู โดยจำแนกตามระดับการศึกษา ก่อนเข้าเรียน คือ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 มัธยมศึกษาปีที่ 5 และ มัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนเตรียมทหารที่มีระดับการศึกษา ก่อนเข้าเรียนแตกต่างกันมีระดับการรับรู้ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านการมีวินัย ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความสามัคคี ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และด้านความกตัญญู ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ สุวรรณ วชิรปราการสกุล (2533 : 9 - 11) ที่กล่าวว่า คุณธรรม หมายถึง คุณงามความดีที่สั่งสมอยู่ในจิตใจมาเป็นเวลานาน โดยอาศัยประสบการณ์การเรียนรู้และความเคยชิน ซึ่งแสดงออกทางกายวาจาใจเป็นลักษณะที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อตัวบุคคลที่ได้ประพฤติปฏิบัติ และคิดในทางที่ถูกต้องดีงาม ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นนักเรียนในระดับการศึกษาใด ก็จะมีคุณธรรมจริยธรรมที่ได้สั่งสมมาเป็นประสบการณ์ในการเข้าสู่สังคมและอยู่ในระเบียบแบบแผนที่ดีได้

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยพบว่าการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ในด้านความซื่อสัตย์ ด้านการมีวินัย ด้านความสามัคคี ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ด้านความกตัญญู อยู่ในระดับการรับรู้มาก นั้นแสดงให้เห็นว่า นักเรียนเตรียมทหารมีพื้นฐานด้านคุณธรรม จริยธรรมเป็นอย่างดีอยู่แล้ว เพียงแต่อาจมีบางด้านของคุณธรรม จริยธรรม ที่ทางโรงเรียนจะต้องทำการส่งเสริม เสริมสร้างและกระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกอยู่ตลอดเวลา ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลวิจัยไปใช้

สำหรับการทำวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อนำผลวิจัยไปใช้ดังนี้

1. โรงเรียนเตรียมทหาร ควรมีการจัดพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในด้านที่นักเรียนเตรียมทหารยังไม่เกิดการเรียนรู้ อาจต้องปรับหลักสูตร หรือ ต้องมีกิจกรรมต่างๆ เพื่อเสริมทักษะหรือการเรียนรู้ต่อการเกิดคุณธรรมจริยธรรมเข้าไประหว่างที่มีการเรียนการสอนมากขึ้น เช่นการเพิ่มกิจกรรมทางด้านศาสนา หรือการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม
2. โรงเรียนเตรียมทหารควรมีการกระตุ้นทางด้านการศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆมากขึ้นและสร้างลักษณะนิสัยในการอ่านหนังสือมากขึ้นเมื่อมีเวลาว่างและรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ยิ่งขึ้น โรงเรียนอาจต้องจัดเตรียมสถานที่ที่เหมาะสมในการค้นคว้า และง่ายในการเข้าถึงข้อมูล เช่น การจัดเตรียมคอมพิวเตอร์ในการสืบค้นข้อมูล

3. โรงเรียนเตรียมทหารจะต้องกระตุ้นและสร้างจิตสำนึกทางด้านความซื่อสัตย์ให้มากขึ้น โดยเริ่มจากเรื่องใกล้ตัวและเชื่อมโยงถึงเพื่อน และ บุคคลอื่นๆที่อยู่รอบข้าง โดยการสอดแทรกเข้าไปในหลักสูตรหรือวิชาพื้นฐานมากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่าควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ดังนี้

1. ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับตัวแปรอื่นๆ ของนักเรียนเตรียมทหาร เช่น อาชีพของผู้ปกครอง รายได้ของผู้ปกครอง และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง เพื่อศึกษาถึงตัวแปรที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเป็นต้น
2. ควรทำการศึกษาถึงคุณลักษณะของนักเรียนเตรียมทหารที่ทางโรงเรียนมีความคาดหวังหรือต้องการ
3. ควรจะทำการศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเตรียมทหาร

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2528). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนว และจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2533). แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อัมรินทร์การพิมพ์.
- (2542). การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้านความขยัน อดทน ประหยัดและออม. กรุงเทพฯ : กองวิจัยการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- (2542. มกราคม). “การจัดการเรียนรู้” วารสารวิชาการ. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2)1.
- (2543). เอกสารประกอบการประชุมคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการจัดทำแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระยะที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549). กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ.
- กรมล ทอรรถธรรมาชาติ. (2539). คุณธรรมและจริยธรรมของพลเมืองไทย. กรุงเทพฯ : วารสารไทย. กรมการศาสนา. (2535) . ศีลธรรมและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา.
- กฤษณี ภูพัฒน์. (2538). การศึกษาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองใช้ชุดให้ความรู้ แก่ผู้ปกครองส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน เรื่อง “ขอให้หนูคิดเอง” และผู้ปกครองใช้กิจกรรมตามปกติในชีวิตประจำวัน. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษา ปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กล้า ทองขาว. (2544). ยุทธศาสตร์การนำแผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมแห่งชาติสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- กันยา สุวรรณแสง. (2532). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ : บารุงสาสน์.
- กัลยา ศรีปาน. (2542). การศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนบุญเลิศอนุสรณ์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา) สงขลา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ. ถ่ายเอกสาร.
- (2543). แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- กัลยา สุวรรณรอด. (2537). การวิเคราะห์องค์ประกอบความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- กิตติพงษ์ วรจำปา. (2536). *บทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดนนทบุรี สังกัดกรมสามัญศึกษาในการพัฒนาความประพฤตินักเรียน*. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2540). *ปฏิรูปครบวงจร*. กรุงเทพฯ : บริษัท ส.เอเชีย เพรส (1989) จำกัด.
- เกียรติชัย พงษ์พาณิชย์. (2544). *แนวคิดและกระบวนการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติและแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ : บริษัท เค.อาร์ พับลิชชิ่ง จำกัด.
- โกสินทร์ รังสยาพันธ์. (2531). *ปรัชญาและคุณธรรมสำหรับครู*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- คณะกรรมการจัดการทำแนวทางการปฏิรูปอุดมศึกษา. (พ.ศ. 2542, 2543). *สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. แนวทางการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- คณะกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้. (2543). *ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- คณะอนุกรรมการปฏิรูปการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ และคณะกรรมการพิจารณาจัดทำร่างพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา. (2543). *การปฏิรูปการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์การปฏิรูปการศึกษา.
- จินตนา บุญบงการ. (2545). *จริยธรรมทางธุรกิจ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เจริญ ไวรวัจนกุล. (2531). *ความเป็นครู*. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- จุฑาทิพย์ ชีระภาค. (2539). *วิเคราะห์จริยธรรมในหนังสืออ่านนอกเวลาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย*. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชม ภูมิภาค. (2535). *บทความวิทยุกระจายเสียงของสมาคมการศึกษาแห่งชาติ.ชุดการศึกษาเพื่อคุณธรรม*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญวิทยุการพิมพ์.
- ชวนพิศ ทองทวี. (2536). “เอกสารประกอบการเรียนวิชาศึกษา 122”. *จิตวิทยาการศึกษา*. มหาสารคาม : วิทยาลัยครูมหาสารคาม.
- ณัฐพงษ์ เจริญพิทย์. (2536). *จริยธรรมและเจตคติวิทยาศาสตร์ของนิสิตวิทยาศาสตร์ศึกษา*. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ณัฐพร สดากรณ์. (2540). *การศึกษาองค์ประกอบความมีวินัยในตนเองของนักเรียนทหารและพลเรือน*. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข. (2530). *จริยธรรมของเยาวชนไทย*. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2538). *การวัดระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม*. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัย
พฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- (2544). *ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม การวิจัยและการพัฒนาบุคคล*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การ
สงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- โรงเรียนเตรียมทหาร. (2543). *เอกสารข้อมูลนักเรียนโรงเรียนเตรียมทหาร ของกองสถิติและ
ประเมินผล*. นครนายก: โรงเรียนเตรียมทหาร.
- (2545). *เอกสารแผ่นพับแนะนำโรงเรียนเตรียมทหาร*. นครนายก :โรงเรียนเตรียมทหาร.
- ทัศนา แหมมณี (2542). “จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ,” *การพัฒนาคุณธรรม*. กรุงเทพฯ : สมชาย
การพิมพ์.
- ทิพย์สุดา นิลสินธพ. (2523). *ความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการทางจริยธรรมกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก
ก่อนวัยเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ
: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ธิติมา จักรเพชร. (2544). *ผลของชุดการแนะแนวที่มีต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยม
ศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุเหร่าแสนแสบ กรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาด้าน
แนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นัยดา สุวิชาวรพันธ์. (2541). *ผลการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อความสามัคคีของนักเรียน*.
ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญพา มลิณทิสุต. (2532). *วินัยของนักเรียนอาชีวศึกษาตามทัศนะ ของผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน
และนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การ
บริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- บุญลักษณ์ อึ้งชัยพงษ์. (2536). *ผลของการใช้ชุดการแนะแนวที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม
ด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านพรานกระต่าย อำเภอ
พรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญสม เจนใจ. (2530). *มหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 5 รอบ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
กรมการศาสนา.
- บุญสม โพธิ์เงิน. (2537). *คุณธรรมในการอยู่ร่วมกันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
(บริหารการศึกษา) พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- เบญจพร สมานมาก. (2530). *ผลของการจัดกิจกรรมและละครสดเสริมจริยธรรมและสุนทนาเสริม
จริยธรรมที่มีต่อการรับรู้ทางจริยธรรมของเด็กปฐม*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษา
ปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.. ถ่ายเอกสาร.

- เบญจวรรณ ศรีมารุต. (2541). *ระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัยที่ใช้การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน*.
 ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประชิด เขยท้วงค์. (2538). *คุณธรรมและจริยธรรมของผู้ใหญ่ตามความคาดหวังของนักเรียนระดับ
 มัธยมศึกษา*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ และสวิง สุวรรณ.(2534). *พฤติกรรมศาสตร์ พฤติกรรมสุขภาพและสุขศึกษา*.
 กรุงเทพฯ : เจ้าพระยาการพิมพ์.
- ประยุทธ์ กมลเมือง. (2543). *ปัจจัยทางจิตสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนมัธยม
 ศึกษาตอนต้น*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา) ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- ปรียา ชัยนิยม. (2542). *การศึกษาความคิดเห็นของครูต่อการสอนความรับผิดชอบและความมี
 ระเบียบวินัย โดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
 การศึกษาเอกชนกรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (วิจัยทางการประถมศึกษา).
 กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปัญญา สดสง่า. (2531). *วินัยของนักเรียน การประพฤติดวินัย การป้องกันและการแก้ไข
 ตามทัศนะของผู้บริหาร และครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขต
 กรุงเทพมหานคร*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พจนา สุวรรณประทีป. (2532). *การรับรู้เกี่ยวกับพิษภัยของการบริโภคอาหารที่มีสิ่งปนเปื้อนของ
 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดสุพรรณบุรี*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การ
 บริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
 ถ่ายเอกสาร.
- เพียว เกาทัณฑ์ทอง. (2534). *การศึกษาพฤติกรรมด้านวินัยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายใน
 โรงเรียนสังกัดสามัญศึกษาจังหวัดเพชรบุรี*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา).
 กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ). (2536). *กตัญญูกตเวทีเป็นร่มไทรของโลก*. กรุงเทพฯ :
 โรงพิมพ์ธรรมสภา.
- พระธรรมปิฎก. (2537). *การศึกษาเพื่ออารยธรรมที่ยั่งยืน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2539). *วินัยเรื่องที่ใหญ่กว่าคิด*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- พระมหาอดิสร ธีรสีโล. (2540). *คุณธรรมสำหรับครู*. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรินติ้งเฮ้าส์.
- พระมหาอุเทน ปัญญาปริทัตต์. (2546). *ครูสร้างคน*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ธรรมดา.
- ผกา สัตยธรรม. (2544). *คุณธรรมของครู*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- มลิวัลย์ บำรุงการ. (2531). การสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรม 4 ประการ ตามพระบรมราโชวาทของรัชกาลที่ 9 สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2531). ความเป็นครู. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ยอดชาย แพชนะ. (2538). การเปรียบเทียบคุณภาพของแบบทดสอบวัดจริยธรรมวัดความซื่อสัตย์ที่มีรูปแบบตัวเลือกคำตอบต่างกัน. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- รัชนี นพเกตุ. (2540). : จิตวิทยาทั่วไปเรื่อง การรับรู้. (เอกสารประกอบการบรรยายวิชา จ. 211) กรุงเทพฯ : ปรายพริก.
- รุ่งรัตน์ ไกรทอง. (2537). ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดช่องนนทรี กรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ลักขณา สิริวัฒน์. (2539). จิตวิทยาเบื้องต้น (จิต.101). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ลัดดา เสนวงษ์. (2532). ความเป็นครู. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : พิธีการพิมพ์.
- วรพรรณ ศรีอุบล. (2535). ผลการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้สไลด์ เทป เป็นเทคนิค “แม่แบบ” ที่มีต่อเจตคติเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- วรศักดิ์ ชันทอง. (2544). การพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม เพื่อส่งเสริมจริยธรรม ด้านความเมตตา กรุณา ที่มีการนำเนื้อหาเป็นกรณีตัวอย่าง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีทางการศึกษา) ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- วราคม ที่สุกะ. (2543). สังคมวิทยากับการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วสัน ปูนผล. (2542). การพัฒนาความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. โรงเรียนบางไทรวิทยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วัชร ทรัพย์มี. (2533). “การรับรู้,” ใน จิตวิทยา. โดยโยธิน ศันยุทธ และคณะ (บรรณาธิการ). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ (2539,กรกฎาคม). “หัวใจที่เบิกบานเสริมสร้างด้วยนิทาน,” โฟรเบส. 1(2) : 20-22.
- (2543). วิสัยทัศน์การศึกษา. กรุงเทพฯ : บริษัท เอสอาร์พรินท์ติ้ง จำกัด.

- วิจิต นันทสุวรรณ และจำนงค์ แรกพินิจ. (2541). บทบาทของชุมชนกับการศึกษารายงาน
การศึกษาวิจัยประกอบร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ :
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2530). หลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย. กรุงเทพฯ :
ไทยวัฒนาพานิชจำกัด
- . (2530ข). สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. กรุงเทพฯ : กองวิจัยการศึกษา สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- วิริยาภรณ์ ชัยชลทรัพย์. (2535). การทดลองสอนความกตัญญูทศวิถีแก่เด็กที่มีระดับพัฒนาการ
ทางสติปัญญาต่างกันโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา)
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิทย์ วิศทเวทย์. (2534). จริยศาสตร์เบื้องต้น. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี. (2545). รายงานการประชุมครู-อาจารย์และข้าราชการวิทยาลัยเทคนิค
ราชบุรี ครั้งที่ 1/2545. ราชบุรี : วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี.
- วิไลลักษณ์ เล็กศิริรัตน์. (2537). ศึกษาค่านิยมที่ปรากฏในหนังสือเรียนสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6. สงขลา : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูสงขลา.
ถ่ายเอกสาร.
- ศิริกาญจน์ โกสุมภ์. (2544). การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
วิทยานิพนธ์. กศ.ด. (พัฒนาศึกษาสาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมบุรณ์ ชิตพงษ์. (2544). การวัดและประเมินผู้เรียนด้านคุณธรรมและจริยธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมบุรณ์ ทินกร. (2535). การศึกษาเปรียบเทียบความสามารถและความซื่อสัตย์ในการเขียนสะกดคำ
ภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียน
สะกดคำกับการใช้แบบฝึกหัดตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมพร เทพสิทธิ. (2542). คุณธรรมและจริยธรรม. กรุงเทพฯ : สมชายการพิมพ์.
- สมพันธ์ อภิรักษ์. (2543). คุณธรรม 7 ประการของนักศึกษาการศึกษาออกโรงเรียนวิธีเรียน ทางไกล
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษา
ผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สยามกราฟท์ไทย. (2545). รายงานสรุปการรับสมัครพนักงานบริษัทในเครือสยามกราฟท์ไทย.
ราชบุรี : ม.ป.พ.

- สลิลลา แสงมณี. (2539). *องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อระดับพัฒนาการทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนเทศบาล จังหวัดชลบุรี และโรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา*. วิทยาลัยนิพนธ์ ศษ.ม. (การประถมศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2539). *คุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- (2542). *แนวทางการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- (2543). *ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด*. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- (2543, พฤษภาคม). *การปฏิรูปการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ*. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- (ม.ป.ป.). *รัฐธรรมนูญกับการศึกษาของชาติ*. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- (ม.ป.ป.). *รายงานผลการระดมความคิดกรอบวิสัยทัศน์และทิศทางแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ระดับจังหวัดและอนุภาคทั่วประเทศ*. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- (2543). *ร่างกรอบวิสัยทัศน์ และทิศทางแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9*. (เอกสารฉบับปรับปรุงตามมติกรรมการ สคช.) กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2540). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8*. (พ.ศ. 2540 – 2544). กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- (2545). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9* (พ.ศ.2545-2549). กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- สำนักงานนโยบายและการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม. (2541). *แผนพัฒนาการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมระยะที่ 8* (พ.ศ. 2540 - 2544). กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- สำนักงานบัญชาการทหารสูงสุด. (2545). *การประชุมคณะกรรมการการศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- สินีนาว สุทธจินดา. (2543). *การศึกษาวินัยในตนเองของนักเรียนสาขาวิชาพาณิชยการโรงเรียนอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร*. ปริญญาโท กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุชา จันทรเฒ. (2539). *จิตวิทยาทั่วไป*. พิมพ์ครั้งที่ 9 กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- (2541). *จิตวิทยาเด็ก*. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุภัทรา เสงวณิชย์. (2541). *การรับรู้ภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจในช่วง พ.ศ. 2540 - 2541 และพฤติกรรมการประหยัดของบิดา มารดา และบุตรวัยรุ่น*. ปริญญาโท กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- สุรรัตน์ พันธุ์ดี. (2539). การศึกษาจริยธรรมที่ปรากฏในหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ใช้อยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุวรรณา วชิรปราการสกุล. (2533). การสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมด้านกัลยาณมิตรสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เสวนีย์ ศรีมนตรี. (2539). การเปรียบเทียบผลงานของการใช้เทคนิคแม่แบบและการใช้สถานการณ์จำลองที่มีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้น ป. 5 โรงเรียนวัดบ่อ (นนทวิทยา) อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เสริมศักดิ์ วิสาลาภรณ์ และคณะ. (2541). รายงานการวิจัย เรื่อง การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. ถ่ายเอกสาร.
- โสพรรณ อินทสิทธิ์. (2539). พัฒนาด้านการรับรู้มิติต่าง ๆ ของเด็กอายุ 4 – 8 ปีจากสิ่งเร้าที่มีหลายมิติ. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อรรธรณ พานิชปฐมพงษ์. (2542). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับพฤติกรรมด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้น ป.6. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (วัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อัจฉรา ลักขณาสันต์. (2535). การวิเคราะห์องค์ประกอบของความสามัคคีในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อาภา ถนัดช่วง. (2531). แนวคิดการสอนวิชาจริยธรรมกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย. ประชากรศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด.
- อาภา โลจายะ. (2535). พฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาสภาการศึกษาไทย ตามความคิดเห็นของผู้บริหารพยาบาลและอาจารย์พยาบาล. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อารี พันธุ์มณี. (2540). จิตวิทยาการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ดันอ้อ.
- Atkinson, Conduct R.F. (1969). *An Introduction to Moral Philosophy*. London : Mainilian.
- Ausubel, David P. (1968). *Educational Psychology*. Chicago : Holt Rinehart and Winston.
- (1968). *Educational Psychology : A Cognitive View*. New York : Holt Rinehart and Winston.
- Brown, R. (1968). *Social Psychology*. New York : The Free Press.

- Drever, James. ed. (1972). *A Dictionary of Psychology*. 14th ed. Middlesex : Penguin Books.
- Duellberg, Donna J. (1997, May). "Discipline Administration. Cognitive and Cognitive Effects on Disciplinarians and Students," *Dissertation Abstracts International*. 57(11) : 4607-A.
- English, H.B. and English, A.C. ed. (1958). *A Comprehensive Dictionary of Psychology and Psychoanalytical Terms*. 9th ed. New York : Davis McKay.
- Flavell, John H. (1985). *Cognitive Development*. Englewood Cliff, N.J. : Prentice-Hall.
- Goldenson and Longman. (1984). *Dictionary of Psychology and Psychiatry*. New York : Longman Inc.
- Good, Carter V. and Merle, W.R. (1973). *Dictionary of Education*. 3rd ed., New York : McGraw Hill.
- Guralnik, David. B. (1986). *Webster's New World Dictionary of the American Language*. Second College. Ohio : Prentice - Hall.
- Hinman, Lawrence. (1998). *Ethics : A Pluralistic Approach to Moral theory*. 2nd ed. New York : Harcourt Brace.
- Katz, Daniel and Kahn, Robert L. (1966). *The Social Psychology of Organizations*. New York : John Wiley.
- Kemp, Jerrold. E. (1985). *The Instructional Design Process*. New York : Harper & Row.
- Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970, Autumn). "Determining Sample Size for Research Activation," *Education and Psychological Measurement*, 30 (3) : 608-610.
- Kohlberg, L. (1976). "Moral Stage and Moralization : The Cognitive Development Approach." New York : Holt Rinehart and Winston.
- Lembo, Dianna, Jt. And. Gillespie, John. (1967). *Juniorplots : A Book Talk Manual for teachers And Librarians*. New York : R.R. Bowler.
- Lembo, John M. (1976 June). "Altruistic Attitudes Among Catholic Lay and Religious Female College Students." *Journal of Educational Research*. 61 (2) : 71-73.
- Longman. (1978). *Dictionary of contemporary English* Harlow and Longman. London : Longman Group.
- Louise, Wehman Therese. (1998, June). "Family – centered early intervention Services : factors contributing to increased parent involvement and Participation," *Focus on autism and other developmental disabilities*. 13(2) : 80 – 86.
- Muthin, Margaret. (1983). *Cognition*. New York : CBS College Publishing.

- Rizzo, John R. (1970, June). "Houes and Sidney I. Lirtzman "Role Couflict and Ambiguity in Complex Organizations," *Administative Science Quarteriy*. 15(2) :150-163.
- Robinson, Gail Patricia : (1978, January). "The Aegnition of Value : Theoretical Model." *Dissertation Abstracts International*. 7(32) : 4052 – 4059.
- Vincrnt, Elizabert Lee. (1961). *Human Psychological Development*. New York : The Ronald Press.
- Yadav. (1980). *Local level Planning and Rural Development Alternatives Strategy*. New Delhi : Concept Publishing Company.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
และ
แบบบันทึกการสัมภาษณ์

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การศึกษาการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

คำชี้แจง แบบสอบถามมี 2 ขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของนักเรียนเตรียมทหาร

ตอนที่ 2 การรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ในด้าน การมีวินัย
ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และ ความกตัญญู จำนวน 50 ข้อ

ขอความกรุณาจากนักเรียนโปรดช่วยตอบแบบสอบถามตามความคิดเห็นที่เป็นจริงให้มากที่สุด เมื่อตอบแบบสอบถามครบถ้วนสมบูรณ์ ขอความกรุณาส่งคืนผู้วิจัยด้วย

ขอขอบคุณในการความร่วมมือ

พ.ต.

(มนัส นิ่มมณี)

นิสิตปริญญาโท ภาควิชาสาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ตัวอย่างแบบสอบถาม

เรื่อง

การศึกษาการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักเรียนเตรียมทหาร

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในด้านการมีวินัย ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และความกตัญญู ขอความกรุณาจากนักเรียนโปรดช่วยตอบแบบสอบถามความคิดเห็นที่เป็นจริงให้มากที่สุด เมื่อตอบแบบสอบถามครบถ้วนสมบูรณ์แล้วขอความกรุณาส่งคืนผู้วิจัยด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักเรียนเตรียมทหาร

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับความจริงเกี่ยวกับตัวนักเรียนเตรียมทหารในปัจจุบัน

1. อายุ

() ต่ำกว่า 18 ปี

() 18 ปี ขึ้นไป

2. ระดับการศึกษาก่อนเข้าเรียน

() ม. 4

() ม. 5

() ม. 6

ตอนที่ 2 การรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

คำชี้แจง 1. กรุณาอ่านคำถามแต่ละข้อ แล้วพิจารณาว่า สภาพปัจจุบันในการพัฒนา

คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนเตรียมทหารอยู่ในระดับใด

2. การตอบให้เขียนเครื่องหมาย / ลงในที่ตรงกับระดับสภาพปัจจุบัน และระดับความต้องการของนักเรียนซึ่งมีอยู่ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ทั้งนี้โปรดตอบตามความเป็นจริงข้อละ 1 ระดับ เท่านั้น

การรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหาร ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม	ระดับการรับรู้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การมีวินัย					
1. การปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน					
2. เข้าร่วมกิจกรรมที่ครูจัดให้					
3. ประพฤติตนถูกต้องตามศีลธรรมอันดีงาม					
4. ค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ					
5. ไม่ออกนอกห้องเรียนโดยไม่จำเป็น					
6. รักการอ่านหนังสือ					
7. เคารพสิทธิของผู้อื่นและเข้าแถวรับการตรวจ					
8. ทำหน้าที่ตามกิจกรรมกลุ่มที่ได้รับมอบหมาย					
9. ยอมรับในความคิดเห็นของคนอื่น					
10. มีวินัยในตนเอง					
ความซื่อสัตย์					
1. พูดความจริง					
2. ไม่ลักขโมย					
3. ไม่ทุจริตในการสอบ					
4. ไม่นำงานของผู้อื่นมาแอบอ้างเป็นของตน					
5. ไม่อยากได้สิ่งของผู้อื่นมาเป็นของตน					
6. ไม่ผิดคำพูดที่ให้กับเพื่อน					
7. เมื่อได้รับเงินทอนเกินจะทำเฉย					
8. ยืมหนังสือหรือสิ่งของแล้วไม่ได้คืนยัดไว้เป็นของตนเอง					
9. ช่มชู้เพื่อนที่อ่อนแอกว่าให้ทำงานให้					
10. ไม่ช่วยออกเงินซื้อวัตถุดิบในการทำงานกลุ่ม					

การรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหาร ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม	ระดับการรับรู้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ความสามัคคี					
1. ไม่ทะเลาะวิวาท					
2. ร่วมมือในการทำงาน					
3. รู้สึกเบื่อหน่ายที่จะต้องทำงานกลุ่ม					
4. เต็มใจทำงานกลุ่มที่ครูจัดกลุ่มให้					
5. ไม่โกรธเพื่อนเมื่อเพื่อนในกลุ่มทำงานผิดพลาด					
6. มีความสุขเมื่อได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น					
7. ไม่ท้าทายใครก่อน					
8. เข้าร่วมกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัด					
9. ตั้งใจเล่นกีฬาให้กับโรงเรียน					
10. สนใจเมื่อเพื่อนเดือดร้อน					
ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่					
1. แบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนอย่างเต็มใจ					
2. บริจาคสิ่งของช่วยเหลือผู้อื่น					
3. แสดงกิริยาข่มผู้อื่น					
4. กิริยาพร้อมที่จะช่วยเหลือผู้อื่น					
5. พุดจาด้วยคำหยาบ					
6. ช่วยเหลือเพื่อนที่ผิดใจกันคืนดีกัน					
7. ไปเยี่ยมเพื่อนเมื่อเพื่อนป่วย					
8. ไม่รังแกและทำร้ายผู้อื่น					
9. รักเพื่อนในห้องทุกคน					
10. แนะนำตักเตือนให้ผู้อื่นประพฤติดีและห้ามปรามมิให้กระทำชั่ว					

การรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหาร ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม	ระดับการรับรู้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ความกตัญญู					
1. ตระหนักในพระคุณครูอาจารย์					
2. มีสัมมาคารวะต่อครูอาจารย์สม่ำเสมอ					
3. อาสาช่วยเหลืองานของครูอาจารย์					
4. รู้สึกเนย ๆ ต่อผู้มีคุณ					
5. ไม่นึกถึงความลำบากของพ่อแม่					
6. ระลึกถึงผู้ที่เคยช่วยเหลือตนอยู่เสมอ					
7. ไม่นึกถึงการตอบแทนความดีของเพื่อน					
8. ตระหนักในพระคุณของพ่อแม่					
9. แบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนที่เคยแบ่งปันให้ตน					
10. ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนที่เคยช่วยเหลือกัน					

แบบบันทึกการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ
เรื่อง การศึกษาการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

ชื่อผู้ถูกสัมภาษณ์ นามสกุล

ผู้ทรงคุณวุฒิ

วันที่สัมภาษณ์ เวลา

ผู้สัมภาษณ์

หัวข้อในการสัมภาษณ์

1. การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการมีวินัย
2. การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับความซื่อสัตย์
3. การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับความสามัคคี
4. การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
5. การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับความกตัญญู
6. ข้อเสนอแนะทั่วไป

การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

เรื่อง การศึกษาการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

แบบบันทึกการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมจำนวน 5 ท่าน ในเรื่องการมีวินัย ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และความกตัญญู เป็นแบบเจาะลึกโดยเฉพาะ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ตระหนักในหน้าที่ของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. เขียนคำสัมภาษณ์ตามกรอบความคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้กับนักเรียนเตรียมทหาร 1 นาย เพื่อตรวจสอบความต่อเนื่องของคำถาม
3. นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้ปรับปรุงและแก้ไขแล้วไปดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมทางโรงเรียนเตรียมทหารมาอย่างสม่ำเสมอ จากจำนวนนักเรียนเตรียมทหาร 40 นาย

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

- | | |
|--|---|
| 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ | ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ |
| 2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา | สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ |
| 3. นายสถาพร สีม่วง | ผู้อำนวยการสถานศึกษาระดับ 8
โรงเรียนวัดทองย้อยวุฒิกุลประชานุกุล
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก |
| 4. พ.อ.ดร.สมนึก แสงนาค | รองผู้อำนวยการกองพลศึกษา
โรงเรียนเตรียมทหาร |
| 5. พ.อ.ดร.สิทธิชัย วัชรโยธิน | ผู้อำนวยการกองวิชาวิทยาศาสตร์
โรงเรียนเตรียมทหาร |

ภาคผนวก ค

แสดงการเปรียบเทียบการรับรู้ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมรายข้อ

การเปรียบเทียบการรับรู้ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านการมีวินัย จำแนกตามอายุของนักเรียนเตรียมทหาร

การรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการ พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม	อายุ				t
	ต่ำกว่า 18 ปี		18 ปีขึ้นไป		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. การปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน	4.11	.66	4.16	.60	-.706
2. เข้าร่วมกิจกรรมที่ครูจัดให้	4.00	.69	4.04	.64	-.473
3. ประพฤติตนถูกต้องตามศีลธรรมอันดีงาม	4.08	.64	4.00	.67	1.009
4. ค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ ต่าง ๆ	3.78	.84	3.66	.74	1.380
5. ไม่ออกนอกห้องเรียนโดยไม่จำเป็น	4.17	.80	4.14	.78	.247
6. รักการอ่านหนังสือ	3.61	.81	3.71	.75	-1.124
7. เคารพสิทธิของผู้อื่นและเข้าแถวรับการ ตรวจ	4.08	.71	4.18	.71	-1.190
8. ทำหน้าที่ตามกิจกรรมกลุ่มที่ได้รับ มอบหมาย	3.98	.66	4.08	.70	-1.237
9. ยอมรับในความคิดเห็นของคนอื่น	3.98	.68	4.07	.68	-1.180
10. มีวินัยในตนเอง	3.98	.76	4.13	.72	-1.889

การเปรียบเทียบการรับรู้ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านความซื่อสัตย์ จำแนกตามอายุของนักเรียนเตรียมทหาร

การรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนา คุณธรรม จริยธรรม	อายุ				t
	ต่ำกว่า 18 ปี		18 ปีขึ้นไป		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. พูดความจริง	4.09	.71	4.16	.71	-.886
2. ไม่ลักขโมย	4.47	.76	4.49	.71	-.301
3. ไม่ทุจริตในการสอบ	4.42	.75	4.53	.70	-1.354
4. ไม่นำงานของผู้อื่นมาแอบอ้างเป็นของตน	4.23	.88	4.45	.67	-2.337*
5. ไม่อยากได้สิ่งของผู้อื่นมาเป็นของตน	4.20	.81	4.30	.75	-1.181
6. ไม่ผิดคำพูดที่ให้กับเพื่อน	3.87	.65	3.64	.68	-.953
7. เมื่อได้รับเงินทอนเกินจะทำเฉย	2.64	1.35	2.53	1.31	.743
8. ยืมหนังสือหรือสิ่งของแล้วไม่ได้คืนยัดไว้เป็น ของตัวเอง	2.90	1.37	2.61	1.35	1.929
9. ช่มชู้เพื่อนที่อ่อนแอกว่าให้ทำงานให้	2.34	1.41	2.14	1.31	1.324
10. ไม่ช่วยออกเงินซื้อวัตถุในการทำงานกลุ่ม	2.37	1.38	2.23	1.24	.951

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเปรียบเทียบการรับรู้ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านความสามัคคี จำแนกตามอายุของนักเรียนเตรียมทหาร

การรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนา คุณธรรม จริยธรรม	อายุ				t
	ต่ำกว่า 18 ปี		18 ปีขึ้นไป		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ไม่ทะเลาะวิวาท	4.33	.87	4.21	.96	1.129
2. ร่วมมือในการทำงาน	4.13	.69	4.13	.71	-.098
3. รู้สึกเบื่อหน่ายที่จะต้องทำงานกลุ่ม	2.72	1.09	2.83	1.10	-.912
4. เต็มใจทำงานกลุ่มที่ครูจัดกลุ่มให้	3.88	.77	3.89	.75	-.031
5. ไม่โกรธเพื่อนเมื่อเพื่อนในกลุ่มทำงานผิดพลาด	3.75	.83	3.82	.75	-.798
6. มีความสุขเมื่อได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น	3.90	.67	4.00	.70	-1.232
7. ไม่ทักทายใครก่อน	2.75	1.18	2.76	1.13	-.068
8. เข้าร่วมกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัด	4.06	.74	4.08	.78	-.289
9. ตั้งใจเล่นกีฬาให้กับโรงเรียน	3.97	.84	3.96	.82	.019
10. สนใจเมื่อเพื่อนเดือดร้อน	2.42	1.19	2.42	1.30	-.031

การเปรียบเทียบการรับรู้ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ จำแนกตามอายุ
ของนักเรียนเตรียมทหาร

การรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนา คุณธรรม จริยธรรม	อายุ				t
	ต่ำกว่า 18 ปี		18 ปีขึ้นไป		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. แบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนอย่างเต็มที่	4.13	.77	4.22	.74	-1.116
2. บริจาคสิ่งของช่วยเหลือผู้อื่น	3.98	.81	4.07	.75	-.948
3. นักเรียนบางคนพูดชมผู้อื่น	2.59	1.19	2.58	1.38	.056
4. นักเรียนบางคนแสดงกิริยาที่อ่อนน้อมต่อทุกคน	3.87	.96	3.97	.78	-1.117
5. นักเรียนบางคนพูดจาไม่สุภาพ	3.20	.95	3.02	1.04	1.565
6. ช่วยเหลือเพื่อนที่ผิดใจกันคืนดีกัน	3.77	.77	3.78	.76	-.112
7. ไปเยี่ยมเพื่อนที่ไม่สบายที่โรงพยาบาล	3.67	.90	3.63	.90	.389
8. ไม่รังแกและทำร้ายผู้อื่น	4.19	.73	4.15	.78	.494
9. รักเพื่อนในห้องทุกคน	4.21	.63	4.25	.70	-.602
10. แนะนำตักเตือนให้ผู้อื่นประพฤติดีและห้าม ปรามไม่ให้กระทำชั่ว	4.04	.80	4.10	.76	-.629

การเปรียบเทียบการรับรู้ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านความกตัญญู จำแนกตามอายุของนักเรียนเตรียมทหาร

การรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนา คุณธรรม จริยธรรม	อายุ				t
	ต่ำกว่า 18 ปี		18 ปีขึ้นไป		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ตระหนักในพระคุณครูอาจารย์	4.33	.79	4.38	.68	-.695
2. มีสัมมาคารวะต่อครูอาจารย์สม่ำเสมอ	4.33	.74	4.39	.69	-.661
3. อาสาช่วยเหลืองานของครูอาจารย์	4.14	.75	4.10	.75	.481
4. รู้สึกเฉย ๆ ต่อผู้มีคุณ	2.90	1.21	2.55	1.26	2.472*
5. ไม่นึกถึงความลำบากของพ่อแม่	2.54	1.30	2.50	1.31	.312
6. ระลึกถึงผู้ที่เคยช่วยเหลือตนอยู่เสมอ	4.03	.69	4.20	.72	-2.063*
7. ไม่นึกถึงการตอบแทนความดีของเพื่อน	2.76	1.23	2.82	1.28	-.465
8. ตระหนักในพระคุณของพ่อแม่	4.18	.82	4.04	.90	1.459
9. แบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนที่เคยแบ่งปันให้ตน	2.63	1.26	2.49	1.20	.970
10. ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนที่เคยช่วยเหลือกัน	4.33	.74	4.35	.72	-.214

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเปรียบเทียบการรับรู้ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านการมีวินัย จำแนกตามระดับการศึกษา ก่อนเข้าเรียน

การรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม	ระดับการศึกษา ก่อนเข้าเรียน							
	ม.4		ม.5		ม.6		df	F
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. การปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน	4.06	.68	4.09	.66	4.17	.60	(2,345)	.703
2. เข้าร่วมกิจกรรมที่ครูจัดให้	3.94	.77	4.02	.63	4.03	.66	(2,345)	.161
3. ประพฤติตนถูกต้องตามศีลธรรมอันดีงาม	4.06	.68	4.02	.66	4.03	.66	(2,345)	.035
4. ค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ	4.25	.86	3.73	.85	3.65	.72	(2,345)	4.662*
5. ไม่ออกนอกห้องเรียนโดยไม่จำเป็น	4.19	.91	4.16	.84	4.15	.75	(2,345)	.020
6. รักการอ่านหนังสือ	4.00	.63	3.58	.90	3.70	.70	(2,345)	2.467
7. เคารพสิทธิของผู้อื่นและเข้าแถวรับการตรวจ	3.69	.95	4.11	.76	4.20	.66	(2,345)	4.111*
8. ทำหน้าที่ตามกิจกรรมกลุ่มที่ได้รับมอบหมาย	3.63	.81	3.99	.72	4.11	.65	(2,345)	4.301*
9. ยอมรับในความคิดเห็นของคนอื่น	3.56	.73	4.06	.75	4.06	.63	(2,345)	4.085*
10. มีวินัยในตนเอง	4.00	.73	4.03	.81	4.11	.70	(2,345)	.595

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเปรียบเทียบการรับรู้ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านความซื่อสัตย์ จำแนกตามระดับการศึกษา ก่อนเข้าเรียน

การรับรู้ของนักเรียนเตรียม ทหารในการพัฒนา คุณธรรม จริยธรรม	ระดับการศึกษา ก่อนเข้าเรียน							
	ม.4		ม.5		ม.6		df	F
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. พูดความจริง	4.00	.73	4.17	.82	4.13	.64	(2,345)	.456
2. ไม่ลักขโมย	4.19	1.05	4.58	.65	4.45	.73	(2,345)	2.535
3. ไม่ทุจริตในการสอบ	4.13	.81	1.54	.68	4.50	.73	(2,345)	2.327
4. ไม่นำงานของผู้อื่นมา แอบอ้างเป็นของตน	4.00	1.15	4.39	.74	4.39	.72	(2,345)	2.071
5. ไม่อยากได้สิ่งของผู้อื่น มาเป็นของตน	4.31	.70	4.22	.78	4.29	.77	(2,345)	.279
6. ไม่ผิดคำพูดที่ให้กับ เพื่อน	4.06	.68	3.92	.72	3.90	.64	(2,345)	.462
7. เมื่อได้รับเงินทอนเกินจะ ทำเฉย	3.44	1.41	2.56	1.37	2.51	1.28	(2,345)	3.728*
8. ยืมหนังสือหรือสิ่งของ แล้วไม่ได้คืนยึดไว้เป็นของ ตัวเอง	3.31	1.14	2.76	1.30	2.63	1.40	(2,345)	1.989
9. ช่มชู้เพื่อนที่อ่อนแอกว่า ให้ทำงานให้	2.94	1.44	2.15	1.33	2.19	1.34	(2,345)	2.500
10. ไม่ช่วยออกเงินซื้อวัตถุ ในการทำงานกลุ่ม	2.94	1.53	2.14	1.26	2.30	1.28	(2,345)	2.828

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเปรียบเทียบการรับรู้ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านความสามัคคี จำแนกตามระดับ
การศึกษาก่อนเข้าเรียน

การรับรู้ของนักเรียนเตรียม ทหารในการพัฒนา คุณธรรม จริยธรรม	ระดับการศึกษาก่อนเข้าเรียน							
	ม.4		ม.5		ม.6		df	F
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ไม่ทะเลาะวิวาท	4.63	.62	4.34	.91	4.19	.95	(2,347)	2.334
2. ร่วมมือในการทำงาน	4.13	.62	4.14	.73	4.13	.69	(2,347)	.011
3. รู้สึกเบื่อหน่ายที่จะต้อง ทำงานกลุ่ม	2.75	1.00	2.76	1.12	2.81	1.09	(2,347)	.095
4. เต็มใจทำงานกลุ่มที่ครู จัดกลุ่มให้	3.63	.81	3.92	.78	3.88	.73	(2,347)	1.094
5. ไม่โกรธเพื่อนเมื่อเพื่อน ในกลุ่มทำงาน ผิดพลาด	3.94	.77	3.64	.85	3.87	.73	(2,347)	3.694*
6. มีความสุขเมื่อได้ทำงาน ร่วมกับผู้อื่น	3.88	.72	3.91	.70	4.00	.68	(2,347)	.664
7. ไม่ทักทายใครก่อน	3.25	1.29	2.66	1.16	2.77	1.12	(2,347)	1.882
8. เข้าร่วมกิจกรรมที่ทาง โรงเรียนจัด	3.69	.87	4.09	.73	4.10	.77	(2,347)	2.160
9. ตั้งใจเล่นกีฬาให้กับ โรงเรียน	3.88	.96	3.91	.75	4.00	.86	(2,347)	.508
10. สนใจเมื่อเพื่อน เดือดร้อน	2.63	1.20	2.35	1.22	2.44	1.29	(2,347)	.399

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเปรียบเทียบการรับรู้ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ จำแนกตามระดับการศึกษาก่อนเข้าเรียน

การรับรู้ของนักเรียนเตรียม ทหารในการพัฒนา คุณธรรม จริยธรรม	ระดับการศึกษาก่อนเข้าเรียน							
	ม.4		ม.5		ม.6		df	F
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. แบ่งปันสิ่งของให้เพื่อน อย่างเต็มที่	3.94	.68	4.18	.72	4.21	.77	(2,345)	.978
2. บริจาคสิ่งของช่วยเหลือ ผู้อื่น	3.94	.68	3.99	.86	4.07	.73	(2,345)	.525
3. แสดงกิริยาข่มผู้อื่น	2.88	1.31	2.47	1.15	2.63	1.39	(2,345)	.992
4. กิริยาพร้อมที่จะ ช่วยเหลือผู้อื่น	3.69	.95	3.93	.94	3.96	.79	(2,345)	.759
5. พุดจาด้วยคำหยาบ	3.19	.98	3.20	.97	3.01	1.03	(2,345)	1.347
6. ช่วยเหลือเพื่อนที่ผิดใจกัน คืนดีกัน	3.56	.63	3.78	.85	3.79	.73	(2,345)	.642
7. ไปเยี่ยมเพื่อนเมื่อเพื่อน ป่วย	3.44	.89	3.65	.86	3.65	.92	(2,345)	.430
8. ไม่รังแกและทำร้ายผู้อื่น	3.88	.72	4.10	.78	4.22	.75	(2,345)	2.062
9. รักเพื่อนในห้องทุกคน	4.06	.44	4.13	.69	4.31	.68	(2,345)	3.300*
10. แนะนำตักเตือนให้ผู้อื่น ประพฤติดีและห้ามปราม ไม่ให้กระทำชั่ว	4.00	.82	4.01	.75	4.12	.78	(2,345)	.874

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเปรียบเทียบการรับรู้ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านความกตัญญู จำแนกตามระดับ
การศึกษาก่อนเข้าเรียน

การรับรู้ของนักเรียนเตรียม ทหารในการพัฒนา คุณธรรม จริยธรรม	ระดับการศึกษาก่อนเข้าเรียน							
	ม.4		ม.5		ม.6		df	F
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ตระหนักในพระคุณครู อาจารย์	4.38	.81	4.32	.74	4.38	.71	(2,345)	.311
2. มีสัมมาคารวะต่อครู อาจารย์สม่ำเสมอ	4.38	.72	4.28	.71	4.42	.70	(2,345)	1.507
3. อาสาช่วยเหลืองานของ ครูอาจารย์	4.25	.77	4.12	.74	4.10	.76	(2,345)	.294
4. รู้สึกเฉย ๆ ต่อผู้มีคุณ	3.31	1.08	2.79	1.20	2.56	1.28	(2,345)	3.531
5. ไม่นึกถึงความลำบาก ของพ่อแม่	2.56	1.15	2.51	1.23	2.51	1.36	(2,345)	.013
6. ระลึกถึงผู้ที่เคย ช่วยเหลือตนอยู่เสมอ	3.88	.81	4.06	.73	4.20	.69	(2,345)	2.754
7. ไม่นึกถึงการตอบแทน ความดีของเพื่อน	3.25	1.48	2.86	1.16	2.74	1.30	(2,345)	1.436
8. ตระหนักในพระคุณของ พ่อแม่	4.31	.79	4.07	.91	4.08	.86	(2,345)	.554
9. แบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนที่ เคยแบ่งปันให้ตน	3.06	1.29	2.57	1.18	2.48	1.24	(2,345)	1.748
10. ให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ที่เคยช่วยเหลือกัน	4.13	.81	4.29	.80	4.39	.67	(2,345)	1.431

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ – ชื่อสกุล พันตรี มนัส นิ่มมณี
 วันเดือนปีเกิด วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2503
 สถานที่เกิด อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร
 สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 391 หมู่บ้านชื้อตรง ซอยพหลโยธิน 52
 ถ.พหลโยธิน เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร 10220
 ตำแหน่งหน้าที่การงาน อาจารย์
 สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนเตรียมทหาร
 185 หมู่ 5 กองพลศึกษา ตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา
 จังหวัดนครนายก 26110

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2523	มัธยมศึกษา โรงเรียนศรีราษฎร์ จังหวัดชุมพร
พ.ศ.2525	ประกาศนียบัตรวิชาการชั้นสูง (ปกศ.สูง) สาขาวิชาพลศึกษา วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดชุมพร
พ.ศ.2530	ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.ม) สาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ (บางเขน)
พ.ศ.2547	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ